

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUNSÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Croatice res.

Budapest, január 9.

(V.) Ismerik-e önk a különbséget a horvát kormánypart és horvát ellenzék között? Nincs közöttük egyéb különbség, csak az, hogy a kormánypart magába fojja azt, amit az ellenzék szüntelenül kiabál. Érezni mindannyian ugyanazt érzik. A Szent István birodalmának állami egységét csöndes melankóliával türi az egyik, lármás rugaszkodással a másik; de hozzáfórva nincs az sem az egyik, sem a másik tábor szívéhez. Az illir tébolyból még nem gyógyult ki a horvát testvérnép; csak szimulálja a józanságot. A kiegyezésnek harminckettedik esztendejében csak ott vagyunk vele, ahol voltunk a fehér lap átnyújtásakor. Ah, ez a fehér lap! Az egyetlen sötét pont ez az állambölcsesség nagy korszakában, amely Magyarországnak visszaadta állami létét és alkotmányát. Akkor a helyett, hogy okultunk volna az 1848-iki dolgokon, hát megbocsátottuk őket. Előrelátóknak kellett volna lennünk és nagylelkűek voltunk. Mit értünk el vele? Tul a Drávan hamar szertefoszlott a szivekben gyökerező unionizmus szép és naiv álma, s helyébe az álnok opportunitás lépett, mely óvatosan elrejté ugyan, de titokban melengeti az irányunkban való ellenszenvet. Ha ma megszavaztatnák titkos votummal a horvátokat a Szent-István birodalma állami egységének kérdésében, kiderülne feltétlenül, hogy kevesebb ott most a híve ennek az államkpcsolatlaknak, mint volt 1868-ban. S hogy a *lelkek* népszámlálásának nem tudja semmi módját a statisztikai tudomány, csakis ezen a véletlen körülményen mulik, hogy innen nézve még két táborba osztolnak látjuk a horvát népet: a kormánypart és az ellenzék táborába.

Van Zágrábban egy erősejű, jöpnéjű politikus; ennek egy írása váltja ki belőlünk

ezeket az elmékedéseket. Frank József doktornak hívják ezt a mi emberünket, aki különben tagja a horvát tartománygyűlésnek s a kiegyezés megújítására kiküldött horvát regnikoláris bizottságban is helyet foglal. Az írás, amelyről szólunk, doktor Franknak különvéleménye a horvát bizottság első izenetéhez. A különvéleménynek van egy igen nagy érdeme: az, hogy *őszinte*. Amit maga a nuncium óvatosságból elhallgat vagy diplomatikus simasággal csak körülír, az itt ki van mondva ke-reken, öblösen, bizonyos jóleső nyersséggel. Lássuk hát, mit tartalmaz a Frank ur írása. A kiinduló pontja az, hogy Horvátország adóereje Magyarorszáéhoz képest ezelőtt tíz évvel egy viszonyított, mint 7-93 a 92-07-hez, most pedig egy viszonylik, mint 7-07 a 92-93-hoz, tehát Horvátország tíz év óta 0-86 százalékkal szegényebb lett. De Frank ur nem éri be ezekkel a számokkal, amelyeket a magyar kormánynak hivatalos adataiból merített. Van neki egy egészen önkényes számítási módja, amelynek segítségével azt tudja kihozni, hogy az igazi arány Horvátországra nézve még további 0-42 százalékkal mostohább, vagyis 6-32 és 93-68. Könnyű volna Frank urral ez utóbbi eredményre nézve disputába állni; hiszen a tízéves átlag helyett, amelynek alapján a magyar kormány számított, Frank ur egy kivételesen rossz esztendő, az 1894-iket vette számítási alapul. De legyen egészen az ő kedve szerint; elfogadva az ő eredményét s még ezt is fellelé kerekítve ki, tegyük fel, hogy a társországok adóereje Magyarorszáéhoz képest másfél százalékkal apadt tíz esztendő óta. Mit bizonyítana ez? Frank ur szerint azt, hogy a pénzügyi és gazdasági egység révén Magyarország kiszipolyozza Horvátországot. Frank ur ezt hiszi, ezt hirdeti, s erre építi egész okoskodását, mely természetesen oda lyukad ki, hogy Horvátországnak függetlenné kell Magyaror-

szágtól tennie a maga pénzügyi és gazdasági életét. Am a józan ész szerint Horvátország adóerejének hanyatlása egyebet is bizonyíthat; így például azt, hogy horvát testvéreink — autonómiájuk jogkörében — drágábban és rosszabbul adminisztrálnak, mint mi. Ebből pedig logice nem a kitágítása, hanem inkább a szűkítése következik a társországok tartományi autonómiájának.

Arra is hivatkozik a különvélemény, hogy nem csupán az adóereje csökken a horvát népek, hanem a testi ereje is, mivel a nyolcvanas években Magyarországon volt nagyobb a halandóság, mint Horvátországban, ma pedig ennek az ellenkezőjét mutatja a statisztika. Frank ur erre azt mondja, hogy ime ez is a horvát népek a magyar nemzet által való kiszipolyozása mellett bizonyít. Mi pedig azt feleljük rá, hogy az elszegényedés épp úgy lehet *oka*, mint *okozata* a halandóság emelkedésének. Frank ur szerint Magyarország kizsákmányolja a horvát népet, minek folytán ez elszegényedik s rosszabbul táplálkozik, hamarabb hal el. Mi pedig azt mondjuk, hogy a horvát nép azért szegényedik, mert emelkedik a halandósága, a halandósága viszont azért emelkedik, mert lelketlen és rossz és hanyag a közigazgatása, amelybe mi nem folytunk bele, mivel a társországok belizagztatását az autonómia jogkörébe utalja az alkotmány.

Hogy *deficit*nek nevezzék azt, amennyivel Horvátország többet ad ki, mint amennyit bevesz, az egészen kihozza Frank urat a sodrából. Szerinte nem volna semmi deficit, ha Horvátország nem venne részt abban a kamattheherben, amely a Szent István birodalmára a régi osztrák államadósságnak 1867-ben elvállalt részéből háramlik. Hát ugyan mi címen kíváná Frank ur Horvátország számára *ezt* a tehermentességet? Hiszen 1867-ig Magyarország mindig *bête noire*ja

TÁRCA.

Moral insanity.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

írta: Feszti Géza.

A mi modern korunk hite szerint a fizikai tudományok haladásában esucesodik ki az emberi tudás, okosság és bölcsesség és — amint-hogy ez nem is lehet másképpen: a jogszolgáltatásban manifesztálódik e földön az igazság. A jogszolgáltatás tehát koalícióba lépett az exakt tudományokkal, amde olyan szövetségi viszonyba, amelyik megesorbitja ugy az egyiknek, mint a másiknak a természetes érdekkörét.

Megdöbbenő tapasztalások és százalmas eredmények után a jogtudományok nem volt bátorsága így szólani a természettudományhoz: Nekem nincs szükségem rád, mi ketten két külön világhoz tartozunk, én — már mint a jog — az eszmények világának hódolok, én az emberi szívből merítem a missziót és az erőt és ha kell, véres büntetésekkel is megvédelem az eszményi jót, az apró emberek közös érdekét, az erényt. Én büntetni fogom a társadalmi életben fölmerülő közveszélyes mozzanatokat mint bűnöket, mert az én hitem szerint *igenis van bűn és van erény!* Tudom, hogy a tied szerint nincsen. Viszont a természettudomány képviselőinek vagyis a jogszolgáltatás körül segedkőző törvényszéki orvosoknak nem volt — és az elfogadott állás következtében nem is lehetett bátorságuk: a *generális* szabályra hivatkozni, hanem e helyett a konkrét eseteket latolgatják, tárgyalgatják, obszerválják: kárára a bölcséságnak és kárára az igazságnak. A természettudomány

képviselőinek nem volt bátorságuk így szólani a büntető joghoz: A mi világunk a számtani, vegytani és mértani igazságok világa és eme igazságok közé józan észszel nem lehet beleszorítani azt a megkülönböztetést, amelyre a ti sáfárkodástoknak szüksége van. *Ti a beteg lelket a bűnös lélektől akarjátok megkülönböztetni, mi pedig alkotunk ugyan magunknak valami fogalmat a betegségéről, de a bűnről soha. Ez a fogalom a mi eszmekörünknek abszolote nem is érinti, abba bele nem disputálható, mivelhogy nem a természeti igazságok közé, hanem az emberi érdekek politikájának keretében tartozik.* Mint a hogy a mennyiségtan keretében nem tartozik az imádság, épp oly idegen elem a természettudomány körében a bűn.

De ezek az őszinte vallomások nem hangzottak el, hanem a természettudomány és a jogtudomány olyan vadházságra léptek egymással, amelyikből a priori hiányzik a harmónia.

Ennek a vadházságnak egyik százalmas eredménye vagy mondjuk inkább szörnyesülöttje, hogy manapság még a fölakasztás is a viszonylagosan jó kvalifikációhoz van kötve. A legvada b emberi bestiókat megmenti a kötélről egy üres szó, ez, hogy moral insanity. Ellenben azokat, akiknél a lélek az elkövetett büntény ellenére is még mindig emberi formákat mutat, azokat bátran kivégezheti a hóhér. Aki bizonyos szilaj jókedvűséggel gyilkol, azt humanusan kell ápolgatni, ellenben azt a másikat, akinek a büntény előtt lázas kétségbeesés közt viharzott a lelke utólag pedig zokogva sirja vissza a rettenetes botlást, az *igenis* kvalifikálva van az akasztófára. Aki olyan, mint a Moor Károly haramiabandájának az elesapott Schufterléje, hogy egy megkacagtató tréfa kedvéért hajítja tüzlángok közé a síró kisdedet, az ilyen gyógyítgatni

és szeretettel ápolgatni kell, ellenben azt, akit egy válságos napnak borzalmas órája *kivételesen* tesz embertelenné, azt meg kell ölni. Egyszóval, a modern igazságszolgáltatás principiuma az, hogy akinek bűzhödt és rothadt az egész lelke minden izomszálában és minden rétegében, azzal kíméletesen kell elbánni, mert az nem bűnös, hanem csak beteg, akinek azonban csak egy fekete folt éktelekedik a lelkén, azt irgalom nélkül ki kell végeztetni, mert az nem beteg, hanem bűnös.

Bizony csak fejtejtőre állított igazságerzést az, amelynél a bűnök szuperlatívusainak összehalmozódása bűnmentesítő talizmánná válik, ellenben az egymagában meredező bűn közörtele-nül büntetéssel sujtható. Németország egyik legnagyobb jogásza Holtendorff annyira hódolt ennek a jogtudományi ákombákom-teóriának, hogy óva intette a bírakat kellő elővigyázatra, valahányszor egy-egy rendkívüli büntett hullámzásba hozza és megbotránkoztatja a közvéleményt, mert ilyenkor — mondja ő — rendesen nem egy nagy bűnös, hanem egy nagy beteg került a törvényszék elé.

De nem csupán a moral insanityben, a legnagyobb gazemberek számára megkonstruált életbiztosító találmányban rejlik a természettudomány által a jogszolgáltatás egészséges működésére gyakorolt megbénító hatás. Nem éppen főben járó büntettek tárgyalásánál is befurakodott egy észbontó gondolat, amelyik alkalmas arra, hogy a büntető jog egész rendszerét alapjaiban megingassa és rozoga és megbizhatlan és dűledező alkotmánynyá változtassa át. Ugy tudom, hogy Staël asszony róppentete világgá ezt a sokat visszhangoztatott igét: *Mindent megérténi annyi, mint mindent megbocsátani.* Es mi más ez a gondolat, mint az akaratszabadság tagadása: inkognitóban.

volt Ausztriának, Horvátország ellenben mindig a kegyeltje. A régi Ausztria szívesebben költött a horvátokra forintokat, mint krajcárokat a magyarokra. Ennélfogva örült nagylelkűség volt tőlünk 1868-ban, hogy csupán ugyanolyan arányban rőtünk Horvátországra a régi osztrák államadósság kamatterhét, mint amilyenben azt magunkra is vállaltuk; az lett volna az igazság, ha a horvát arányt jóval nagyobbra szabjuk, annyival nagyobbra, amennyivel nagyobb mértékben részesült Horvátország mihozzánk képest 1867-ig a régi Ausztria jótéteményeiben. Ha mégis egyenlő arányt stipuláltunk, ez tőlünk nagylelkűség volt. De ha most még Horvátországnak áll feljebb s még ő követel magának mentesítést e teher alól, az már erős dolog.

Ha bántja horvát barátainkat a deficit szó, ám adjanak más nevet a hiányszó öszszegnek; miattunk hívhatják akár turós gombócoknak is. A név itt igazán mellékes, De éppenséggel nem mellékes az, hogy mi ráfizetünk Horvátországra évente milliókat, s hála gyanánt onnan azt a vádat vágják a fejünkhez, hogy mi élőködünk az ő zsírjokon. Frank ur szerint különben a pénzügyi függetlenség *közjogi címen* is kijár Horvátországnak. Ime, az illir államjog rögeszméje. Amíg ebből ki nem gyógyulnak horvát testvéreink, addig a jó isten maga sem segíthet az ő bajaikon.

BELFÖLD.

Szell Kálmán Bécsben. *Szell Kálmán* miniszterelnököt, aki tegnapelőtt ő felségénél jelent meg kihallgatáson, tegnap *Ferenc Ferdinánd* főherceg és ma *Otto* főherceg fogadta. Ma délben *Szell Kálmán* *Friyves* főherceg és *Isabella* főhercegnő vendége volt dejeuner.

Széchenyi Manó gróf a királynál. *Bécsből* táviratozzák, hogy a király ma délben gróf *Széchenyi Manót*, a felség személye körüli minisztert magánkihallgatáson fogadta.

Kautz Gyula távozása. A félhivatalos *Bud. Tudósítónak* a következőket táviratozzák *Bécsből*: Beavatott körökben ugyan már bizonyosra veszik, hogy dr. *Kautz Gyulát*, az Osztrák-Magyar Bank jelenlegi kormányzóját nem lehet majd rábírní, hogy állását, amelyet nehéz viszonyok között sikeresen tölt be, továbbra is megtartsa, de azért az utódjára vonatkozó minden kombinációt üres szóbeszédnek tartják. Ez a kérdés csak akkor

Egy szellemes asszony ötlete gyanánt jelent meg ugyanazon romboló gondolat, mely a laboratoriumokban dolgozó tudósoknak és sokkal korábban az emberiség héroszainak koponyáiból kiröppent. A gondolat egy és ugyanaz, csupán a ruhája más. A védőügyvédek mindig inkább bontogatni kezdték bevádolt védeneciknek szociális helyzetét, vérmérsékletét, származását, életkörülményeit és egész biográfiajukat s így lassanként odáig jutottunk, hogy nem az elkövetett cselekvéstől függ a megállapított bűn nagysága, hanem attól, hogy a védőügyvéd ötletessége és okvetetlenkedése mennyire képes kimutatni és beigazolni, hogy az elkövetett bünességek mennyire természetesen fejlődött és mennyire természetesen változott át rendbontó akciójá. És ezt ki lehet mutatni mindig, apró vétségeknél éppen úgy, mint nagy bűnknél, mert utolsó instanciában minden természetes és semmi sem természetesebb, mint maga a bűn. És bár a természet csodás bőkezűséggel teremti meg azt, amit mi bűnnek nevezünk és bűnnek kell neveznünk, de a természet nem fabrikálta meg a bűn-definiációt, nem írta bele az ő saját anyaméhébe a fogalmat, hanem átengedte ezt az embernek. *Rábizta az emberre, hogy bűnnek minősítse azt, ami ráneve rossz és erénynek keresztelje el azt, ami ráneve jó.*

Hogy miképpen oldotta meg ezt a feladatát az ember, arról a kodexek tanuskodnak. A miénkből ezuttal csak egy példát idézek, azt, amelyik a legnagyobb bűnre vonatkozik.

A gyilkosságot így definiálja a mi törvényünk: Aki embert előre megfontolt szándékból megöl, a gyilkosság büntetést követi el és halállal büntetendő.

Az a hóhér, aki a büntetést végrehajtja, az rögtön halállal volna büntetendő, mert hiszen előre megfontolt szándékból öli meg azt az embert, akit kivégez.

Hogy ezt az abszurdumot ki ne hámozzuk

lesz aktuális, ha majd az új osztrák kormány már megkezdte működését és abban a helyzetben lesz, hogy a kormányzói állás újból való betöltése kérdésében állást foglalhasson.

Az osztrák delegáció.

Bécs, január 9.

Az osztrák delegáció mai ülése 11 óra 20 perckor kezdődött. A közös kormány részéről *Kállay Béni* és báró *Krieghammer Ödön* voltak jelen.

A bejelentések között van *Pacák* és társainak egy interpellációja, amelyben a speciális esetek föl-szorolásával azt kérdezik a külügyminisztertől, mit szándékozik tenni, hogy a cseh és lengyel nemzetiségi osztrák állampolgárokat a németországi kiutasító rendeletek ellen megvédjék.

Az *elnök Vetter von der Lillie* visszatér *Gregrdn* arra a beszédére, amelyben az egész osztrák hivatalnokai karról, mint *Augiász* istállójáról beszélt, amelyet seprővel kellene kitakarítani. Azt mondta továbbá, hogy a miniszterek is ebből a bürokráciából kerültek ki és hogy ez igazságszolgáltatás korumpálva van, mert a bírák felső parancsa mentik föl vagy itélik el a vádlottat. Az elnök ezt a megjegyzést a leghatározottabban rosszalja.

Azután hitelsítették a legutóbbi ülés jegyzőkönyvét. A bejelentések között van még több cseh község kérvénye, amelyben azt kéri, hogy a tartalékosok anyanyelvükön jelentkezhesse.

A delegáció azután áttér a napirendre, a hadsereg rendes és rendkívüli költségvetésére.

Walterskirchen ismerteti a rendes költségvetést s azt mondja, hogy a költségvetési bizottság, noha a tisztí fizetések szabályozását elégtelennek találta, változatlanul elfogadta a kormányjavaslat egyes tételeit, abból indulva ki, hogy ez idő szerint nem lehet többet tenni. Az előadó azután még a szolgálati díjak kérdésével foglalkozik, majd elfogadásra ajánlja az előirányzatot.

Dr. *Pacák* (ifjusek) a költségvetés ellen beszél és kijelenti, hogy a cseh nép képviselői nem fogják megszavazni a hadügyi költségvetést. Erre az elhatározásra a belső viszonyok, a cseh nép ellen irányuló uralkodó áramlat és a hadügyi kormányzatnak a nemzetiségi kérdésben való eljárása bírta rá a cseheket. A belső viszonyok alakulása körül gróf *Goluchowski* nagy érdemeket szerzett. A jövő meg fogja mutatni, hogy az államnak szolgálatot tettek-e ezzel. A cseh nép látja, hogy az államnak hozott áldozatait nem kap köszönetet. A cseh képviselők vótuma nem azt jelenti, hogy ellenségei a hadseregnek, hanem azt, hogy nem bízunk a hadsereg vezetésében uralkodó szellemben, amely idegenkedik a modern államfenntartó nemzetiségi eszméktől. A nemzeti érzésnek a hadseregben való ápolása növeli a hadsereg erejét, mert rokonszenvet kelt iránta a népben. *Andrássy Gyula* gróf azt mondta, hogy a nemzeti öntudat éppenséggel nem összeférhetetlen a hadsereggel. Láttuk a nemzetiségi eszme hatását 1870-71-ben. Hadseregünknek csak egy ötödreze német, de a tiszteknek tíz százaléka az egyes ezredéknél nem bírja az ezred nyelvét. A tiszteknek megparancsolják, hogy németeként viselkedjenek; a népszámlálások alkal-

a törvény szavaiból, a józan ész nevében megajándékozzuk a definiációt egy hiányzó szóval, azzal, hogy: jogtalanul megöl.

Mert különben ez a definíció halálra ítélné még a hadakozó hős katonát is, akinek egyenesen az a professziója, hogy embert szándékosan megöl.

Az ember fogyatékosan és a természet se-hogy sem oldotta meg a bűn-definiációt, a jónak és a rossznak a kérdését.

Ha az éhes farkas az erdőben a kis báránykával találkozik, vajjon mi ez? Jó, avagy rossz? A farkasra nézve jó, a báránykára nézve rossz. Mi érzelmeinkkel a bárányka pártjára állunk, természetünkben pedig közelebb vagyunk a farkashoz.

És ha szélesdedes és csillagsugáros éjszákán, ha a holdnak szelid fénye által megvilágított tündérszép erdei tisztáson esik meg ez a találkozás, ugy a farkas által véresre marcangolt kis báránynak fájdalmas bététele és halálhőrgése fölhangzik és elhangzik — és a nagy természet az ő ünnepeles és néma fonságában, változatlan közömbösséggel szolgálatítja a kis tragédiához a nagyszerű dekorációt.

Mi emberi érzésünkkel fogva nagyobb tragédiának ismerjük el, mikor egy gyermek vonaglik, még nagyobbnak, mikor az utasokkal meg-rakott hajót elborítja a tenger és a legnagyobb-nak, mikor egy nemzet süllyed el.

De mindez a természetnek néma fonságából nem von le semmit és a holdnak szelid világa változatlanul tovább mosolyog. Mert — amint ezt *Shakespeare* mondja — a természetben semmi sem rossz és semmi sem jó, — csak az álláspont teszi azzá.

A mindenhatóság csak az erőt és az anyagot alkotja, az erény és a bűn fogalmát az embernek kellett megteremtetni!

mával társalgási nyelvüknek a németet kell vallaniok. A katonai zenekaroknak nem szabad nemzetiségi dalokat játszaniok. Cseh katonatiszteket Tiroloba helyeznek át. Magyarországon és Galiciában nem tilták meg a tiszteknek, hogy anyanyelvüket használják. Ez csak Csehországban és Morvaországban történik. A szónok azután áttér a tartalékosok jelentkezésének ügyére és azt mondja, hogy ezt a kérdést az írott jog ellenére döntötték el, sőt azt lehet mondani, hogy ez a kérdés a cseh képviselők akarata ellenére támadt, akik kezdték fogva minden erejükkel azon voltak, hogy a kérdés igazságosan és okosan oldassék meg. A hadsereg nyelvének kérdését ez éppenséggel nem érinti. Évtizedeken át mindenki úgy jelentkezhetett, ahogy akart. Megengedi, hogy a kiadott parancsnak engedelmességni kell, de nem kellene olyan alaptalan parancsot kiadni, mint a német nyelven való jelentkezésről szóló parancs. A nép nem azt hiszi, hogy azért büntetik meg az embert, mert nem engedelmességet valamely parancsnak, hanem azért, mert anyanyelvével élt. A lakosság már ugy is eléggé izgatott. Ha a kérdést mindjárt politikai szempontból vették volna fontolóra, érvényre jutott volna a jog és a kérdés régen el volna intézve. Hát a törvény biztosította egyenjogúságot meg lehet semmisíteni egyszerű katonai parancsral? Amíg a jelentkezés kérdését törvényesen nem szabályozzák, a szónok pártja nem szavazhat bizalmat a hadügyi kormányzatnak.

A szónok azután az ujonclétzám állítólag terbe-vett emelése ellen fordul, majd egész sor panaszt hoz fel a katonai kormányzat ellen és tagadja, hogy a csehországi hadgyakorlatok alatt a német csapatokat Csehországban megtámadták. A szónok azzal végzi beszédét, hogy ő és pártja nem nem szavazhatja meg a költségvetést.

Abrahamowicz (engyel) azt mondja, hogy a lengyelek mindig készek voltak megadni az államnak, ami az állam. Ismerteti a galiciái viszonyokat, majd a katonai türvényhozás hibáit, amelyeket sürgősen meg kell szüntetni. Azután megemlíti, hogy milyen bánásmódban részesülnek az alárendelt katonák főlebbvalók részéről és azt mondja, hogy ez a bánásmód, mint a sok öngyilkosság és más események bizonyítják, még most sem olyan, amilyennek lennie kellene. Ausztria dicsőséges csatáiban megmutattuk — mondja a szónok — hogy meg tudunk halni a császáért és a hazáért, de azt nem akarjuk, hogy katonáink öngyilkossággal muljanak ki. A szónok azután az anyagi viszonyokról beszél, különösen a hadügyi kormányzat bevásárlásairól és a fegyvergyakorlatok kérdéséről. A fegyvergyakorlatokat nem augusztusban, hanem késő őszzel kellene megtartani.

Kaftan (ifjú cseh) arról beszél, hogy az utóbbi tíz év alatt mennyire emelkedett a hadügyi költségvetés. A rendkívüli költségvetésben mutatkozó változások figyelembe sem jöhetnek a póthitelekkel szemben. Ezekért az áldozatokért megkivánhatják Ausztria népeit, hogy nemzeti önértéküket és gazdasági szükségleteiket figyelembe vegyék, ami semmi esetre sem gyöngítene a hadsereg erejét és fegyver-mét. A katona kell, hogy meggyőződjék róla, hogy a kapott parancs megfelel a hadsereg és a birodalom érdekének. A katona nem láthatja be, hogy a fegyverem ellen vét, ha anyanyelven jelentkezik. Így azonban azt hiszi, hogy a zászlócskával fel kell adnia nemzetiségét. A kor színvonalán álló hadikormányzatnak ki kellene aknáznia a nép lelkeben szunyadó erőt. A szónok utal a nemzetiségi eszme hatására és hivatkozik az I. Napoleon alatt vívott harcokra, az 1870-iki háborúra, a krimi hadjáratra stb. A hadsereg egységessége csak közös szolgálati nyelvet kíván meg. Háboruban a katonáknak anyanyelvükön való megszólítása hatalmas buzdító eszköz. Nem helyes tehát a hadügyi kormányzat eljárását, amely a nem német nemzetiségeket súlyosan sérti. A nem német nyelven való jelentkezésért kirótt nagy büntetések nem járulnak hozzá a felizgatókedélyek megnyugtatóhoz, a minthogy nem járul hozzá a jofestadt parancsnoknak az eljárása sem, aki megparancsolta tisztjeinek, hogy német nyelven társalognak. A szónok azután a katonai büntetőtörvény reformját sürgeti, mert ez a törvény teljesen elavult. A törvény revíziójánál francia mintára érvényre kell juttatni a nyilvánosság elvét is. Azt kívánja továbbá, hogy az egészen haszontalan bradsini erdőtítményeket bontsák le és a puskapor- és lővőzer-raktárakat helyezték ki a városból.

Götz kijelenti, hogy pártja a hármasszövetség mellett fog sikraszálni, mert ez a szövetség a béke politikáját jelenti és szükségletét vált Európára nézve. A szónok azt hiszi, hogy a tényleges létszám emelésének a tényleges szolgálati idő leszállításával kell járnia és végül kijelenti, hogy a költségvetés részletes tárgyalása mellett fog szavazni, mert teljesen bíz a közös kormányban.

Dr. Stransky (ifjú-cseh) a miatt a barátságatlan eljárás miatt panaszkodik, amelyet a legfőbb hatóságok a cseh nemzetiséggel szemben követnek. A hadügyi kormányzat egyenest a cseh nép nemzeti ellen-ségei bátyjának mutatkozik. A szónok azután a katonai büntetőeljárás titkos volta ellen fordul és a véderő-előjárásokra hivatkozik, amelyekben semmi sincs, ami a német nyelven való jelentkezést követelné, majd azt mondja, hogy a hadsereg egységességének igazi katonai szellemben és egységes szervezetben kell nyilvánulnia. A szónok megengedi, hogy a hadseregben nincs helyük a nemzeti és politikai agitációnak, de még kevésbé van helye annak, hogy a legénység nemzeti érzését megsértse. Ő csak a központi vezetésre nézve ismerheti el a hadsereg nyelvét a német nyelvet. A hadsereg sokkal fontosabb intézmény, semhogy egyetlen egy nemzetiség támogatására szorulhatna. A szónok azután panaszkodik Németországnak Ausztria belső ügyeibe való beavatkozása miatt. A csehek azt akarják, hogy

A háború.

Budapest, január 9.

A mai harctéri hírek jelentéktelenek. A helyzet változatlan s minden jel csak megerősíti, hogy Buller teljességgel képtelen Ladysmith felszabadítására, másrészt pedig Ladysmith igen közel van már ahhoz, hogy a boerok kezébe essék. A pénteki támadás, amelyről tegnap szólnak s a másnapi támadás, melyet Clery tábornok vezetett, de amely szintén eredménytelen maradt, az angolok részéről csak látszólagos harc, melynek az a célja, hogy a boerok haderejének egy részét foglalkoztassa és hogy ezalatt esetleg Colenso fölött intézzék a komoly támadást. Valóban úgy van-e a dolog tervezve, az kétes, és hogy sikerülni fog-e, az még kétebb; sőt az angolok pesszimizmusa is odaérelődött már, hogy még Robertstől sem várnak sikereket. Ilyen körülmények között legalább is sajtóságosan hangzik Balfournak, a kincstár első lordjának az a legújabbban tett kijelentése, hogy az angolok ezt a harcot, mely az afrikai birodalom megvédéséért folyik, rendületlenül végig fogják küzdeni és hogy aztán ilyen háború nem fog többé Afrikában támadhatni. Büszke szavak, amelyek szépen hangzanának a győztes fél szájából; de így csak groteszk hatást tesznek. Sokkal elfogadhatóbb és gyakorlatibb Steyne oranjei elnöknek az a kijelentése, hogy ők olyan alapon remélnék majd békét köthetni, hogy az ellenség, aki őket egy évszázadot át elnyomta és üldözte, ne onthasson többé ártatlan vért.

(A hangulat Londonban.)

London, január 9.

Két nap óta semmi sem érdekli a lakosságot, csak Ladysmith sorsa. Kora reggeltől késő estig hasztalan leste mindenki az újabb híreket. A klubok, amelyek máskor délelőttönként üresek, most tömve vannak. Az utcasarkokon nagy néptömeg várja az esti lapokat, amelyeknek kiadásai délelőtt tizenegy órától fogva minden órában megjelennek. Az újságkírdő kocsikat, amelyeken nagy hirdető-táblákról ökölnyi betűkkel kiabálnak a harctéri tudósítások, körül fogja a temérdek nép, de csakhamar elcsalozza hőmpölyög odébb. *Semmi megbízható hír!* A városi villamos közüti kocsikon, a posta- és táviróhivatalok helyiségeiben, vendéglőkben, boltokban, a kocsik állomáshelyein, a piacokon, mindenütt léptenyomon ez a szó üti meg az ember fülét: *Ladysmith. Valóságos háborúság van az utcákon, mikor az estilapokat szétvizszik. A külvárosokból beözönlik a nép, mert odáig nem jutnak el a lapok: utközben elék az utolsó példány is. Ugy kapkodják, mintha ötfontos bankók volnának.*

Az omnibuszokon az emberek ismeretlenül is megszólítják utitársaikot, hogy hirt halljanak.

Tegnapelőtt óta, mikor Buller tábornok egy távirata azt jelentette, hogy hallomás szerint White nagy győzelmet aratott s ötszáz boert foglyul ejtett, az utcák repének hangulata nagyon megváltozott. Tegnapelőtt még lesugárzott az öröm és a büszkeség a járókelők arcáról, tegnap és ma már, miután bebizonyosodott, hogy a White győzelméről szóló hír nem igaz, szomorúság fogott el mindenkit.

Talán soha sem kelt még el annyi temérdek újság, mint most. A sok hamis hírt a különféle távirati ügynökségek hozzák forgalomba, arra aztán elkapkodják százezerrel a lapok hamarosan megjelenő külön kiadásait. Késő este még egyre millió ember járkal a szerkesztőségek, a hadügyminisztérium és a tengerészeti kormány palotája körül.

(Harctéri hírek.)

Erüsszel, január 9.

Az itteni transvaali követség beismeri, hogy a boerok legutolsó támadása sikertelen volt, de közli, hogy Joubert legközelebb ismételni fogja támadását. A boerok addig is folytonos csatározásokkal gyöngölik és kimerítik White seregét.

London, január 9.

Ma végre két lakonikus távirat érkezett, amely újabb hírt ad a legutóbbi csatákról. Az egyik távirat Clery tábornok demonstrálói kivonulásáról szól. E szerint Clery Chiveleyből hetedfél zászólaj gyalogsággal, a 7. és 14. üteggel és a 66. ütegnek megmaradt két ágyújával, továbbá az összes nélkülözhető lovasággal indult el. A csapat a vasutvonalon a sinek két oldalán ment előre. A lovaság gyorsan haladt s csakhamar eljutott a Tugela partjához, amelyet a boer tüzérség erősen megszállott. A boerok tüzelnél kezdtek az angolokra, de csakhamar megérkezett az angol tüzérség, amely alig négyezer yard távolságból bombázni kezdte a boerok colensói sáncait. A bombázás, amelyben az angolok nehéz hájógyói is résztvettek, kevés megszakítással az est

beálltáig tartott, amikor az angolok visszatértek táborukba. A boer sáncok csüdesek maradtak s nem viszonzták az angolok bombázását. Arról nem szól a távirat, vajjon az angoloknak volt-e veszteségük.

London, január 9.

A reggeli lapok nagyon higgadt hangon írnak a Ladysmith ellen intézett támadás visszaveréséről s annak az aggodalmuknak adnak kifejezést, hogy az angolok vesztesége igen nagy és hogy *White ellenálló képessége nagyon meggyöngyült.* A hadügyminisztérium lázasan folytatja a hadi készülődést. A Maximgyár parancsot kapott, hogy annyi ágyút szállítson, amennyit csak szállítani tud.

Lourenço-Marquez, január 9.

Colensoból jelentik 8-iki kelettel: Ma reggel Klip-River-Drift mellett általános haditanács volt Joubert tábornok elnöke alatt. A tanácskozás során megállapították a további haditervet.

A hadi szolgálatra szánt első transvaali lokomotív ma reggel a helyreállított pályán Colensoba érkezett. Az angol hajóágyuk tegnap délután 5 óra óta nem löttek. Az angolok pótvasutat építettek a fővonal egyik nyugati pontjára Folgieter irányában.

London, január 9.

A Timesnak mult hó 26-áról keltezett ama mafekingi táviratával szemben, mely szerint a boerok sebesülteket kiraboltak, a Reuter ügynökség mult hó 26-iki kelettel Mafekingből azt jelenti, hogy a boerok az e napon vivott ütközet folyamán a Vörös Keresztet minden tekintetben tiszteltben tartották, és hogy a tisztiek a legénységét a halottak kirablásától visszatartották. Több tárgyat, melyet egy angol tiszt holttestétől tulajdonítottak el, később visszaszolgáltattak.

London, január 9.

French tábornok összes vesztesége f. hó 1-től 6-ig, beleértve a Suffolk-erzed szerencsétlenségét: 4 tiszt elesett, 6 eltűnt, 35 ember elesett, 69 megsebesült és 107 eltűnt.

London, január 9.

A Reuter-ügynökség jelenti a frerei taborból f. hó 7-iki kelettel: Ma minden nyugodt. Az ellenségek úgy látszik nagy számú sebesültje van, mert az éj folyamán a Wylien erőd környékén a Vörös Keresztnek több zászlóját kitudták.

(Balfour beszéde.)

Manchester, január 8.

Balfour, a kincstár első lordja, Manchesterben választói előtt beszédet mondott, amelyben a mai helyzettel összehasonlította az egy évvel ezelőtti volt helyzettel, mikor a fasodai incidenst úgy Angliára, mint Franciaországra nézve tisztességgel intézték el. Ugy látszott akkor, mintha a két hatalmasságot egy pillanatra elidegenítette volna egymástól a nézeteltérés, amely ma szerencsére mindenkorra megszűnt.

Balfour aztán visszaillesztést vetett a háború előtt volt eseményekre s azt mondja, hogy nézete szerint a Transvaalban szemben fölmerült nehézségek dacára sem tartotta senki sem, de legkevésbé a kormány elkerülhetetlennek vagy csak nagyon valószínűnek is a háborút. A kormány nem tiltakozott Transvaal fegyverkezése ellen, mert Jameson betörése lehetetlenné tette volt, hogy fölszólaljon. Transvaal kormánya mindig azt válaszolhatta volna, hogy fegyverkezése nem Anglia ellen irányul, hanem a rablók ellen. Anglia tehát készenlétlenül kezdte meg a háborút. Nem is fegyverkezhetett támadásra, mialatt a tárgyalás függőben volt, hanem csak azt tehetette, amit szükségesnek tartott a védelemre. Ő nem hiszi, hogy valaki rábírhatta volna a kabinetet, hogy más valamit tegyen, mint a mit tett. Megengedi, hogy Anglia kevesebbre bécülte a boerok harcképességét. A szerencsétlen ladysmithi csapdára ugyan nem gondolt a kormány, de a boerok nem nyomulnak annyira előre a brit területen, hogy akár a legfőlényebb embernek is meg kellene ijednie. Balfour végre kiemelte, hogy a kormány teljesen szabad kezet hagyott a tábornokoknak. A harc az afrikai birodalom megvédéséért folyik s az angolok végig fogják küzdeni rendületlenül, úgy hogy ilyen háború nem fog többé támadhatni Afrikában. Végül gunyosan foglalkozott azzal a külföldön hangzott jósáttal, hogy megkezdődött a brit birodalom fölbomlása.

London, január 9.

A lapok kedvezőtlenül ítélik meg Balfour beszédét, különösen azt az állítást, hogy a kormány nem követelt el komoly hibát és azt az argumentumát, hogy Jameson betörése megköti a kormány kezét. A Transvaalban való fegyverbevitelről azt mondja a Times, hogy a kormány, ha keményen elenezte volna a fegyverkezés folytatását, megakadályozhatta volna a háborút, vagy legalább is egészen más kilátásokkal mehetett volna bele.

Ausztria erős legyen befelé, teljesítvén azt a történelmi misszióját, hogy népeinek és népei fejlődésnek pajza legyen, és erős legyen kifelé, a hármasszövetségen belül és kívül. A csehek azt kívánják, hogy a hadsereg császári legyen, vagyis oly igazságos, mint maga a császár valamennyi népe iránt. Minthogy azonban a hadsereg vezetősége ennek az alapelveknek nem felel meg — mondja a szónok — nem szavazhatunk neki bizalmat és ellene fogunk szavazni a hadügyi költségvetésnek. (Helyeslés a csehek sorában.)

Losser azt kívánja, hogy a kisipart intenzíven részesítsék a hadsereg számára való szállításokban.

Schneider kijelenti, hogy meg fogja szavazni a hadügyi költségvetést és elismeri, hogy a hadügyi kormányzat tett egyetmást, hogy az iparosok kívánásait teljesítse. Iparszervezetek szervezését óhajtja és mértánadja a zsidókat. Sainália, hogy a hadintézkedéseket iránt olyan kevés a jóindulat, különösen a magyarok részéről.

Oppenheimer a tisztí fizetések mostani fölemelését épenséggel nem tartja elegendőnek és azt hiszi, hogy a fizetések újabb emeléséhez nemcsak a delegáció, hanem a lakosság is hozzájárulna.

Erre a tárgyalást félbeszakítják és az ülés berekesztik. A legközelebbi ülés holnap lesz.

KÜLFÖLD.

Az ausztriai helyzet. Az új kormány megalakítása nem bizonyul olyan könnyű feladatnak, amilyennek bizonyos részről elgondolták. Bécsi tudósítónk a következőt jelenti nekünk:

Dr. Körber, a kizemelt miniszterelnök, még minis is hivatalosan megbizva a kabinetalakítással s máris azt beszélik politikai körökben, hogy missziója valószínűleg kudarcra fog végződni. Körbernek ugyanis az a szándéka, hogy a hivatalnok-minisztereken kívül két, esetleg három főreát parlamenti személyiségekkel fog betölteni. Állítólag ezen fog meghiusulni egész vállalkozása. A politikai helyzet egyébként semmi tekintetben sem változott.

Bécsi képviselői körökben az a hír van elterjedve, hogy a reichsrathot január végére egybehozzák. Addig is a német pártkörökben tanácskozások folynak az esetleg kreálandó német tárcanélküli miniszterségre nézve.

A porosz trónbeszéd. Berlinben ma ismét megkezdődött a parlamenti élet. A birodalomgyűlés folytatja munkálkodását a karácsonyi szünet elteltével. A porosz országgyűlésnek pedig új ülészaka nyílt meg ma. Jelentékeny harcok foglalkoztatják mind a két parlamentben. A birodalomgyűlés a flotta-javaslat fölött fog vitázni, a porosz országgyűlésnek pedig a megújított csatorna-javaslat fog dolgot adni, melyet a mai trónbeszéd be is jelentett. A birodalomgyűlésben legközelebb *külföldi vita* is várható az angol hajóbeszédok miatt benyújtott interpellációk tárgyalásakor. Eddig hat interpelláció jelentettek be e tárgyban s az inspirált Post jónak látja honfitársait arra figyelmeztetni, hogy őrizzék meg hidegvérüket.

Berlin, január 9.

A porosz országgyűlést ma nyitották meg királyi trónbeszéddel, amelyet Hohenlohe herceg miniszterelnök olvasott fel. A trónbeszéd konstatálja, hogy a pénzügyi helyzet állandón kedvező. Az 1898/99-iki költségvetési év tetemes fölséggel zárult és a folyó év eredménye is előreláthatólag kedvező lesz. Az 1900-iki költségvetésben egyensúlyban vannak a kiadások és bevételek. Az államvasutak eredménye állandóan kielégítő, a vasutak jelentékeny kiegészítése, tökéletesítése és felszerelése dacára. Az állami hálózat kiegészítésére és a kis vasutak fejlesztésére nagy összegeket kér a kormány.

A Rajna-Elba-csatornára vonatkozó javaslatokat újra elő fogják terjeszteni, mielőtt a nagy berlin-stettini hajózási vonal tervei, továbbá az odera-melléki lap levezetésére, az Alsó-Odera, a Spree és a Havel folyók viszonyainak javítására, az Odera és a Vistula között lévő vizutak kiegészítésére és a mazuriai tengeri csatorna építésére vonatkozó tervek elkészülnek. Hogy a rajna-vesztfáliai ipart függetlenítsék a külföldi kikötőktől, Emdent használhatóvá kell tenni a transzatlantikus gőzhajó számára.

A kormány ezentul is, amennyire lehet, figyelembe fogja venni a mezőgazdaság bajos helyzetét.

A trónbeszéd azonkívül törvényjavaslatokat jelent be Sziléziának az árvek ellen való biztosításáról, a Vistula szabályozásának folytatásáról, a járandékjások alakításánál adandó hitelről, a nagy árúházak megadóztatásáról, a közszégi választási jog reformjáról és a nevelési kényszer kiterjesztéséről. A trónbeszéd végül megemlékezik az évszázad fordulójáról és azt a kívánságot fejezi ki, hogy a kormány és a nép egyetértően munkálkodjék.

(Steyne üzenete.)

London, január 9.

A Timesnak jelentik Lourenzo-Marquezból: A Standard and Diggers News jelentése szerint Steyne elnök a burghereknek küldött ujévi üzenetét a következő szavakkal fejezte be:

Legyen az afrikander nemzetnek a jövő évben békéje és nyugalma. A békét olyan alapon köthessük meg, hogy az ellenség, aki bennünket az egész évszázad alatt elnyomott és üldözött, ne onthasson többé árattalan vért. Adja meg ezt nekünk az isten az ő végtelen kegyelmében.

(Béke-közvetítés.)

Washington, január 8.

A szenátusban Pettigrew határozati javaslatot nyújtott be, amely fölhatalmazza a kormányt, hogy az Anglia és a két dél-afrikai köztársaság közt folyó háboruból ajánlja föl közbenjárását.

(Transvaali angol képviselő.)

Washington, január 9.

A transvaali kormány táviratban értesítette az Egyesült-Államokat, hogy nem fogja megengedni a pretóriai amerikai konzulnak, hogy az angolok transvaali érdekeit képviselje. Oka ennek az intézkedésnek az, hogy Transvaal kormánya nem akarja, hogy területén angol képviselő legyen.

(A hajóközbások.)

London, január 9.

A Daily News a Bundesrath és Herzog ügyének gyors elintézését követeli és azt mondja, hogy nagy balgaság megvárakoztatni a hajók tulajdonosait, akik azalatt a maguk kormányát ostromolják segítségért. Nem kellene odajuttatni a dolgot, hogy az ügy halogatása miatt feszültség támadjon a két ország között.

Berlin, január 9.

A lefoglalt hajók ügyében még ma sem érkezett végleges válasz Angliából. A német kormány csak a napokban szólította fel ismét az angol kormányt, hogy durbani követjeivel gyorsabban lépjen érintkezésbe. Mivel Anglia azt ígerte, hogy a legközelebbi napokban megküldi végleges választ, mindennap várható az. A Herzog hajó lefoglalása ellen Németország épp úgy tiltakozott, mint a Bundesrath lefoglalása ellen. A Herzogot — úgy látszik — azért foglalták le, mert magánambulanciát szállított. Az angol kormány — úgy látszik — csak a hivatalosan elismert Vörös-Kereszt misszióknak enged szabad utat. Ez ellen alig lehet valami kifogást tenni, mivel a napokban a berlini központi Vörös-Kereszt szintén tiltakozott a magánambulanciák ellen. Ezért itt nem is igen lepődtek meg a Herzog lefoglalásán és nem is látják ebben a mostani helyzet kiélesítését.

Brüsszel, január 9.

A Vörös Kereszt-Egyesület nem avatkozik a Herzog-afférbe, mert tény, hogy a hivatalos expedíció kívül egy magán-expedíció is volt a hajón. Ezzel utazott többek között két tiszt is, akik azelőtt Ausztria-Magyarország közös hadserégének kötelékébe tartoztak. Egyikük, Schey Viktor, előkelő, vagyos bécsi családból származik; 28 éves. Az ötödik huszárezredből végképpen kiszuperálták betegsége miatt s most szülei ellenzése dacára utazott Transvaalba. A másik tiszt Meyer Gusztáv volt főhadnagy, aki önként mondott le a rangjáról, Bécsben sportkörükből kedvelt egyéniség s kitünő vívó.

Berlin, január 9.

A császár ma megint hosszasan tanácskozott gróf Bülowval. Az angol kormány részéről már megjött a válasz a tiltakozó jegyzékre. Beavatott helyen azt mondják, hogy a válasz előzékeny ugyan, de nem elégíti ki a német kormányt, mert a döntést akkorra tartja fenn, ha majd a hatóságok megvizsgálják a Bundesrath postagözös rakományát.

A Tagblatt jelenti, hogy Fokvárosból érkezett távirat szerint az angolok a levélpostát is elkobozták s még a pretóriai és johannesburgi német konzuloknak szóló magánleveleket sem engedik tovább küldeni.

London, január 9.

A reggeli lapok jelentése szerint a Harrier ágyunaszád a Földközi-tengerről Adenbe érkezett, hogy részt vegyen a gyanus hajók megfigyelésében. Hir szerint az a jelentés, hogy Londonban egy gőzhajón ágyukat és lövészeket foglaltak le, valótlán.

London, január 9.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Durbanból 7-iki keltevel: A Herzog nevű gőzöst a Delagoa-öböl északi részén foglalták le és azután kiadták a kobozó-bizottságnak. Az utasok között, akik a Delagoa-öbölbe

érkeztek, van a zambézi kerület portugál kormányzója is, akinek a hatóságok azt az ajánlatot tették, hogy a kormánynak egyik hajóján folytassa útját.

(Joubert balesete.)

London, január 9.

Joubert tábornokot, mint a Glasgow Mail-nek jelentik, súlyos baleset érte. Leesett lováról, még pedig olyan szerencsétlenül, hogy a ló körmei alá kerülve, hátergő-sérülést szenvedett.

(Olaszország és Egyiptom.)

Páris, január 9.

Azzal a minapi hírrel szemben, hogy az Egyiptomban levő s Délafrikába szánt angol csapatokat ideiglenesen olasz csapatok váltják fel, az itteni olasz nagykövét kijelentette Delcassé külügyminiszternek, hogy a római kormány ilyen egyiptomi vállalkozásra egyáltalában nem is gondol.

HIREK.

Budapest, január 9.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Január 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Mint hogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyekben a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentúl ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztatásuk feltüntetni.

— A király a bécsi műcsarnokban. Bécsi tudósítónk jelenti, hogy ő felsége ma délből meglátogatta a bécsi képművészek egyesülete akvarellista klubjának a műcsarnokban elhelyezett kiállítását.

— Főhercegek audienciája. Ferenc Ferdinánd főherceg ma délelőtt Bécsben, többek közt a kínai és amerikai követeket, a tiroli és alsó-ausztriai helytartókat, Blumfeldt, Stumm, Jorkasch-Koch és Berndt minisztériumi vezetőket és végre Lueger polgármestert kihallgatáson fogadta. — Ottó főherceg is nagy számu személyiségeket fogadott ma délelőtt, köztük Szell magyar miniszterelnököt, Gautsch és Thun volt miniszterelnököket, a tiroli és alsó-ausztriai helytartókat és Stummot, a belügyminisztérium vezetőjét.

— Dr. Lenhossek kinevezése. Dr. Lenhossek Mihályt, a tőbingai egyetem nyilvános rendkívüli tanárát tudvalevőleg fél évvel előzött meghívták az orvosi egyetemre, az I. bonctani szék betöltésére. Dr. Lenhosseknek, aki a második félévben már megkezdte előadásait, ma jelent meg kinevezése a hivatalos lapban. A kinevezés szövege a következő:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére dr. Lenhossek Mihályt, a tőbingai egyetem nyilvános rendkívüli tanárát a budapesti tudományegyetemen az I. számú bonctani tanszék nyilvános rendes tanárává a szabályszerű illetményekkel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1899. évi december hó 23-án.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Wlassics Gyula, s. k.

— Jenő főherceg betegsége. Jenő főherceg — mint már említettük — influenzában megbetegedett. Mint Bécsből jelentik, a főherceget dr. Schmidt háziorvos és dr. Singer kezelik, akik ma délelőtt a következő orvosi jelentést adták ki betegségéről:

Jenő főherceg ő császári és királyi fonsége néhány nap óta hidegleléses influenzában fekszik. Szeptemberjélt bronchitis mellett tenyérmagyságu sűrűsödési gőc fejlődött a jobb oldalon. A beteg hőmérséklete az utolsó két napon nem volt nagyobb 38,5 foknál. A beteg köpése bőséges, a köpet vöröses-barna színű. Ma reggel a hőmérséklet 36,5, az érverés 72, a lélegzés 36 volt. A jobb oldalon levő gőc felderült. A lapockaszöglettől lefelé jobb irányban mérsékelt konzónancia észlelhető.

Ma este a következő orvosi jelentést adták ki a beteg főherceg állapotáról:

A mai nap folyamán a beteg hőmérséklete nem változott. Szubjektív állapota kedvező, a pozitív látélet nem változott lényegesen. 1900. január 9-én. Dr. Singer Gusztáv magántanár s. k.

— A püspök beteglétogatása. Egyik kolozsvári lap híre nyomán a fővárosi lapok közölték a minap, hogy Majláth püspöknek dr. Purjes Zsigmond nem engedte meg, hogy a kolozsvári egyetemi klinika betegeit meglátogassa. Az Ellenzék ma kijelentette, hogy ez a hír valótlán. A püspök a múlt évben is

most is szabadon látogathatja az egyetem belgyógyászati klinikáját. Sem a tanár, sem a többi orvos ebben nem gátolta.

— Udvari bál Bécsben. Bécsben ma zajlott le az első udvari bál az idei farsang alatt. Ott voltak: a király és a királyi háznak csaknem valamennyi tagja, az udvari és állami méltóságok, a tábornoki kar, a diplomáciai testület és az arisztokrácia számos képviselője. A magyar méltóságok közül ott voltak: Szell Kálmán miniszterelnök, Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter, Bánffy Dezső báró főudvarmer, továbbá a magyar delegációnak sok tagja, köztük Szilágyi Dezső, gr. Szapáry Gyula. Ő felsége Thyra cumberlandi hercegnővel karonfogva jött a terembe. Utána jöttek: Cumberland hercege Mária Jozefa főhercegnővel, Ferenc Ferdinánd főherceg Stefánia özvegy trónörökösével, azután pedig párosan a királyi ház többi tagjai. A tánc alatt, amelyben az uralkodóház fiatalabb tagjai is részt vettek, ő felsége körüljárta a teremben és sok jelenlévő előkelőséget megszólított. Mielőtt a társaság a terembe jött, ő felsége és Mária Jozefa főhercegnő a diplomáciai világ számos férfi- és hölgytagját mutatatta be magának. Ő felsége hosszabb meg szólítással tüntette ki Szell Kálmán miniszterelnököt, és báró Fejérváry Gézát, szívélyesen elbeszélgetett a magyar delegátusokkal is, különösen gróf Szapáry Gyula elnökkel, Münnich Auréllal és Teleki Sándorral. A mai udvari bálon jelent meg először Stefánia özvegy trónörökös leánya, Erzsébet főhercegnő és Frigyes főherceg leányai Izabella és Erzsébet Amália főhercegnők.

— Porosz herceg: mérnök-doktor. A charlottenburgi technikai főiskola mai századéves ünnepén Riedler rektor kihirdette, hogy a főiskola szenátusa egyhangulag elhatározta, hogy tisztelete jeléül Henrik porosz hercegnek a mérnök-doktorság akadémiai méltóságát adományozza.

— A budai vígadó felavatása. A budai vígadónak e hó 23-án, Klotild főherceggasszony védnöksége mellett tervezett felavatását e hó 30-ára halasztották. A rendező bizottság naponként ülésezik 5 órától 8-ig a budai polgári körnek Fazekas-tér 5. szám alatt levő helyiségében, ahol megbeszélik a teendőket. Az elnökség felhívja a bizottság tagjait, hogy ezeken az üléseken minél számoban jelenjenek meg.

— Miért szabad nőszülni a papnak? Maga a Vatikán felel meg erre a kérdésre abban az enciklikában, amelyben a dél-amerikai katolikus papoknak megengedi a nőszülést. Az enciklikának erre vonatkozó passzusát a Temps közli és pedig egy dél-amerikai újság nyomán. A különös engedelmet így okolja meg a pápa levele:

Tekintve, hogy a papi coelibatus nem az isteni jogból ered, hanem a pápák és konciliumok által hozott be, tekintve, hogy jelenleg, különösen Amerikában igen kevesen lépnek a papi pályára, aminek főleg a coelibatus az oka, amely bár a papnak tekintélyt és erőt kölcsönöz, mégis oly erényeket és hősiés önfeláldozási képességet tételez föl, amelyeket isten nem mindenkinek adott meg: mindeme körülmenyeknél fogva megengedem, hogy a papok Dél-Amerikában megházasodhassanak; mindazonáltal továbbra is ajánljuk a coelibatust, mely szentebb és inkább méltó a papokhoz.

— Crispi a kamarában. A volt olasz miniszterelnökön tudvalevőleg nemrég súlyos hályogoperációt hajtottak végre. Crispi azért beteg is érdeklődik a napi események iránt és sorra fölolvastatja magának a napilapokat. Főképp a szicíliai eseményeket és a Notarbartolo-féle gyilkossági pört kíséri nagy figyelemmel. Minthogy ezek a dolgok az ő kormányzata alatt történtek, személyesen akar felvilágosítást adni a kamara e hó 31-iki megnyitó ülésén. E végül folyton sürgöi orvosát, De Vicenzi szenátort, hogy végezze el már a második operációt, mert 31-ére meg akar gyógyulni.

— Held Károly emléke. Held Károlynak, a Baresay-utcai állami főgimnázium váratlanul elhunyt tanárának lelkiudveert ma gyászintézet volt az érsekeülvárosi plébánia-templomban, ahol megjelent dr. Cherven Floris igazgató vezetésével az intézet tanári kara és ifjusága. Az iskolában a gyász jeléül szünetelt az előadás.

— Házasság. Engel Pál, az Angol-Osztrák Bank budapesti főkönyvkezelő helyettes igazgatója, eljegyezte Laczó Károlyt, a Laczó és Popper-cég beltagjának leányát, Irént, Laczó Andor, a Budapesti Napló kiváló tehetségű munkatársának húgát.

Kellner Fánika kisasszonyt, Kellner Béla föld-birtokos leányát Halasról eljegyezte Brüll Ferenc szentesi kereskedő.

— Iskolák a párisi világkiállításon. Hazai iskoláink közül több részvesztve a párisi világkiállításon. A budapesti állami felsőbb leányiskola igazgatósága e napokban küldte el tanítványainak kézimunkáit és szabadkézi rajzoldozatait a kiállításra.

A bécsi piszok és Lueger Károly.

Bécsben borzalmas állapotok vannak az utcákon. Bécs kitalálta azt, hogy nem kell elfuvarozni a havat, majd elolvastja az isten napja amogy is — tavasszal, ha ugyan előbb is szét nem poshad az a piszok, ami a hetekkel ezelőtt összegyűjtött hóból halomban hever az utcákon. Soha könnyebb nem volt a barrikádharc Bécsben, mint amilyen most volna. Kész a torlasz minden utcaszögleten, fekete, piszkos hóból. A nép persze zugolódik s a bécsi munkanélküliek csapatosan ostromolják meg a kerületi elüljáróságokat s követelik a szegény ember téli munkáját, a hólapátolást, de hiába. Humoruk azonban még mindig van. Egy kicsit kesernyés, egy kicsit bécsies, de azért humor. A napokban három hótörleszt fölírásokkal láttak el. Rendes nyomtatott fölírásokkal. Az egyik így szól:

E HÓTORLASZ ÖTVEN ÉVES JUBILEUMA.

A másakra ezt írták:

Ezt a tüzelő anyagot a munkanélküliek ingyen haza vihetik.

A harmadikon pedig ezt mondja a plakát:

Nyugodjál békében, míg megesszük.

A három plakátos hótörleszt persze óriás mulató publikumot gyűjtött maga köré s a tömeg előbb csak mulatott, aztán arra is rájött, hogy itt voltaképpen az ő rovására üzött hitványságról van szó s olyan dühös hangulat kezdett támadni a publikumban, hogy a rendőrség jónak látta szétverni a sokadalmat. Az éhesek persze ezzel még kevésbé jutottak kenyérhez s ennek — egy budapesti könyvnyomtatás szerint — az az oka, hogy a derék Lueger Károly polgármester ur hivatalos írást küldött szét az előjáróságoknak, amiben az állott, hogy — a havat el kell fuvarozni, fogadjanak föl a munkára annyit embert, amennyire éppen szükség van, meg kocsit, lovat. Ez az írás nyilvánosan, hivatalosan ment szét. Sutyomban pedig egy ukázt küldött nekik, amiben megtiltja, hogy csak egy fillért is költsenek a hóra. A jó Isten tudja, hogy mi az igaz ebből a hírből, de mindenesetre érdekes, hogy Bécsben így gondolkoznak a derék Kárliról. Mert a könyvnyomatos forrása: bécsi.

— Az író kutyája. Az *Echo de Parisban* ma a következő kis közleményt olvassuk:

„Lucien Muhlfeld írórtársunk *Lulu* névre hallgató kis kutyáját elvesztette. Aki visszahozza, jutalmul egy jó páholyt kap valamelyik színházba.”

Ez talán az első eset lesz, hogy valaki azért néz meg egy vigjátékot, mert egy kutyát talált az utcán.

— Százharminc születésnap. Szép családi ünnepély volt tegnapelőtt dr. Singer Henrik miskolci kórházi főorvos házában. Ekkor ünnepelte ugyanis a közhívesülésben álló kórházi főorvos édesanyja, Singer Ábráhámnak százharminc születésnapját. Az agg urnó, aki immár a harmadik században él születése óta, magas életkora dacára is jó egészségnek örvend.

— Magyar bányászok szerencsétlensége. A braznelli (Pennsylvania) bányakatasztrófiának negyvenöt áldozata közt négy tiszta magyar is volt. A magyar áldozatok: Orosz Péter az abaujtornamegyei Vilmányból, Magyar József az ungmegyei Szűrtérről, Baesky József a zemplényi Bekecsről és Kovács György az ungmegyei Kerészről. Kivülök több magyarországi tót munkás is áldozatul esett.

— A Dunáról. A földművelésügyi minisztérium vizrajzi osztályához érkezett jelentések szerint a Jég ma Paksnál, Bajánál és Mohácsnál áll. Zimonynál és Drenkovanál csekély zajlás van, általában pedig a víz az egész vonalon csekély kivétellel árad. A fővárosnál a zajlás egyre tart, amely Pozsonytól ered, meglehetősen nagy áradással. A folyam vize a mellékfolyók rohamos áradásától telve van iszáppal, s valóságos káró színű. A fővárosnál a víz tegnap óta 45 centimétert áradt, s máj magassága 240 centiméter. A többi vizállások a következők: Passau 262, Aschbach 135, Line —3, Stein 32, Struden 220, Bécs —11, Pozsony 285, Komárom 286, Paks 504 (áradt 124 centiméter), Baja 316 cm., Mohács 356, Gombos 285, Zimony 344, Baziás 324, Drenkova 290, Orsova 373 centiméter.

— Herceg a börtönben. Firenzéből jelentik, hogy az ottani törvényszék Carovigno herceget választási visszaélés miatt 20 napi börtönre ítélte. A herceg a camaiorei börtönben fogja lelni büntetését.

— Rothschild tengeri útja. Fiuméből jelentik, hogy holnapra várják oda báró Rothschild Natánit, aki a magyar kikötővárosból hosszabb tengeri utra indul. A báró yachtja, a *Feglia* már tegnap megérkezett a kikötőbe. Rothschild hajójának negyvenhat főnyi legénysége van.

— Az iváni tűzvész. Annak a tűzvésznek, mely a gróf Széchenyi iváni kastélyát hamvasztotta el, most írja le a részleteit egy szemtanú. A kastély bérélőjénél, lovag Raabánál vig vendégsereg volt, mikor a tűz kiütött az emeleti szalomban, ahol az inas dolgozott. Csak nehezen tudták megmenteni az ablakon át kötelek segítségével. Alig hagyta el a hirtelen kiütött tűz által megrémített társaság a kastélyt, felrobbant az egyik teremben összehalmozott töltény- és lőporkészlet. A detonáció oly nagy volt, hogy a falak és az ablaküvegek megrapodoztak, összetörttek s a kastélytől távolabb eső házakból a ránkódorlás következtében kiszaladtak a megrémült nők és gyermekek. A vészharang egyre zugott, rémes kongása s a megrémült lakosság kiáltozása, a fejvesztett cselédség futkosása rettenetes volt. Csak az iváni derék tüzoltóság állott a helyén s dolgozott emberföltöi erővel. Mindjárt a tűz keletkezése után megjelent a helyszínen és a főparancsnok rögtön intézkedett, hogy táviratilag répcé-szemerei tüzoltóság is értesíttessék. Amint a répcé-szemerei tüzoltóság a táviratot megkapta, fecskeidővel ellátva azonnal Ivánba vágatott; aki kocsit nem kapott, az állomásra rohant, hogy éppén akkor induljon vonattal a veszedelem helyére érkezék. A megfeszített munkásságnak azonban csak este 8 óra tájban sikerült a tüzet elfojtani, amikor a szemerei tüzoltóság teljesen eleségzva a kiállott izgalmtól és fáradtságtól, hazatért. Az iváni tüzoltóság egy része s a lakosság közül sokan még a helyszínén maradtak örködni.

— A rejtelmes spanyol. Időnkint föl-fölbukkan a sajtóban egy hír, amit akár állandóan szedésben tarthatna a nyomda, hogy egy magyar, német vagy akármicsoda vagyonos ur levelet kapott egy spanyol, teljességgel nem vagyonos úrtól, a miben az azt írja, hogy tömöntelen elásott kincséről van tudomása, amit jó volna kiaknázni. Eppen csak egy kis előleg kellene rá, vagy egy kis utköltés, hogy ideutazhassék a titokzatos idegen s bővebb felvilágosítást adhatna az ügyről. Pénz, kincs persze sehol, a becsapás azonban sikerül néha. A rejtelmes spanyolra most már figyelmesek lettek a maguk hazájukban is és nagy nyomozást indítottak annak a kiderítésére, hogy ki akarja idegennek elszerezni a kincseket, amelyekre pedig szörnyen nagy a szükség otthon is. Idéig azonban még semmi eredménye sincs a vizgatlatnak.

— Magyar demografusok Párisban. A X-ik nemzetközi közegészségi és demográfiai kongresszus magyar szervező-bizottságának szervezése érdekében az országos közegészségi tanács a belügyminiszter fölkérésére értekezletet tartott, melyen dr. Müller Kálmán egyetemi tanár elnökölt. Az értekezlet a francia nemzet és a párisi nemzetközi kiállítás iránt meleg rokonszenvét fejezte ki, s a tisztikar következőképp alakult meg: Elnök: dr. Müller Kálmán, alelnökök: dr. Földes Béla (demografia) és dr. Pertik Ottó (hygiene) titkárok: dr. Thüring Gusztáv (demografia), dr. Grósz Emil és dr. Klass Pál. A kongresszust Párisban tartják meg az évi augusztus hó 10-ikétől 17-ikéig.

— A hivatalnok vasárnapja. A hivatalnokoknak, az állami és közigazgatási hivatalnokoknak éppen úgy, mint a magánhivatalnokoknak, csak fél vasárnapjuk van. Délig minden büroban dolgoznak s ha sok a dolog, bizony megessék még az is, hogy barátságosan délutánra is beinvítják az urakat és hölgyeket egy kis rendkívüli munkára. A törvény tehát nem gondoskodik róluk semmiképpen. Ezen a fura állapoton már legközelebb segít a kormány. Legközelebb rendeletet intéz az összes törvényhatóságokhoz, amiben olyanformán rendezi a közhivatalnok munkaszünetét vasárnapra, ahogy ezt már megeselekedte a kereskedelemügyi minisztérium. Ebben a minisztériumban már egész vasárnapjuk van a hivatalnokoknak, csak egy-egy hivatalnok inspektezőik minden osztályban délig.

— André bójája. A *stockholm* antropológiai társaság elhatározta, hogy azok a svéd hajók, amelyek a tavasszal *Spitzberg*ba mennek a svéd fokmérő-bizottságot, Károly király földjére is elmenjenek, és nyomozást tegyenek Anórének ott talált bójája dolgában.

— Egy munkás balesete. A kőbányai uton lévő Ganz-féle waggonyban ma reggel 9 óra tájban végzetes szerencsétlenség történt. Schönek Antal 53 éves pilisnéi születésű lakos a mülholyban foglalkozkodott, amikor egy feltámasztott vasgerenda ledőlt és a szerencsétlen emberre zuhant. Bal lábát rátt összezúzta és egyéb súlyos sérüléseket ejtett rajta. A segítségül hívott mentők az első segélynyújtás után a Rókus-kórházba szállították.

— Hász Jenő. Valahogyan az utca piszkából, vityillókból, sárba esett, rongyos, moszkos külvárosi házakból gyerekek születnek az utca számára. Az utca eszi az embert, a nagy szép gazdag utca, koll neki a zabálni való s az ismeretlen, nekünk idegen, lehetetlen forma nyomor szállítja az áldozatokat. Vézna, éhes, piszkos hadat, aki soba még nem járt iskola felé se, aki egyáltalában senki. Gyermekekörében már ekzsztencia, a maga embere. Nem, a maga kutyája. Nincs egy vacok, ahol meghuzza magát, hát éjjelenként a ligetben alszanak, vagy a külső utakon az ut mellett, az árkokban. Nappal jut pár krajcárhoz az, amelyik élelmes. Ha van egy kis befektetni való pénze, krajcáros lapot árul, vagy az állomások és a vásárcsarnokok körül ólálkodik s hazacipel valami pakkot. Szegény embereket, akiknek nem telik hordásra. Az éhletetlen, akit már nagyon megviselt az élet, itt is háttérbe szorul. Az éhesek lopni mennek, bejutnak a rendőrséghez, a tömlőben befejezik a nagy tolvajok azt a nevelést, a miben eddig az utca részesítette őket, szaporodik falkaszámra a zsivány. Vagy pedig még idéig se jut. Egyszerűen kiesik a sorból. Elűti a villamos vagy valami gumikerekű hintó, vagy pedig minden külső erőszakoskodás nélkül egyszerűen összegyűgy tizenkét esztendő sulya alatt érezen, beteg, fáradtan. Olyanformán, mint Hász Jenő. Így hívják azt a fiút, aki tegnap éjjel összeesett a külső váci uton. Ez a gyerek az éhletetlenek közé tartozott. Mesékben hallhatta, hogy az emberek vetett ágyban alszanak, s háromszor-négyszer terített asztalhoz ülnek minden nap. S a tizenkét esztendő kis öreg elfáradt, s mire megérkeztek a mentők, konstátálták, hogy lefagyott mind a két lába. Adtak neki egy kis levest s bevitték a Rókusba. Ha szerencséje van, majd onnan is kocsival viszik ki. Esetleg azonban olyan peches ember Hász Jenő, hogy megél, s lesz neki két olyan lába, ami csak férdig ér.

— Végzetes multság. A negyedik kerületi kapitányságra tegnap este a cirkáló rendőrőrzárát egy súlyosan megsebesített, össze-vissza kaszabolt embert szállított. A szerencsétlennek az orra s mindkét ajka ketté volt hasítva s ezenkívül az egyik szemét is kiütötték. Kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy egy korcsmában mulatott, ahol mulatozás közben néhány emberrel összeveszett, akik verekezés közben sörös poharakat vagdaltak a fejéhez. Amikor ő súlyosan megsebesülő segítségért kiáltozott, ki-dobták az utcára. A rendőrség a mentőket hívatta, akik a szerencsétlent, aki a nevét sem tudta megmondani, a Rókus-kórházba szállították. A rendőrség az ügyben megindította a nyomozást.

— Halálózás. *Mariék Géza* tanácsjegyzőt ma délután temették el a Király-utca 25-ik szám alatt levő gyászházban, nagy és előkelő közönség jelenlétében. A temetésen ott voltak: Markus József főpolgármester, Matuska Alajos és Rózsavölgyi Gyula alpolgármesterek, Hanvay Sándor, Mátyás József, Eszlári Sándor kerületi előjárók; Szabó Károly, Vosits Károly tanácsosok, Almádi Géza helyettes tanácsos; Melly Béla, Festetics Géza, Kallay Jenő, Folkusházy Lajos, Bárczy István, Szily József tanácsjegyzők, Labesinszky Árpád, Bereghy Kornél fogalmazók. Ott voltak továbbá: Ziegler Nándor vásárcsarnok igazgató, Utry János vásárcsarnok igazgató, Preuszner Ferenc közigazgatási igazgató, Balló Mátyás vegyészeti intézeti igazgató s a közérlelmzési és közigazgatási ügyosztály egész személyzete: ott voltak a fővárosi bizottsági tagok közül Mérő János, Burg Ferenc és mások. A koporsót, amelyen a főváros s a fogalmazói kar koszorui díszletet, a vásárcsarnokbéli altisztek vitték körül, égő fályákkal. A gyászszertartást Tóthlassy Béla VII. kerületi plébános végezte, míg az énekiszeretet az Operaház kardinális szolgáltatták. A beszentelés után Melly Béla tanácsjegyző mondott magas szárnyalású beszédet s aztán a halottat kivitték a kerepesi-úti temetőbe, hogy eltemessék a főváros hatósága részéről felajánlott dísz-sírba.

Özv. nádasdi *Sárközy* Titusné, született szentgyörgyi *Zsoltdos* Ida január 8-án 65 éves korában Budapesten elhunyt.

Lóry József miskolci könyvkereskedő e hó 8-án 84 éves korában Miskolcon meghalt. Temetése holnap délután két órakor lesz.

— A gyertyagyárosok kartellje. Néhány lap azt írta, hogy a gyertyagyárosok között tanácskozások folynak egy kartell megalakítása ügyében. A kartell megalakítása — mint értesülünk — nem történt meg, a tanácskozásoknak gyorsan vége is szakadt. Nincs is jelenleg kiállítás arra nézve, hogy a kartell létrejön, annál kevésbé, mert a gyertyagyárosokat előbbi kötelezettségeik megakadályozták az egyesülésben.

— Az osztályorszájáték kuzása. Az osztályorszájáték mai buszásán *Árizer* koronát nyert 38333; *Árizer* koronát 40027 34845 73453; *Kétezer* koronát 33438 65681; *ézer* koronát 28180 28367; *Átszáz* koronát 14497 65817 51403 49873 47695 61587 72239 16396 69456 49686 36758 73305 79238 13231 72258 88599 3862 8577 36150 92236.

— A két Seljan testvér szerencsése.

Károlyvárosban művészkedett a két Seljan testvér. Nem valami nagy művészek voltak, csak táncosok meg egy kicsit énekesek és tamburások is. A horvát nemzeti nótákkal, táncokkal átjöttek a Muraközbe is. A soruk azonban nem lehetett valami rózsás, mert az idősebbnek az az ideája talámt, hogy jobb volna kinn a nagyvilágban keresni a szerencsét. El is indultak, hogy megkeressék és meg is találták. Kalandos, nagy sor ez. Dzsibutin át eljutottak Abessziniába. Harharban találkoztak Marchand őrnagy francia expedíciójával, nagy ut után először európai emberrel. Tanulni voltak egy érdekes, a világtörténetben is fontos esethez. Akkor találkoztak ugyanis a franciákkal, amikor azok visszavonultak Fashodából — Dzsibuti felé. A franciák jól fogadták őket s a két testvér naplójába még az őrnagy is beleírta a nevét — a találkozás emlékére. Harharból harminc napi utazás után eljutottak Abessziniá fővárosába s itt első sorban a négyes első miniszterét valami Ilk nevű svájci látogatták meg. A miniszter bemutatta őket Meneliknek s a négyes különös udvarában, ami, úgy látszik, egy kis gyűjteményre a kétes existenciájú európaiaknak, megismerkedtek az egyenlítői tartomány fő kormányzójával, valami Leontijev gróffal. A grófnak megtetszett a két kalandos ember s mivelhogy arrafelé a tánc meg az ének is elég kvalifikáció a jó hivatalhoz, az egyiket kinevezte alkormányzóknak, a másikat pedig helyettes alkormányzóknak. Az idősebbik hétézerhatszáz, a fiatalabbik négyezerötszáz frank fizetést kap egy esztendőre s a kinevezés két évre szól. Ha takerékoskodnak, csinos kis vagyont hozhatnak majd haza.

— **Weissenbacher esődügye.** A Kosmos műintézet a lapokban ma megjelent híreikl szemben annak a helyreigazításnak közzétételére kért fel bennünket, hogy a Weissenbacher-féle esődügyben a Kosmos csak 75.000 forint követeléssel van érdekelve és nem 250.000 forinttal, mint a hogy azt a lapok közölték; továbbá, hogy a csodnyitási kérvény Weissenbacher ellen a Kosmos hozzájárulásával és az ő érdekében adatott be a törvénytérkez.

— **Tolvajok a vonaton.** Gency Elemér ügyvéd panaszt emelt a rendőrségnél, hogy Debrecenből Budapestre történt utazása alkalmával keteke kézitáskája, amelyben pőrös iratai voltak, eltűnt. Lehet, hogy valaki tévedésből vitte el, mert helyette egy ugyanolyan táskát maradt ott. — **Zimmerer Márton pancsovai aranyművesnek szintén eltűnt a táskája, amelyben 4870 forintot érő ékszerek voltak.** Ezek között volt 9 darab karkötő gyémántokkal, illetőleg gyöngyökkel, továbbá 3 darab férfi aranylánc, 18 női aranylánc, 19 pár aranyfülbevaló, különféle kövekkel, 24 darab különböző arany mellű, 69 darab aranygyűrű, több férfi és női aranyóra. **Zimmerer Újvidék és Tíol között vette észre táskája eltűnését, amikor már perszo hiába kereste.** Valószínűleg a nemzetközi utazó tolvajbando tagjai működtek közre mind a két esetben. A rendőrség széleskörű nyomozást indított kézrekerítésükre.

— **A szatmári sikkasztás.** A Szatmári Kereskedelmi és Iparbank kárára elkövetett sikkasztás ügyében — mint Szatmárról táviratozzák — egyre tart a vizsgálat, **Küsner Albert, a Szatmárvármegyei Bank és Blum László, a Terménybank tisztségviselői gondosan revidéálják a könyveket.** Eddig 114.000 korona hiányt állapítottak meg, valószínű azonban, hogy a sikkasztott összeg még nagyobb. **Steinberger körözöttetett a bank már kérelmezte a helybeli törvénytérkez.** A vizsgálat, ami valószínűleg még hosszabb ideig eltart, kiderítette, hogy Steinberger a könyvekbe valótlán tételeket vezetett be és ilyen módon takargatta a hiányokat. A bank igazgatósága is megdöbbenéssel értesült a történetről és hír szerint a bank vezetőségében személyváltozás fog történni, mivel egy szatmári kiváló szakferült kívánna a bank élére. A bank iránt való bizalom a közönségben nincsen megingatva, mert a banknak 300.000 korona alaptőkéje van, másrészt pedig az igazgatóság a teljes hiányt pótolni fogja. A szatmári pénzüntézetek is nagy támogatásban részesítik a bankot, amennyiben 100.000 koronát rendelkezésére bocsátották, hogy szükség esetében igénybe vegyék.

— **Öngyilkossági kísérletek.** Tegnap este három ember akart megválni az élettől a fővárosban. **Bertók Adél** budapesti születésű 16 éves varrdőány Futó-utca 7. szám alatt lévő lakásán, **Nagy Iona** nagyikárolyi születésű 24 éves napszámosnő pedig Szvetenay-utca 7. szám alatt lévő szállásán ivott marlógót. Egyik sem árulta el tettenéket okát s most súlyos belső égési sebekkel mindketten a Rókuskórházban fekszenek. A harmadik öngyilkosjelölt **Horváth József** 16 éves cipészinas volt, aki a Ferenc József-rakodóparttól a Dunába vetette magát. Szerencsére idejében kimentettek s egy kis náthan kívül egyéb baja nem esett.

— **A korona a postán.** A postahivatalhoz megérkezett ma az új tarifá-kivonat. Az egyszerű levelek díja 20 gr.-míg egyelőre is 10 fillér, 20—250 gr.-míg 20 fillér, 250—500 gr.-míg 30 fillér, a levelezőlap 4 fillér, az ajánlás, a tért-levény és a tudakozódványdíj külön-külön 25—25 fillér, az expressz-díj pedig 30 fillér a belföldi forgalomban.

— Az erzsébetfalvai gyilkosság. Pandurovics

Péter, a gyilkossággal gyanúsított erzsébetfalvai cukorkaárús állhatatosan tagadja azt, hogy ő lett volna a gyilkos. Ujában ismét súlyos gyanuok merültek föl ellene s három volt segédje ellene valolt. Pandurovics ügyében döntő lesz az országos vegyész véleménye. A vegyelemezés lesz ugyanis hivatal kideríteni, hogy Pandurovics ruháján és körmei alatt talált vérfoltok embervértől eredtek-e, vagy nem. A vegyész véleményét a pestvidéki törvénytérkeznl is nagy érdeklődéssel várják.

— **Zálogházak forgalma.** A Budapesti kir. zálogházak december havi üzleti forgalma a következő volt: A **belvárosi** intézetben fölvettek 26.833 ingó és 20.537 ékszertélt, összesen 373.524 korona becsértékben; kiváltottak 28.828 ingó és 22.077 ékszertélt összesen 428.244 korona becsértékben. A **terézvárosi** intézetben fölvettek 18.966 ingó és 15.420 ékszertélt összesen 288.098 korona becsértékben; kiváltottak 17.968 ingó és 17.754 ékszertélt összesen 304.120 korona becsértékben.

— **A legolcsóbb fonográf.** A Royal fogadóban napról-napra nagyobb közönség hallgatja a legújabb fonográf, az **Echo** csodáit. A közoktatásügyi miniszteriumban is megnyerte ez az elmesés konstruált, csinos gépezet az illetékes körök tetszését. Tiszta, erős hangja versenyez a legdrágább fonográf képességeivel, noha az **Echonak** csak ötven korona az ára. Iskoláknak és magánosoknak egyaránt hasznos és mulattató az **Echo**.

(x) **Szepességben gyártott himzések raktára.** Magyarországon Stern József cégnél Budapest (Kalvin-tér 1. sz.), mely cég az eredeti gyári áron hozza forgalomba a cikket. A himzések a legszebb fehérneműek készítésére szolgálnak és a svájciakkal egyforma szépek. Mintakönyveket himzésekről, valamint 700 ábrát tartalmazó legújabb kelengye- és fehérnemű árjegyzéket a cég kívánatra bérmentve küld.

Nietzsche betegsége.

Elbeszéli: **Förster-Nietzsche Erzsébet.**

A bátyám erős, egészséges, piros pozsgás gyermek volt. Mindenütt azt beszélték, hogy olyan formája volt, mint a paraszt gyerekeknek s senki sem nézte volna ki belőle, hogy valamikor a nagy gondolkodók sorában fog helyet foglalni. Anyánk is, atyánk is csupa egészség volt s ha lehetett valami testi fogyatkozás, amit tőlük örököltünk, legfeljebb a rövidlátóság lehetett. Gyerekkorában nagyon komoly volt a bátyám, férfikorában azonban szerette a dolgokat humoros oldalukról nézegetni, a mellett csodálatos harmónia volt a beszédében és tetteiben; azok közé az emberek közé tartozott, akiknek soha sincsen rossz kedvük. Minden barátja dicsérte finom modorát, meleg, szívélyes, kellemes nevetését.

Bátyám első és komoly betegsége akkor kezdődött, mikor katoná korában megütötte magát lovalgás közben. A második betegségét a francia-német háborúból hozta magával, ahol betegápolóként működött. Meghült és Erlangenben feküdt akkor halálos betegen. A csatatér látása nagyon megviselte idegeit és bebizonyult az, amit Wagner Rikárd jó előre megjövendölt, hogy finoman érző kedélye nem tudja elviselni a valóság rettenetes képet. Ha a háború után kipihenhetette volna a fáradsalmakat, bizonyosan kiheveri ezt a betegséget is, de mivel görög tanulmányait kellett félbeszakítania, mikor kitört a háború, sietett, hogy félben maradt munkáit befejezze. A fásasztó tudományos munka újra betegé tette, a rossz gyógykezelés folytán egyre gyengébb lett. Fejfájás és gyomorhaj gyötörte.

A balsors műve volt, hogy éppen ekkor került kezébe Cornaro könyve, melyről a Götendämmerungban maga is azt írja:

„Kevés könyvet olvastak olyan sokan, mint a Cornaro könyvét és kevés könyv volt a világon, amely annyi szerencsétlenséget szült volna, mint ez. Cornaro egyszerűen felcsérlette az okot az okozattal s hosszú életének a nyitját abban kereste, hogy szigorú diétát tartott, holott az anyagcsere lassúsága és a kevés fogyasztó képesség okozta azt, hogy ezt az életmódot bírta.”

Bátyám sokat dolgozott és keveset evett. Ez volt az igazi betegsége. A fejfájása is ettől származott s bármennyire gyötörte is őt a fájdalom, a diétáról sohasem feledkezett meg. Fájdalmait nagy megnyugvással viselte el, genuai gazdaasszonya így nevezte: il santo. Mikor a fejfőrcs gyötörte, nem dolgozott s én azt hittem, hogy ez a betegségem nem is más, mint a természet gonosz

csele, amelylyel munka-szüneteket tartat vele. A természet cselei azonban nem tudtak kifogni rajta; igaz, hogy ilyenkor nem irt, de folyton gondolkodott, ami természetesen még jobban emésztette erőit. Az orvosok egyre azt kutatták, hogy mi okozza a fejfőrcsüket, némelyek gyenge szemekinek, mások szűzi életének tudták be a hibát.

Jötték aztán olyan napok is, mikor bátyám azt hitte magáról, hogy teljesen meggyógyult. De mivel minden alkalommal, mikor a fejfőrcs nem gyötörte, valóságos munkaszomjúság vett rajta erőt, újra visszaesett régi betegségébe. A pihenést nem engedő alkotó ösztönön kívül még egy másik ok is megakadályozta a teljes gyógyulást. A magány és az emberek rosszasa.

— **Évről-évre rosszabb a sorsom** — írja egyik levelében — betegségem legkinzőbb gyötrelmeim nem éreztem annyira, mint jelenem sívárságát. Mit tettem? Semmi egyebet, mint azt, amit tennem kellett, feltártam azokat a differenciákat, amelyek köztem és az emberiség között vannak.

A munkásság napjait nem váltotta fel egyetlen egyszer sem a pihenés. Senki nem kereste őt fel s így mi sem természetesebb, mint az, hogy legnagyobb öröme telt abban, ha tovább építhette és papírra vehette gondolatvilágának csodás kincseit? Aki utolsó éveinek munkásságát figyelemmel kíséri, azt szinte el sem hiszi, hogy emberi erővel ilyen munkát el lehet végezni. Nyolc hónap alatt hat könyvet irt.

Deára eme tulfeszített, nehéz szellemi munkának, azt hiszem, mindvégig megtarthatta volna szellemi épségét, ha két dolog közbe nem jön. Az egyik az, hogy álmatalanságát kloralhydráttal üzte el gyakorta s ezzel még jobban elgyengítette idegeit, a másik pedig az, hogy az emberek gonoszsa még magányában is felkereste. Ez időtájt két támadást intéztek ellene. Aljas rágalomokkal illették s antisemitizmussal is vádolták. Halálos sebet ejtettek rajta ezek a rágalom s mivel magányában nem védekezhetett s senkije sem volt, akinek bujábaját elpanaszolhatta volna, elfojtott kínjai végre elvették az esztét.

Hogy mely napon törték ki rajta az örültség jelei, nem tudom bizonyosan. Annyi azonban bizonyos, hogy 1888. év decemberének utolsó napjaiban történhetett a dolog, hogy lakása előtt hirtelen összeesett. Vagy két napig feküdt szótlanul, mozdulatlanul a pamlagon, mikor felébredt, világosan láthatók voltak rajta az elmezavar tünetei. Énekelte, kiabált, nem ismerte meg a pénzértékeket s csodálatosan kusza dolgokat irt Wagner, Schopenhauer és Bismarck ellen. Minden írását így írta alá: **Dionysos** vagy így: „A keresztrefeszített.” Utolsó irataiban egyes helyek csodálatos szépségűek, de a legnagyobb részük kusza összevisszaság, amelyből az ülözési mánia szinte kirí. Ezeket az iratokat kevéssel megbetegedése után elégettük. Nagyon nagy szenvedéseket okoztak volna szegény bátyámnak, ha — amit remélünk — meggyógyulna s elolvasná a saját írásait.

1889-ik év január havában Owerbeck tanár Turinba utazott beteg bátyámmal s aztán magával vitte s egy bázei intézetben helyezte el. Egy év múlva megszűntek ugyan a kényezerképzetei s mikor édesanyákhöz Naumburgba visszavitték, betegsége abból állott, hogy semmire sem emlékezett. Most valóságos szellemi eltompultság a betegsége, amelyhez többszöri szélütés is járult. Az utóbbi években megtörtént ugyan, hogy hirtelen olyan jóra fordult az állapota, hogy már-már remény töltötte el sziveinket, de csakhamar újra szomorúan kellett belenyugodni abba, hogy szerencsétlen testvéremen többé segíteni nem lehet.

Az orvosok a paralizis atypikus formájának mondják a betegsége. Csakugyan sajátos az ez a betegség, mert testvérem arckifejésében az örületnek semmi nyoma sincs, amit az orvosok úgy magyaráznak, hogy kedélye és lelke olyannyira finom és megtisztult, hogy még most is, amikor akarata nincs, modorában semmi változás nem észlelhető.

A háboru kedélyességei.

Budapest, január 9.

A délafrikai háborúnak, amelyben különösen angol részről annyi vér folyt már, napról-napra több kedélyes epizódja. A harcéri tudósítók a legkedvesebb humoreszkekről adnak hírt. Ma például több érdekes apróság olvasható az angol lapokban a délafrikai csatamezőről küldött tudósításokban.

Egy levelező azt írja, hogy a boerok valóságosan kikészítették már Ladysmith körül a terepet a maguk céljaira. A városból kivezető összes utakat drótfonaton sorompókkal zárták el. Ezek a drótfonatok előőrsi szolgálatot teljesítenek. A boerok ugyanis pillanatos áramot vezettek a drótra, s ha valaki csak kisujjával érinti is meg, a boer táborban hangos csöngetés jelzi, hogy az ellenség mozgolódik.

A másik levelező vidámabb dolgot ír. Egyes vén boerok reggel telerájká elemózsiával a tarisznyájukat, elmennek Ladysmith határára, földmászni egy fára és lövöldözni. Nyugodtan pipázgatva veszik célba az utcán járókat, a házak ablakait. Döbben megebédelnek, újra rágyujtanak, és estig sütyögtek a puskát. De ez még nem minden. Az angolok már jól ismerik őket, s különböző neveket adnak nekik. Van egy, akit *Kék-szakállnak* hívnak, s egy másik, akinek *Vén halandóság* a neve. Ha egyik-másik nincs a helyén már reggel, az angolok észreveszik:

— Mit szólsz hozzá — mondja egyik a másiknak — Kékszakáll nincs a helyén!
— Bizonyára beteg szegény — feleli a másik.
Ilyen kedélyesen folyik Ladysmith körül az ostrom.

Érdekes az is, amit *Chuvchill*, a *Morning Post* elfogott és később a pretóriai boer fogságból megszökött levelezője ír lapja legújabbán érkezett számába.

Egy páncélos vonattal indultam el — írja — a harcérre. Mikor a páncélos vonatról leugrottam, néhány magas alakot vettem észre, kik puskájukkal rám céloztak. A vasut mellett futottam s agyamban ez az egyetlen gondolat járt:

— Bizonyosan eltálnak!

Két golyó elfütyült mellett. A földre hasaltam a töltés másik oldalán, de ez nem volt fedezet. Egy perc múlva fogoly voltam. Előre mentünk. Az egyik boer folyékony angol nyelven így szólt hozzám:

— Nem kell futnia. Van elég időnk.

Mint hogy nem volt kalapom, az egyik boer katonasípkát tett a fejemre. Az eső szakadt és ez az ellenség tehát nem volt kegyetlen. Ez számomra meglepetés volt, mert abból, amit ez országról olvastam, azt hittem, hogy csak nyers, méltatlan bánásmódban lesz részem. Az ágyukhoz értünk, melyek oly csufol elbántak velünk. Egészen modern ágyuk voltak. Mikor nevemet hallottam, azt mondtam, hogy újságíró vagyok s bocsássanak szabadon. A boerok egyike megjegyezte, hogy ne busuljak, *Pretóriában részt vehetek majd a football-matchban* (az angol foglyok ugyanis ezzel üzik el unalmukat), a mi nem kis derűtséget okozott. Hat óra hosszat gyalogoltunk szakadó záporban. A boerok gyekran mondták, hogy egészen nyugodtan mehetünk és többször pihenőt is tartottak. Néhánynyal angolul beszélgethettem. Azt mondtam, hogy március közepéig biztosan elfoglaljuk Pretóriát, mire az emberek egyike azt kiáltotta:

— Összeuznám a fegyveremet, ha azt tudnám, hogy a mieink Pretória eleste után elhanyagolják a harcot. Mi az utolsó emberig küzdünk.

Éjszaka, mikor egy patibán haltunk, az eső zuhogása közben éneket hallottam. Kardal volt. A boerok *esti ájtatosságukat* végezték. Azt gondoltam, hogy ez a háboru mégis csak igazságtalan és a boerok jobb emberek, mint mi és az ég ellenünk van. És arra gondoltam, hogy Ladysmith, Mafeking, Kimberley elesnek, Estcourtban a legénység tönkremegy, degen hatalmak közelbépnek, Dél-Afrikát elveszítjük s ez a vég kezdete!

A levél azonban most is azzal végződik, hogy Churchill a háboru folytatására buzdítja nemzetét.

Churchill később megszökött a boerok fogságából s az angol kormány most, mint Londonból jelentik, kinevezte a gyarmatiügyi könnyű lovasság egyik századának parancsnokává. A hadiszabályok szerint a boerok most agyonlövethetik Churchillt, ha megint a kezükbe kerül.

Ilyen dolgokkal vannak tele az angol újságok tudósításai. A legvéresebb ütközetnek is megvan a maga tréfája, amit a süteménnyel töltött bombák esete is bizonyít.

A délafrikai csatamezőn annyi a humor, hogy néhány jőnévű humorista élete végéig el lenne foglalva valamennyinek a megírásával.

Osztrák anekdotakincs.

Elhatároztam, hogy Tóth Bélának konkurenciát csinálók, s *Osztrák anekdotakincs* címen egy tízkötetes kontra-vallalat indítok meg. Minthogy pedig nem szeretem a titkolózást, nyíltan előllok minden anekdotával, amely a gyűjteményben helyet fog foglalni. Bécsben most már *Witte* leendő utódjáról, *Köberről* beszélnek. Az osztrák kormányok villámgyorsasággal váltakoznak. Ez alkalomból művemből, amely tíz év múlva jelenik meg, néhány mutatványt közlök, Ime:

A telefon.

Egy osztrák pénzügyminiszterrel történt, 1900 körül. A derék politikus nyugodtan ült szobájában, amikor belépett hozzá egy képviselő.

— Teofil, te miniszter lettél! — kiáltott rá.

— Hogyan?

— Most neveztek ki. A kormány megbukott, s az új miniszterelnök rád bízta a közoktatási tárcát. Teofil fölugrott örömeiben.

— Azonnal telefonozok a minisztériumba — mondta.

Azzal a telefonhoz ment, csöngetett:

— Halló, központ?

— Az.

— Kérem a közoktatásügyi minisztériumot!

— Azonnal.

Teofil várt egy ideig. Aztán újra csöngetett:

— Halló! Ki beszél?

— A központ.

— Kérem, hisz én a közoktatásügyi minisztériummal akarok beszélni! Borzasztó sokáig tart, amíg maguk összekötik az embert valakivel...

Még bajlódott egy ideig a telefontal, aztán végre megkapta a minisztériumot.

— Halló! A minisztérium?

— Igenis, az.

— Itt X. Teofil beszél.

— A volt miniszter?

— Hogyhogy volt?

— Már megbukott a kormány.

— Az én kormányom?

— Az a délutáni kormány.

X. Teofil azóta ekeseredett ellensége a telefonos kisasszonyoknak.

Az osztrák szesztermelők.

1901-ben az osztrák szesztermelők küldöttsége tiszteltget az osztrák miniszterelnöknél. Elnökük beszéde így kezdődött:

— Nagyméltóságú miniszter ur! Kegyelmes uram! — Idestova már másfél órája, hogy excellenciád az osztrák kormány élén áll s mondhatom, miniszterelnökségének már első negyedórájában oly eredményekre pillanthatott vissza, amiket elődei csak negyven-ötven pernyi szakadatlan munkássággal tudtak elérni. Mi, szesztermelők, minden reményünket excellenciába vetjük. Hivatalbeli elődje — de ennek már legalább is három órája — megígérte, hogy teljesíteni kívánásainkat. Azóta nagyot fordult az idő. Idestova itt az oszonna ideje, oh, akkor még délelőtt volt...

Sétaközben.

Egy osztrák politikus (hirtelen megáll): Te, koléga... valami furcsa érzés futott át most rajtam... egy pillanatra kidüledt a mellem... csuklottam... Mintha valaki valahol beszélt volna rólam...

A másik (nyugodtan): Igen. Ismerem ezt az érzést. Miniszter letél és megbuktál...

—o.—

FŐVÁROS.

(*) **Új anyakönyvvezető-helyettesek.** A belügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök a budapesti IV., IX., X. kerületi állami anyakönyvvezetőszékhely *Csomay Gaspár* tanácsjegyzőt, — a budapesti VII. kerületi állami anyakönyvvezetőszékhely pedig *Káday Jenő* tanácsjegyzőt első anyakönyvvezető-helyettesekké nevezte ki és őket a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

(*) **Közbiz. onagsi állapotok.** A múlt hónap közbizottsági állapotokról ma számolt be *Rudnay Béla* főkapitány a főváros közigazgatási bizottságának. Jelentése szerint decemberben 1124 bünesset fordult elő Budapesten. Ebből 153 eset az emberek élete és 913 a vagyona ellen irányult. Közigazgatási elbánás alá került 1744 ember; ezek közül 56-ot kiltítottak a főváros területéről.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Várszínház.** Az országos színésziskola növendékei ma este a *Pillangócsatában* mutatták be magukat. Kedves és ügyes játéku jó iskolára vallott, de igazi tehetséget ezuttal csak a leányok mutattak, akik közül első sorban *Váradi W. Margit* és *Széchy Sára* említendők. Az első, aki Rózsikát játszotta, természetesen naivtásával, színpadra termett pezsgó véralkával tűnt ki. *Széchy Sára* szép, elegáns termetű leány, aki értelmesen beszél és kellemesen mozog a színpadon.

** **Carreno Teréz hangversenye.** Ez a csodálatos kreol asszony ismét előjött Budapestre, hogy bámulatot keltsen és hódítson fejedelmi megjelenésével, diadalmas művészetével egyaránt. A *Royal terme*, amely a multkor félig üresen maradt *d'Albert* hangversenyén, most sem telt meg egészen, mikor a nagy zongorafejedlem dícsőségének egykori osztályosa, méltó feleségéből lett méltó vetélytársa jelent meg a pódiumon. A hangversenyközönség egy része, úgy látszik, sztrájkol. Hogy ez a rész véletlenül a magyar arisztokrácia, az egészen mellékes. Csak az a szomorú látvány, mikor egész sorok állanak üresen olyan esteiken, amilyenekre mások csak bűles előrelátással, vagy furfanggal, vagy erőszakkal, vagy áldozatok árán lehetett jegyet kapni. Akik ennek a tünetnek abban keresik a magyarázatát, hogy Budapesten nem lelkesednek eléggé Carreno Teréz fenomenális művészetéért, nem járnak helyes uton. Hiszen csak látni kellett azt az extázist, amely a nagy művésznek játékát ma este kísérte, hogy meggyőződjünk róla, mennyire uralkodik ez a hatalmas asszony a lelkeken, szíveken Venezuelától Budapestig; itt épp úgy megértik, mint amott, szülőföldjén és aki diadallal járta be az öt világrészt, itt sem kénytelen félsíkkal beérni. Ma Bach, Beethoven, Chopin, Schumann, Schubert és Liszt voltak a műsorán. Elég jeles társaság. Hogy melyiket játszotta nagyobb tökéletességgel — mert itt csak a tökéletesség fokozatairól lehet szó — azt meddő dolog volna firtatni. Nekünk úgy tetszik, Beethoven magyarázása az ő legigazibb terepuma. A közönségre mégis Chopin szerzeményei tették a legnagyobb hatást. *Mig Beethoven szonátájának* (53. mű) minden egyes tétele után az álmélkodás moraja zugott végig a termen. *Chopin* négy szerzeményére (Nocturne h-dur, Étude as-dur, Polonaise fis-moll és Keringő as-dur) valóságos vihara tört ki a lelkesedésnek. A művész hálás volt érte: két ráadást adott — Chopinra Chopint — egy etude-öt és egy keringőt. Tom-bol tapsorkán riadt fel az utolsó szám (Liszt e-dur polonaise-e) után is, s a közönség ott állott, várt, tapsolt, míg az óriási műsor lejártsa után is fáradatlan művész két ráadást is nem adott: a Campanellát és egy valcerjét. A mai este mindenképpen egyik kimagasló dátumát jelzi az ideai hangverseny-naptárnak, amelynek mellesleg megvan a maga speciális érdekessége abban is, hogy kis időközben egymás után kerül elő benne ez a három név: *d'Albert*, *Carreno*, *Sauret*. Három bolygó neve, aki most külön-külön halad a művészet firmamentumán. És nem találkoznak többé soha... (s. a.)

** **Operaház.** Az operaházi magyar ciklus második előadásul holnapután, oszűrtökön *Bánk bán* kerül színe *Bianchi Bianka* vendég szereplésével. A sorozatba fel vannak még véve: *Liszt Szent Erzsébet legendája* című műve. *Goldmark Sába királynője*. A *hízi tücsök* és *A hadi fogoly* című operái: *Hubay Jenő*től; *Cremonei hegedűse*, *Stojanovics Jenő* Ninonja, *gróf Zichy Géza* *Roland mestere* és *Lehár Ferenc* *Kukuskája*. A kisebb operák mellett magyar szerzők balletjei szerepelnek: *Szabados Károly* *Viorája*; *Tóth és Metz*től *A nappal és éjjel*, *Máder*től *A piros cipő*. Az egész sorozatban e szerint 11 magyar szerző szerepel 10 operával és három ballettel.

** **A Vigszínház a párisi kiállításon.** A *Budapesti Napló* penditette meg azt az eszmét, hogy a párisi nemzetközi kiállításon a magyar színművészet is be kellene mutatni. A kiállítási kormánybizottság fel is szólította a fővárosi s egyes előbbkelő vidéki színházakat is, hogy fénykép-felvételeket készítenek s repertoirejaik statisztikáját állítsák össze. A *Vigszínház* elkészült ezzel a munkával s a Lipót-körúti színházról nagyszabású fényképeket készítettett, amelyek a színház eddigi működését feltüntető táblázattal a kormánybizottság útján már legközelebb elküld Párisba. Az utóbb említett francia nyelvű statisztikák kimutatás művészi gondtal kiállított, másfél négyzetméter nagyságu kalligrafikus diszmn, amely a *Vigszínház* megnyitása óta a színházban előadott darabok címeit, műfaját, valamint a szerzők neveit és nemzetiségét tünteti fel.

** **Az asszonyregiment jubileuma.** *Reiner Ferenc* és *Rosenzweig Vilmos* zenés bohózata: *Az asszonyregiment*, holnap szerdán kerül színe huszonötödöszer a Magyar Színházban, a közönség állandó érdeklődése közepette.

Hírek a Vígsházból. *Lavéan* szatirikus korpéje, a *Szeccszó* összes eddigi előadásai zsufolt házak előtt folytak le. A darab nagy sikerére való tekintettel a *Vígsház* igazgatósága e hónap tizenegyedikére, csütörtökre hirdetett *A férj vadászni jár* című bohózat helyébe a *Szeccszót* tűzte ki előadásra. — A *Vígsház* a héten, csütörtökön, 11-ikén és szombaton, 13-ikán, *Benedek Elek* népszerűen vált látványos hűndéreggét, a *Többszínű királyt*-t adja elő délutáni előadásokban, rendkívül mérsékelt helyárrakkal. A *Vígsház* igazgatósága, tekintetbe véve, hogy a darabot a serdülő gyermekek kisérők társaságában nézik meg, akként igyekeznek megkönnyíteni a családok színházlátogatását, hogy arra a két előadásra a következők rendkívüli mérsékelt helyárrakat állapította meg:

Földszinti páholy 12 korona. Erkélypáholy 10 korona. I. emeleti páholy 8 korona. II. emeleti páholy 5 korona. Földszinti szőle I—VI. sor 2 korona. Földszinti támlásszék I—VIII. sor 1 korona 60 fillér, IX—XVI. sor 1 korona. I. emeleti erkélyszék I. sor 1 korona 60 fillér, II—V. sor 1 korona, VI—XI. sor 80 fillér. II. emeleti erkélyszék I. sor 80 fillér. II—IV. sor 60 fillér. V—XI. sor 40 fillér. Állólhely 20 fillér.

Ujvári Károly házassága. *Ujvári Károly*, a *Népszínház* utólrhetetlen epizodistája házasságra lép. A kitűnő művész *Kratky Vilma* urnót vezeti oltárhoz. Az érdekes esküvő még e hét folyamán meglesz.

Szirmai Imre köszönete. *Szirmai Imrét*, a *Népszínház* jeles művészt az a megrendítő csapás érte, hogy édes atyját és anyját egyszerre vesztette el. A mélyen sújtott művész ezen az uton fejezi ki mély háláját mindazoknak, akik őt a megpróbáltatások legsúlyosabb napjaiban vigasztaló szavaikkal fölkeresték.

Melba asszony Bécsben. *Melba* asszony, a párisi nagy opera híres primadonnája, tegnap rendezte Bécsben első daletjét. A művésznő *Lucia* örületesi áriáját, *Traviata* nagy áriáját, egy keringőt és ráadásul még német dalokat is énekelt. *Melba* asszonyról, hangjáról és énekművészetéről a bécsi sajtó a legnagyobb elragadtatással beszél, ahogy csak a legkiválóbb énekművésznőről szokás. A művésznőnek nemcsak a sajtóban, de a közönség előtt is csodálatos sikere volt. Nem érdektelen, hogy *Melba* asszony a német daloknál maga kísérte magát a zongorán. A művésznő még egy másik daletjét is rendezte.

Napoleon ösém. — **Tudós professzor Hatvani.** A *Vígsház* most párhuzamosan készül két eredeti ujdonságra: *Guthi Soma* és *Rákosi Viktor Napoleon ösém* című bohózatára és *Makai Emil* verses vígjátékára, a *Tudós professzor Hatvanira*. A *Napoleon ösém*, értesülésünk szerint, január tizenötödikén kerül bemutatásra s főbb szerepeit a következők játszzák:

Lánczy Ilka, Dellé Emma, Hegedűs, Göth, Gál, Szerény, Topolcsai, Rónaszéki.

A *Tudós professzor Hatvani* korhű és jellegzetes kiállítására serényen folyik a munka a *Vígsház* műhelyeiben. *Makai* vígjátékához *Kun László* zeneakadémiai tanár, a *Vígsház* karmestere írja a zenét. A darab bemutatója a jövő hónapban lesz.

Az Uránia viceiből. Az *Uránia Tudományos Színház* nem komolykodik. Sőt. Ilyenkor, zuzmarás, komor időben, jól esik olvasni az *Uránia* kommunikéit. A mai így kezdődik:

Az *Uránia* színház egymásután tart próbákat a *Fasból*. A *Fasból* még aranyat kovácsol magának ez a színház, — mondták többen a mai próba alatt...

Lám, lám, vasból aranyat kovácsol. Jó, ha szellemes emberek vannak a próbákban, még jobb, ha a ponteket aláhúzzák a gyöngyökbek kedvéért... Legközelebb — mert a szellemes emberek nem halnak ki — ilyen kommunikéket fogunk kapni az *Urániából*:

I.
... A benzínből javában folynak a próbák az *Urániában*. A jegyszédő fején találta a szüveget, mikor azt mondta, hogy a közönség nem fog úgy elállani a színházból, mint a benzín a szinpadról...

II.
... A *thermometer* előadására máris igen sok előjegyzés történt. A pénztáros találta jegyzte meg, hogy a közönség érdeklődése mind magasabbra hág, mint *nyáron* a *thermometerben* a *higanyoszlop*...

III.
... Az *imaginárius* egységéről, a $\sqrt{-1} = i$ ről, holnap délután fognak népszerű fölolvastatást tartani, ámbar a közönség körében gyökeret vert az a meggyőződés, hogy a fölolvastatás este lesz...

IV.
... Május 17-ikén lesz A hó bemutatója. A siker örömeinek igérkezik, egyik páholytípusgatónó körülvevő jegyzte meg, hogy a közönségnek nem lesz alkalma kérdezni:

— Hol a tavalyi hó...?

És így tovább. Komoly napokat élünk, ha a tudomány se fűszerezi az életet, akkor bizony nem ér egy babot.

Szép Heléna reprize. A *Szép Heléna* új fordítása, amelyet *Makai Emil* és *Fái Béla* végeztek, már elkészült. Ugy értesülünk, hogy a szerepeket még e hét végéig kiosztják s a jövő héten az operett új bemutatását is megkezdik. A *Népszínház* a *Szép Heléna* érdekes reprizét, mint halljuk, február elejére tervezi.

Millőcker végrendelete. *Millőckernek*, a nemrégiben elhunyt operett-szerzőnek végrendeletét tegnap bontották fel Bécsben. Az elhunyt zeneszerző özvegyének nyolcezer korona érvárdeket biztosított. Leányának nyolcvanezer, egy régi barátjának, *Visini* császári tanácsosnak tizenkétezer, az *An der Wien* színház technikai személyzetének négyezer koronát hagyott. Hátrahagyott darabjainak és egyéb zeneszerzeményeinek tantiémjét, valamint *Bécs* mellett levő nyaralóját felesége öröklé. *Millőcker* zenekivül tekinthető öszszegzetek hagyományozott a bécsi mentőegyesületnek, a hajléktalanok menedékhelyének és sok más jótékony egyesületnek.

Hangverseny a Telefon Hírmondóban. Az operaházban ezen a héten három estét nyolc előadás s így a *Telefon Hírmondó* — a gyermekkoncerten kívül — három hangversenyt rendez, hogy előfizetőinek minden napra meglegyen a maguk zenei szórakozása. E hangversenyek közül holnap (szerdán), lesz a második, amelynek az elsőhöz hasonlóan igen érdekes és változatos a műsora. Az énekszámokon kívül, amelyeket *Burger Iona, Körösi Gizella, Balogh János, Réley István* és *Strossz Árpád* adnak elő, *Szélyi Sarolta* szavalni fog, míg *Toll Jancsi* a híres kishőgond, gondonkán fog szobbnél-szebb magyar dalokat játszani. A koncert este fél 9 órakor kezdődik. Utána 12 óráig felváltva katonazene és cigánymuzsika lesz hallható a nagyfőben.

Ármány és szerelem.

— A fiatal gárda ütközete. —

Budapest, január 9.

A Nemzeti Színházban ma részben új szereplőkkel került színre az *Ármány és Szerelem*, Schiller radikális szomorujátéka.

A nézőtér úgy meglelt, mintha nem egy régi német darabot, hanem egy egészen modern párisi színművet mutattak volna be. Sokan ámulva kiáltottak föl és azt mondták, hogy a közönség izlése kiszámíthatatlan. Pedig a zsufolt ház magyarázata sokkal egyszerűbb. A sok tul-pikáns, finom és vastag frivolitással spékelt s a prózai életet prózai józansággal tárgyaló színdarab után a közönség valami nemesebb, föllengzőbb, ideálisabb táplálékra éhezik. A virtuóz mesteremberek után az igazí poéta karjaiba veti magát, akinek a szenvedélye villámlik és menydörög, mint a nyári zivatar; akinek a lelke lobogó tűz és a dikciója tele van fenséges páthosszal; aki hatalmas igazságokat vág a zsarnokok szemébe lángszének magas trónusáról és fájdalmas, de csodaszép meséket tud mondani a szabadságról, az egyenlőségről, az emberi jogokról és minderről, a mit még a mi napjainkban is megalázó korlátok közt tart a góg, az embertelenség, a társadalom aránytalan beosztása, az uralkodó osztályok szűkkeblűsége.

Ilyen poéta volt *Schiller* Frigyes, akinél jobban senkiesem gyűlölte az udvari élet hitványosságait s akinél vakmerőbben senkiesem állította szembe a bíboros korrupciót, a címeres stréberséget, a gyalázatos visszaféléseken épült államhatalmat a polgárok tisztább lelki életével, az egyszerű szívek üde és nemes ártatlanságával.

Goethe még álmlában sem mondott annyi megbélyegzőt az udvarokra és miniszterekre, mint amennyit *Schiller* nyílt színpadon a szemükbe mennydörögött. Az *Ármány és szerelem* elejétől végig egy hallatlan lázadás az akkori német udvarok uralkodói és tányérnyalói, maitressei és hóhérai ellen, tele gyűlölettel, megvetéssel, pathetikus haraggal.

És ez a radikális, kiméletlen idealista, ez a *Rousseau*nal és *Beaumarchais*nál erősebben vádoló demokrata-költő mégis ott aluszsza örök álmlát a weimari uralkodó hercegek sirboltjában, ama *Goethe* mellett, aki maga is államminiszter volt és annyira meg volt elégedve a fennálló renddel és annyi szépet tudott mondani a fenséges hercegekről, az udvari fényben uszó arisztokrata asszonyokról!

Tendenciózus dráma ez az *Ármány és szerelem*, emberek helyett ördögök fordulnak elő benne, *Ferdinánd* szájjal maga *Schiller* beszél, sokszor nagyon bombasztikusán és kegyetlen túlzás, ahogy a költő azzal a szegény, ártatlan, könnyekben faldokló *Lujzával* elbánik — de jól esik hallani még most is a mult századra dobált vádakat, jól esik látni, miképpen teszi csuffá *Schiller* az udvaronc-kosztümben nyafogó majmokat, a miniszteri mindenhatóság palástjában járó szűnyeket és miképpen veti a poézis ragyogó fényét az örök szerelem, az ideális egyenlőség véres áldozataira.

A mai telt ház másik oka talán abban keresendő, hogy a főbb szerepekben a fiatal gárda tagjai léptek elének. *Hettyei Aranka* játszotta *lady Milfordot*, *Molnár Rózi* *Lujzát*, *Beregi Oszkár* *Ferdinándot* és *Bakó* a miniszterelnököt.

Hettyei Aranka nál állott a fehér paróka és az

előkelő udvari kosztüm; az *érzelmes* *lady Milford* hangját is jól eltalálta, aki lemond a herceg kegyéről és a megbánás könnyeivel vezekelni indul; de a föjedelmi courisane büszke tartása és imponáló egyénisége, amit még az erkölcsi bukás sem tehet semmivé, egyelőre hiányzik ebből a kísérletből.

Molnár Rózi még kevésbé felel meg *Lujza* alakjának. *Miller Lujza* végtelenül bájos, szelíd leány, csupa érzés, csupa ártatlanság; lelki és testi szépsége igéző; ezzel ejti hatalmába *Ferdinándot* és a nézőt. *Molnár Rózinál* csak a vékony termet emlékeztet *Lujzára*, de a hang hideg és józan, az arca inkább duzzogó és kemény, mint bájos és kedves, a szemekben nincs meg az érzések mélysége, a játékban hiányzik az erő és szenvedély. *Molnár* kisasszony talán a hívős, okos szerepekben lesz otthon, ahol szeszély és pikantéria dominál, ahol művészettel lehet impertinens és kiállhatatlan.

Beregi volt az egyetlen, aki *Schiller* szellemét tökéletesen kifejezte. *Ferdinánd* volt, az igazi *Ferdinánd*, csupa hév, erő, túlaradó páthosz, rajongó nemesség, tündöklő hatalomság. Gyönyörűen játszott abban a jelenetben, ahol *Ferdinánd* „tisztí kardját teszi a leányra.” *Nyolcezer* hívták ki viharos tüsszelés után a jelenet után a szereplőket. Itt kitűnő volt az egész ensemble, de a sikert *Beregi* játéka tette ilyen fényessé.

Bakót is dicsérettel említhetjük. Mind jobban és jobban mérsékli magát, de a hang még mindig nem modulál eléggé. Ott is öblös, ahol a helyzet finomabb árnyalatokat követel.

A régiak közül *Náday Kalbja* érdemel feltétlen dicséretet. A hígveleji udvaroncot lehetetlen mulatóságosabban adni és játéka mégis csupa diskreció; igazi rokokó-figura.

Á. E.

Kadétkisasszony.

— Szerző a darabjáról. —

Budapest, január 9.

Egyik újságíró kollégámmal *Szöllösi Zsigmonddal* találkoztam a minap. Igen szellemes ember híreben áll.

— Drukkol? — kérdezte nevetve.

— Meglehetősen, feleltem teljesen őszintén.

Szöllösi erre kötelességének tartotta analizálni az én lelki állapotomat a darab megszületése pillanatától az előadás napjáig.

— Mikor megírta a darabot, kezdte mondani, tisztában volt vele, hogy jobb darabot még soha sem írtak. Mikor elfogadták, érezte, hogy a *Kadétkisasszony* nagyon jó darab. A szerepkiosztásnál azt mormolgatta:

— Biztos ötven előadás.

— Az első próbák után azzal vizsgaltta magát:

— Harminc zsufolt ház.

Néhány nap előtt talán azt mormolgatta:

— Elég tisztességes siker lesz.

Legközelebbi monológja csak néhány szó volt:

— Nem lehet baj!...

A főpróba előtt pedig fölsóhajtott:

— Félek!...

S nem járt messze az igazságtól.

Pásztor Árpád.

MŰVÉSZET.

□ **Kivándorolt Munkácsy-képek.** Nemrégiben eladó volt nyole Munkácsy-kép. A kultuszminisztérium egy megbizottja a képek tulajdonosával, egy műkereskedővel tárgyalni is kezdett, hogy a Szépművészeti Múzeum számára megszerezze a nagy magyar művész alkotásait. A tárgyalások azonban eredménytelenül végződtek, mert a kereskedő *héttezer* forinttal többet kért, mint amennyit adni akartak neki. Erre előállt két magánember, 8600 forintért megvette a nyole képet és most *elvitte Londonba*, hogy ott nyeregképp eladja.

□ **Két aranyérem.** A Műcsarnok téli kiállításán levő legjobb munkát állami aranyéremmel tüntetik ki. Az aranyéremet odaitélt zsűri, melyet a kiállító művészek választottak, a következőképpen alakult meg. Rendes tagok a művészek közül: *Tornai Gyula, Kallós Ede, Kardos Gyula, Olgyay Ferenc, Mannheimer Gusztáv* és *Dudits Andor*. A nem művészek közül: gróf *Andrássy Tivadar, Katona Béla* és *Baronyi Arthur*. Póttagok a művészek közül: *Benczur Gyula, Karlovsky, Bertalan* és *Lolz Károly*. A nem művészek közül: *Berezivicz Albert* és gróf *Andrássy Gyula*. A Műbarátok ösztöndíjának zsűrije is megalakult. Tagjai lettek: *Márk Lajos, Kallós Ede* és *Mihályi Dániel* rendes tagok, *Benczur Gyula, Karlovsky Bertalan* és *Bihari Sándor* póttagok. Mindkét pályabíró-ság a kiállítási szabályzat értelmében január 18-ig megtartja a döntő ülést. A Műbarátok ösztöndíjára eddig a következő művészek pályáztak: *Bossány*

István: „Ujzsász parkrészt.” *Führer* Rikárd: „Vilamos kandelabér.” *Kernstock* Károly, *Kunfi* Lajos és *Szenes* Fülöp a tárlaton levő összes műveikkel, *Szalányi* Lajos: „Ejtel,” *Thorma* János: „Dr. L. Gy. és neje,” *Tóth* István: „A bosszu” és *Glatz* Oszkár: „Halászk a parton” című művével.

Az iparművészeti társulat karácsonyi kiállításának legérdekesebb tárgyát is nagy aranyéremmel tünteti ki a kultuszminiszter. Az aranyérem felett ítélt zsűri, melynek tagjai voltak: *Radács* Jenő, az iparművészeti múzeum igazgatója mint elnök, *Ráth* György főrendiházi tag és *Szalay* Imre miniszteri tanácsos az Iparművészeti Társulat részéről, *Thék* Endre és *Gelléri* Mór, mint a kiállítás megbízottai, *Fittler* Kamill az iparművészeti iskola igazgatója és *Mihálik* József az Iparművészeti Múzeum öre tegnap délután ülést tartott és az alapszabályok értelmében indítványt tett a kultuszminiszternek.

□ **Egy pályázat eredménye.** A *Könyves Kalmán* irodalmi és nyomdai részvénytársaságának sokszorosításra és terjesztésre alkalmas történelmi festményt kívánó pályázatára a határidő leteltéig összesen hat pályamű érkezett be és pedig: *Hegedűs* László; *Petőfi*, *Grünwald* Béla; *Isten kardja*, *Kozma* József; *Beatrix fogadtatása* Mátyás által, *Ohendorf* Gusztáv; *Petőfi* végezte, *Pataky* László; *Zrínyi* Ilona aláírja a munkácsi szerződést és A véres pallos hordozása országoszerre, ismeretlen szerzőtől, jelítség levéllel. A pályázatot az Országos magyar Képzőművészeti Társulat festészeti szakbizottsága dönti el január 16-ikáig.

TUDOMÁNY. IRODALOM.

□ **A Budapesti Irodalmi Társaság** ma este hat órakor felolvasó ülést tartott *Anai* Adolf elnöke alatt. *Dr. Faudler* Simon *Jób könyve* című tanulmányát olvasta fel, amelyben a teológiai alapszöveg mellőzésével az általános emberi kérdést ismereti, amely *Jób* személye körül forog és *Jób* megbájtásával és gyözelmével azt igazolja be, hogy van abszolút emberi erkölcsi erő. — Az érdekes felolvasás után *Lenkei* Henrik bemutatta *Palógyi* Lajosnak, a jeles költőnek *Mózes a sivatagban* című szép költeményét, amelynek tárgya az, hogy *Mózes* a sivatagban elgondolkodik múltján és működésén a saját érzelmi világa szempontjából világítja meg. A költeményt lelkesen megtapsolta a nagyszámú előkelő közönség. Végül *dr. Fedor* Armin érkezett *Mózes magánjogi törvényéről*, s *Mózes* törvényeinek humanitárius intézkedéseit ismertette.

FARSANG.

□ **Az angol-amerikai táncostély,** amely az idén is egyike lesz a farsang legfényesebb elit-mulatószínháinak, február 20-ikán lesz a Royal szálló összes termeiben. A háziasszonyi tisztelt az új angol főkonzul neje *Mrs. Thornton* vállalta magára. A rendező bizottság következőleg alakult meg: *Elnökök:* *Conway* Thornton Esqu. angol főkonzul és *dr. Frank* Dyer Chester Esqu. amerikai konzul; *alelnökök:* *Mr. Lewis* Gerster amerikai alkonzul, *dr. Pekár* Imre, *dr. Pokorny* Sándor, *Szavost* Emil; *főtáncos:* *dr. Jankovich* Jenő; *táncos:* *K. Magyar* Kornél. *Pénztáros:* *ifj. Schmidt* József. *Ellenőr:* *Harisch* Jenő. *Jegyzők:* *ifj. Kodács* József, *Golonya* Jenő. *Háznagyok:* *Mr. Arthur* Yolland, *Mr. Raymond* Willey, *Horváth* Károly, *Pórszász* Károly, *Rausch* Aladár. A minden ízében angolos jellegű táncostély sorra kerülnek a legszebb és legújabb angol és amerikai keringők. A meghívók szétküldése január 20-ikán kezdődik.

□ **A huszonötödik athleta bal.** Az idén lesz a huszonötödik jubileuma az athleta balnak. 1875-ben volt az első athleta bal s azóta — kivéve az 1889-i gyászévet — egyetlen egyszer sem maradt el. A M. A. C. tagjaiból alakult rendező bizottság az idén is lázas tevékenységet fejt ki, hogy a régi renoménak megfelelő mulatószínház rendezzen. Üléseit szerdán este öt-kint tartja az athleta kaszinóban, s a legközelebbi ilyen ülésében fog határozni a táncerdő kérdésében.

Nyiltér.

Zomborban, a fő-utca legszebb helyén 12 év óta fennálló, legjobb hírnévnek örvendő férfi és női divatru-üzletemet családai viszonyok miatt, kedvező feltételek mellett eladom.

ENGEL MÓR, Zombor.

(Az e rovat alatt közölttelnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK.

Bécs, január 9. *Jorkasch-Koch*, az osztrák pénzügyminisztérium vezetője, ma délelőtt hosszabban tárgyalt *Lukács* László pénzügyminiszterrel, aki délután visszautazott Budapestre.

Bécs, január 9. A hadsereg ma megjelent Rendelői közlője *Henrik* porosz herceg altengernagygyá történeti kinevezését közli.

Madrid, január 9. A regenskirályné aláírta az a dekrétumot, melylyel a német trónörököszt az aranyvadász rend lovagjává nevezi ki.

Fétevár, január 9. A félével ezelőtt elhunyt *György* trónörökösért ma gyászmisét mondtak a Péter Pál-templomban. Ott volt a cári pár, az özvegy cárné, az itt időző nagyhercegek és nagyhercegnők és valamennyi udvari méltóság.

Erzsébet királyné emléke.

Genf, január 9. Az állami tanács jóváhagyta azt a szerződést, amelylyel a város *Blanchard* abbának a rue de Mandementen egy parcellát adott el a néhai *Erzsébet* királyné emlékére való kápolna építésére.

A német császár flotta-terve.

Stuttgart, január 9. A királynak arra a táviratára, amelyet a német flotta-egyesület württembergi bizottságának protektorátusa dolgozott a császárhoz intézett, a császár azt válaszolta, hogy őszintén köszöni a királynak a protektorátus elfogadását és reméli, hogy a legutóbbi napok eseményei mind nagyobb körökkel gyűjtenek meg arról, hogy nemcsak Németország érdekeit, de *Németország* becületét is meg kell védeni a tóvil tengereken s ezért Németországnak a tengeren is erősnek és hatalmasnak kell lennie.

Zavargások Csehországban.

Praha, január 9. *Nachod*ból jelentik, hogy ott tegnap este nagy csődületek támadtak, amelyekben leginkább legelsőbb rendű munkások vettek részt. A rendőrség és a csendőrség szétoszlatta a zavargókat. A zavargás oka egy asszony eltűnése volt. A kerületi főnökség ma hirdetőment boosított ki, amelyben a lakosságot nyugalomra inti. A csendőrséget szaporították.

A francia parlament.

Páris, január 9. A képviselőház ma újra összehívult. *Deschanel* 308 szavazattal újra megválasztották elnöké. *Brisson* 221 szavazatot kapott. Alelnökké újra megválasztották: *Fauret* 322, *Cochery* 316, *Mesureur* 289 és *Aynard* 281 szavazattal. Elmentelöltjeik voltak: *Machy* 178, *Déroulède* 81, *Marcel* *Habert* 54 és *De Ramel* 50 szavazattal.

Páris, január 9. A szenátus *Fallières*t 100 leadott szavazattal 89-cel ideiglenesen elnöké, *Maguint* 81 szavazattal ideiglenesen alelnökké választották. A ház ezután február 1-ig elnapolta üléseit.

A berlini technika ünnepe.

Charlottenburg, január 9. A királyi technikai főiskola ma *Stadt* kultuszminiszter jelenlétében megünneplelte fennállásának évszázados fordulóját. *Riedler* rektor ünnepi beszédében visszaillesztést vetett az elmúlt század vívmányaira és a technika eredményeire és felolvasta azután *Vilmos* császár beszédét, melyet néhány héttel ezelőtt a technikai főiskolán mondott, midőn a rektor a három porosz technikai főiskola köszönetét tolmácsolta a promoválási jog adományozásáért.

A beszéd e beszédben kiemelte azokat a nagy szociális feladatokat, melyeket a technikának kell megoldania és így folytatta: *A szociális-demokráciát való jelenségnek tekintem; majd ki fogja az magát tomlolni.* Önöknek azonban tanítványainak fel kell világosítaniuk a munkások iránti szociális kötelességekről és nem szabad figyelmen kívül hagyniuk az általános nagy feladatokat. A császár azután utalta technikatérrelérsikerekre, hangsúlyozta a technikai intelligencia terjesztésének szükségét és megerőltetéssel konstataja, hogy a külföld is tisztelttel adozik a német technika haladásának, amit Angliában tetli legutóbbi látogatásakor volt alkalma konstatajni. A beszéd a technikusokhoz intézett felhívással zárul, hogy teljes erejükkel lássanak nagy gazdasági és szociális feladataihöz.

Ebből kiindulva, kiemeli a rektor, hogy a császár a hagyományos alakban való királyi megtiszteléssel egy új tudományt nemesített mint jövődőlbeli munkateret. Az új doktor-cím a német szellemi munkások közösségének kiterjesztését jelenti. Azzal végezte beszédét, hogy a jövő azé a kultúrának lesz, amely teljesen megvalósítja azt a társadalmi politikát, amelyet *Vilmos* császár nagyban megkezdett. Beszédét a császár életével végezte a rektor.

A rektor azután bejelentette, hogy *Henrik* porosz hercegnek a mérnök-doktori méltóságot adományozták, majd kifejtette, hogy Németország jövője a tengeren van. A német hadihajóraj fejlesztése a német birodalom és a német technika legközelebbi nagy feladata az új században. Ezt a beszédét azzal fejezte be a rektor, hogy *hurrát* kiáltott *Henrik* hercegre, az első mérnök-doktorra.

Bányász-sztrájk.

Mährisch Ostrau, január 9. A sztrájkolóknak erősen agítának, hogy azokat a munkásokat is az általános sztrájkra bírják, akik még a karvini tárnokban dol-

goznak. Ma négy gyűlést tartottak a sztrájkolóknak, holnapra tíz helyütt hivtak egybe gyűléseket. Az általános sztrájkot csütörtökön akarják megkezdni. Valószínű, hogy a karvini bányászok nem fognak csatlakozni a mozgalomhoz, mert ott tífusz-járvány ütött ki s e miatt a hatóság betiltott mindentéle gyűlékezést.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, január 9. (*Gabonapiac*) A tőzsde a külföldi jelentések nyomán bányádt volt és a buza és rozs a szállítási üzletben ismét 1/4-1/2 márkát vesztett árából. A zab jobban állott ellen a nyomásnak és az ára jól tartotta magát. Az idő szép.

Liverpool, január 9. (*Gabonvásár*) Buza változatlan, amerikai kukorica 1/4 p.-vel alacsonyabb, liszt változatlan. Az idő elég szép.

Frankfurt, január 9. (*A Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) Árnyakom decemberre. *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 232.90, Osztrák-magyar államvasut 136.40, Déli vasut 28.80, Osztrák aranyjárdék —, Olasz járdék 93.55, Laura-kohó 253, —, Harpeni 202.95, Discont 192.20, Alpisi —, —, Bécsi bankgyűléslet —, —, Szilárd.

Berlin, jan. 9. (*A Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Négysszázalékos magyar aranyjárdék —, Magyar koronajárdék —, Osztrák hitelrészvény 233, —, Osztrák-magyar államvasut 136.25, Déli vasut 28.16, Északnyugati vasut —, Elbavölgyi vasut —, Orosz bankjegy készpénz 216.20, Buschtiehradi —, Orosz bankjegy —, (Ultimeo) Lombard —, —.

New York, január 9. (*Kábelüregény*) (*Zárlat*) Buza tavaszi 75.2/s. Buza téli 74.1/s. Buza májusra 73.7/s. Buza júliusra —, Tengeri májusra —, Tengeri júliusra 39.1/s. Zab —, Rozs —, Liszt 2.75.

New York, január 9. (*Értéktőzsde*) Váltó Londonra 4.88, Váltó Berlinre 94.4/s. Ezüst 59. —.

Chicago, január 9. (*Kábelüregény*) (*Zárlat*) Buza májusra 68.2/s. Buza júliusra —, Tengeri májusra 33. —, Zab májusra —, Rozs májusra —, —.

Napirend.

Napló. Szerda, január 10. — Római katolikus: *Vilmos* pk. — Protestáns: *Pál* remete. — Görög-orosz: (december 29.) *Apró* szentek: *Zsidó:* *Sebach* 10. — A nap kel 7 óra 31 perckor. — Nyugszik 4 óra 12 perckor. — A hold kel délelőtt 11 óra 57 perckor. — Nyugszik éjjeli 2 óra 24 perckor.

A horvát miniszter fogad délután 4 órakor. *Füherer* miniszter hangverseny esti fél 8 órakor a Vigadó nagytermében.

Pestvármegye közgyűlése délelőtt 10 órakor a megyeháza dísztermében.

Szabad üzem a Műegyetem pótépületében (*Esterházy* utca 13. sz.) délután 5 órakor. *Dr. Kőrössi* László: A művészetek fejlődése Egyiptomban; délután 6 órakor: *Dr. Sebestény* Károly: Római irodalomtörténet.

A *Katolikus Kör* házi hangverseny esti 8 órakor saját dísztermében.

A *osztályverseny* jétek húzása délelőtt 9 órakor a Vigadó kistermében.

Nemzeti múzeum: Képtár, nyitva van délelőtt 9 óráig délután 1 óráig. A többi tárlat 1 korona belépődíj mellett meglátogathatók.

A *Műcsarnok* téli tárlata nyitva d. e. 9. óráig este 8 óráig. Belépődíj 50 krajczár.

Nemzeti Szalon téli tárlata (IV. Ferenciek-tere 9. sz.), nyitva egész nap megtekintés nélkül. Belépődíj 50 kr.

Országos Képtár az Akadémiában, nyitva 9-1-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatószék Kerespesi utca 20. l. emelet. Hivatalos órák délelőtt 9-11 délután 2-6 óráig. Telefon szám 24-55. Nyilvános olvasóterem és tanácskozó-osztály Kerespesi-utca 22. szám l. emelet. Hivatalos órák 9 óráig 12-ig és délután 2-6-ig. Telefon szám 24-18.

Házai termékek állandó kiállítása. Keleti mintatár és kereskedelmi-történelmi gyűjtemény, továbbá a Házipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városi Igazgatóságban nyitva délután délelőtt 9-2-ig, nyáron és a többi évszakokban nyitva délután délelőtt 9-2-ig, 3-6-ig, vagy 6-ig. — A magyar kir. kereskedelmi múzeum külföldi kirendeltségeinek vezetőségével megbízott üzletvezetőség V. Váci-kört 32. szám.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.

Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.

Folles Caprice. VI., Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Budapest kávéház. Andrássy-ut. Naponta Banda Marci és fia hangversenye.

Stefánia-szálloda. Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállója.

Páris szálloda. Váci-kört. Éttermek. Elegáns kávéház. Látványosság: *Bachus*-pince.

Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitások *kerékpárterem*.

Elite szálloda, Budapest, Király-utca 39. Igazgató Mandel Albert.

Petánovits Metropol szállója. Naponta hangverseny (lásd hirdetést.) Újonnan berendezett fényes étterem.

Ehm János éttermeiben (ezelött Szikszay) Nemzeti Színház-épület, Naponta kitűnő cigányzene.

Dobranszki-féle vendéglőben Teréz-kört 4. kapható eredeti torokbéli és hortobágyi gulyás.

Futner-pince *Deák*-tér naponta a pince 6-teremben *Schramm* és *Boros* Miska és *Kies* Ferikó híres szőlősták hangversenye.

Edoga-pince, újonnan fényesen berendezve, a *Somossy*-mulatóval szemben (Nagymező-utca 20.), naponta éjjel 3 óráig van nyitva.

Naponta hangverseny *Dankó* Gábor fényes zenekara és *Török* Flóra cimbalomművész által a *Keleti kávéházban*, Csömör-ut 14.

Stefánia-kávéház, Kerespesi-ut 73. Naponta a 1-ső Magyar Dalárszövet elnöksége.

A nagy század.

— Száz esztendő története. —

(XV)

Ez rendkívüli eset, de a napi élet ezer változatban mutatja apróbb kiadásait. Maga a táviróval dolgozó bérze szinte áramutatója a világgazdaságnak s egy perc alatt jelzi az egész földgömbön a pénz és áru viszonyait.

Természetes, hogy ilyen körülmények közt Európa történetének legutóbbi husz éve — eltekintve tisztán politikai természetű explózióktól — a piacszerezés és piacsabályozás jegyében folyt le s az államférfiak minden gondja ennek az izgató kérdésnek megoldására irányult.

Anglia, amely a hirtelenül fellendült német iparral ma már küzködve versenyez, iparát fél-Afrika meghódításával és piacosításával akarja megerősíteni. Nem elégedhetett meg Egyiptommal: egész Szudánra vágyott, amelyért évtizedeken át tartó makacs háborukat vívott ugy a szudániakkal, mint az abessziniaiakkal. 1877-ben tört ki az angol-boer, — két évvel utóbb az angol-afgán háború. Míg Ázsiában utját állotta a cár ereje, addig Afrikában szabadabban vélt rendelkezhetni: óriás tervbe fogott, Afrika meghódításába Kairótól a Fokföldig. Egyetlen kolosszális vasutvonalnak kellene összekötnie Afrika legdélibb esusát a legészakabbiakkal s mindennek, amit ez a vasutvonal általszel, Anglia koronáját kellene ékesítenie. Északon Egyiptom és ujjában Szudán már a britké. Délen a nagyrafejtett fokföldi gyarmat régóta angol birtok: közbeesett Transvaal és Oranje, a két független boer köztársaság: most azok birtokért folyik a háború. Voltaképpen gazdasági háború az s csak egy szem abban a láncban, amelylyel Chamberlain Afrikát a britt anyaországhoz akarja fűzni.

Olaszország, a legfiatalabb nagyhatalom, ugyanilyen tervekkel bajlódott a legutóbbi huszonöt évben, de kevés szerencsével. Az olasz kivándorlás ijesztő gyarapodása érlelte Crispiben a gondolatot, hogy a tengeren túl szerez gyarmatot, Belekeveredett a grászos végű abessziniai háborúba, amely ötszáz milliójába és katonai presztízisébe került. Legújabb kínai kísérletével is kudarcot vallott s most egyelőre belső nyomorúságának gyógyításával foglalkozik.

Franciaország Ázsiában (Tonking) szerzett birtokot s a nagy 70-es háború után egyelőre Északafrikában kárpótolta magát némiképpen. Hatalmas ellenfele a legnagyobb léptékek siet előre. Németország Afrikában, a Karolinákon, Számoán, Kiao-Csauban foglalt földet s azokat nagystílű piacokká, részben további gazdasági hódításokhoz szükséges állomásokká változtatja. Oroszország a legszélsőbb keletig nyomult előre, Kína és Japán közé ékelve magát s a most épülő nagy transzverzális vasut révén igazában csak most hódítja meg Szibériát. Ausztria-Magyarország a század utolsó harmadában Boszniai és Hercegovinát szerezte meg. Valamennyi hatalmasság közt csak Spanyolország nem tudta megérteni a kor gazdasági szellemét s ezért a bukás szélére jutott.

Az imént felsorolt törekvések a meggazdagodott és egyre gazdagodó bourgeoisiet erősen jellemzik. Idáig vitte ezt az osztályt a hatalmi törekvése, amelyet első sorban praktikus tudományával ért el. Hatalmi hipertrofiája közel vitte a hódító imperializmushoz, amelynek jelei észrevehetően mutatkoznak Angliában, Németországban, az Északamerikai Egyesült Államokban, tehát éppen a világ leghatalmasabb országaiban. A parlamenti technika éppen nem felel meg ezeknek a vágyaknak, a hódító tervek erős központi akaratot kívánnak, vele szemben gyöngének bizonyult a népképviseltek ellenállása. Veszedelem lejtőre jutott ezen az uton a parlamentarizmus, amelynek ezerfejtü teste nem kormányozhatta az államhajtó e nagyszabású, rejtett célok felé. A parlamenti válságok egész sora figyelmeztette a népeket arra, hogy ez a rendszer már-már szomszédságába jutott az elavulásnak vagy legalább is nem az egyedül üdvözítő

megmentő, amelynek a fiatal bourgeoisie egykoron feltüntetni szerette.

A parlamenti rendszer, láttuk, nem a legalkalmasabb az ilyen célok elérésére. Bismarck, Crispi, Andrassy s más államférfiak előbb megértették ezt, mint bárki más. Nagyszabású céljaik elérésére lehetőleg mellőzték, esetleg pedig dinasztikus szövetségekkel paralizálták. Európában szükség volt arra, hogy háború ne törjön ki egyhamar. E célból Bismarck 1879-ben szövetséget kötött Ausztria-Magyarországgal, amelyhez 1882-ben Olaszország is csatlakozott: megllett a hármasszövetség, amely Németországot Franciaországgal szemben, Ausztria-Magyarországot Oroszországgal szemben, Olaszországot pedig a pápával szemben biztosította. Meglévén így a vasból vert keret, amely minden nagyobb háborus mozgalmat lehetetlenné tett Középeurópában, gazdasági celok erősebb mivélésre találhattak. A kényelmetlen parlamentarizmusnak nem egyszer szerényes háttérbe kellett vonulnia a nagy koncepciójú tervek kivételénél: azoknak mesterei annyira égetőknek látták ezeket a gazdasági terveket, hogy holmi törvénytéstől sem ijedtek vissza (a boszniai háború, a legújabb angol-boer háború stb). Az elért sikerek látszólag igazolták az imperialisztikus törekvéseket, amelyek különben is hozzáülének a már elagásnak induló bourgeoisie hangulatához. Az abszolutizmust nem érezték rémképnek az alkotmányos monarchiákban, a monarchiát köztársaságokban. Émlékeztünk arra, hogy például Franciaországban egy hajszálnál függött a legutóbbi negyedszázadban két izben is a köztársasági kormányforma, Magyarországon pedig az ex-lex időkben nem hallottunk általános felzudulást a csaknem naponkint inkább előterbe nyomuló abszolutizmus ellen.

E gondok közepette a Kelet többször érdekes átalakulásokon esett által. A tehetetlen Törökországon elverte a port Oroszország (1878), a Balkánon kisebb török vazallus-államok önálló monarchiákká lettek. (Románia, Montenegró, Szerbia, Bulgária.) A mindig forrongó Balkán különben is egyre zavarta a keleti nagyhatalmak gazdasági gondjait, miért is ideiglenes rendszabálylyal Ausztria-Magyarország és Oroszország a Balkán két hatalmi szférára osztotta (Goluchowski), hogy az egyre nyugtalankodó és még teljességgel kiforrotlan államocskák ne zavarják szomszédjaikat.

Láttuk, hogy gazdasági érdekek irányították az utóbbi negyedszázad politikusait. Csöndben dolgozni, de dolgozni az egész világgal: ez a jelszó. Talán ennek a jelszónak parafrázisa volt II. Miklós cárnak 1898. augusztusában kiadott az a felszólítása, hogy Európa hatalmai üljenek össze s beszéljék meg a módokat, amelyekkel a nagyranőtt haditerheket meg lehetne csappantani. A hágai béke-konferencia ugyan nem végzet semmit, de allegóriának beválik a század politikai történetének végén.

A századvég irodalma és művészete.

A géniusz nem lehet szabályozni: sok tekintetben független és kidagad a környezetéből. Azért mégis magán viseli mindig kora bélyegét. Hasonlít azokhoz a növényekhez, amelyek színnel, alkatukkal elárulják a talajt, amelyből táplálékukat szívják. Az irodalom géniusai költődnek a legszorosabban anyaföldjükhöz, kortársaik szelleméhez. Heinében benn van a korabeli Németország hangulata, Turgenyevben az oroszoké. Mindenekfelett hozzákapcsolja az író népehez a nyelv, mint kifejezési eszköz. Az egész század összes jellemvonásai benn lappanganak az egész század irodalmában: a böleselkedő spekuláció, a romantikus költészet, később a realista, naturalista világgelfogás, az utóbbi talán legtermékenyebb művészi hangulata a kornak. A század második harmadában indult hódító utra és nincs irodalom, amelyben ne hagyta volna nyomain, amelyek közt dokumentáris erejük is vannak, mint például Zola regényei, Hauptmann színművei.

(Vége következik.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Az ügyvédvizsgáló bizottság.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy az igazságügyminiszter 1900-ra a Budapesten működő ügyvédvizsgáló bizottság elnökévé *Veszprémy János* kuriai tanácselnököt, helyettes elnökévé *dr. Székely Ferenc* kuriai bírót, tagjaivá *dr. Antal Gyula* egyetemi nyilvános rendes tanárt, *Ádám András* kuriai bírót, *dr. Balogh Jenő* ítélőtáblai bírót, *dr. Baumgarten Izidor* igazságügyminiszteri osztálytanácsost, *dr. Baumgarten Károly* Debreczenyi Miklós és *Desseffy Marcel* ítélőtáblai bírót, *dr. Dégen Gusztáv* nyugalmazott jogakadémiai tanárt, *dr. Gedeon Albert* ítélőtáblai bírót, *Gottl Ágoston* kuriai bírót, *Grecksák Károly* a kuriához beosztott ítélőtáblai bírót, *Havassy Károly* kuriai bírót, *dr. Heil Fausztinközgazgatási bírósági bírót*, *dr. Imling Konrad* ítélőtáblai tanácselnököt, *dr. Istvánffy Lajos* ítélőtáblai elnöki titkárt, *Jókuthy Albert* kuriai bírót, *dr. Katona Béla* főügyészi helyettesét, *dr. Krajcsik Ferenc* közigazgatási bírót, *Lányi Bertalan* igazságügyminiszteri tanácsost, *Lehotzky Lajos* ítélőtáblai bírót, *Makay Dezső* a kuriához beosztott ítélőtáblai bírót, *Mezey Albert* kuriai bírót, *Nagy Sándor* kuriai bírót, *Németh Péter* kuria bírót, *dr. Nyevezkey Antal* ítélőtáblai bírót, *Somogyi Mihály* ítélőtáblai bírót, *Székács Ferenc* kuriai bírót, *dr. Tarnai János* a kuriához beosztott ítélőtáblai bírót, *dr. Tergovics István* kuriai bírót, *dr. Traiber Vince* ítélőtáblai bírót, *dr. Tury Sándor* ítélőtáblai bírót, *dr. Wargha Ferenc* ítélőtáblai bírót, *dr. Wetzsel Gyula* a szabadalmi hivatal elnökét és *Zsembery Kálmán* kuriai bírót nevezte ki.

§§ **Királysértés.** Az alsó-lendvai képviselőválasztás alkalmával a néppárti kortes *Fata Ferenc Dobribán* felkereste a kormánypárti választókat s az alkotmányos küzdelem hevében nem csak az átkos kormányt találta összeszidni, hanem sértő szóval illette a királyt is. *Andor Ferenc* kormánypárti választó esítította ugyan a megvadult embert, de hogy az sehogys akarta abbahagyni a szidalmakat, följelentette királysértésért és becstelenséért. A zalaezerszegi törvényszék három heti fogsárra, tíz forint fő- és öt forint mellékbüntetésre, egy évi hivatalvesztésre és politikai jogainak egy évre való fölfüggesztésre ítélte. A királyi ítélőtábla helybenhagyta a törvényszék ítéletét, ellenben a kir. Kuria a fogsázbüntetést ma hat hétre emelte föl.

§§ **A barbár. Kisfaludy Károly, Pejachevich Katinka** és *Jolánta* grófnők házgondnoka nagy készüldések közt várta haza a grófnököt Tátra-Lomnicról. A palotát szépen kifestette, kicsinosította. Kezéssel a grófnök megérkezése előtt azonban valami barbár kéz piszkos gépolajjal végig öntötte a ragyogó lépcsőházat, a falakat, sőt a grófnök lakoskályáit is elpiszkította. A házgondnok csakhamar azt is megtudta, hogy ki volt az, aki ilyen csunya módon rontotta meg a munkáját. *Maul Ferenc* malom-munkás, akinek a felügyelő az eset előtt néhány nappal felmondott, sehogys nem tudta elviselni, hogy abba a lakásba, amelyből ki kellett hordozkodniuk, éppen legnagyobb ellenségek *Kovács József* fog behurcolkodni. *Maulné* erre bosszút forralt a házgondnok ellen. Óvatosan kilopódzott a lakásból s az előre elkészített gépolajjal végig locsolta az egész házat. A háztulajdonos grófnök megbizásából *dr. Perlaky Kálmán* ügyvéd idegen ingatlan vagyon megrongálása miatt jelentette fel *Maul* Ferencenét. Az ügyet ma tárgyalta *Szilva Géza* büntető aljárásbíró. A kihallgatott nagyszámú terhelő tanak vallomásaival szemben *Maulné* újabb tanukra hivatkozott, hogy ártatlanságát beigazolja. A tárgyaló bíró erre a tárgyalást elhalasztotta.

§§ **Az albertfalvi vérengzés.** *Dragovics Rudolf*ot, az albertfalvi gyilkosság áldozatát tegnap boncolás után eltemették. *Bátyja, Dragovics József* még mindig eszméletlenül fekszik a Szent-János-kórház sebészeti osztályán. Az orvosok véleménye szerint sebét kiheveri s akkor majd felvilágosítást adhat arra vonatkozólag, hogy a vérengzés hogy és mint folyt le, kik vettek abban részt, kik voltak azok, akik öccsét agyonverték. A vizsgálat különben az eddig letartóztatott hat ember ellen erőlesen folyik.

§§ **Husz késszurás.** *Andrity Illés*, egy alig tizenhét éves suhanc, volt gazdáját *Polacek* Samu Damjanich-utcai fűszeresét, husz késszurással ölte meg. A gyilkosság után rabolni is akart *Andrity*, de meg a boltban elfogta a rendőrség. A budapesti törvényszék gyilkosság és rablás miatt tizenöt évi fegyházzal sújtotta, a tábla szándékos emberöléssel kapcsolatos rablásnak minősítette az esetet, a büntetést tizenkét évi fegyházra szállította le. A Kuria ma délelben *Nagy Sándor* bíró előadásában a tábla minősítését fogadta el, de szintén tizenöt évi fegyházra ítélte a vádlottat.

KÜLÖNFÉLÉK.

Utcasarkon.

Az utcasarkon, utcaszélen,
Amerre éjjel elmegyek,
Ragyogva kísérek, fehérén,
Szeplőtlen, tiszta hóhegyek.

Ha majd tavasz lesz és az égről
Letűz az édes napsugár, —
Az utcasarkon, utcaszélen,
Bokáig, térdig ér a sár.

Csak addig szép, addig vakító
A hó, amíg fehér, hideg; . . .
Az utcasarkon, utcaszélen,
Egy elzúllott leány tüpeg.

Latzkó Andor.

— **A spanyol királyok kegyelete.** Madridban hagyományos szokás szerint január elején pompás befogatu királyi hintó megy Higar herceg palotájába. Előkelő palotahivatalnok és egy komornyik ül a hintóban. A komornyik gazdagon díszített ezüstláncan kabátot tart, amelyet a király Vizkereszt napján szolgált viselni. Higar herceg, akinek a király ajándékát viszik, a legmélyebb hála jeleivel fogadja a kitüntetését. Az előjog, melynek fogva az ilyenképpen kitüntetettek jogában van, hogy a király által január 1-én viselt kabátot bírja és az említett napon a király asztalánál ebédeljen, még 1431-ből ered. Don Rodrigo de Villandrandonak jutott ki legelőször ez a kitüntetés és pedig azért, mert megoltalmazta II. Jánost Don Henrik hatalma ellen. A hagyomány a következőket jegyezte föl erről az esetről: Castília királyai összeesküdtek II. János meggyilkolására, s hervüket Vizkereszt-nap ünnepén akarták véghezvinni. Míg kezdődött meg az ünnep, amikor gróf Ribadeo a terembe lépett és miután néhány szót sugott a király fülébe, a királyval együtt eltávozott. Az összeesküvők, akik attól tartottak, hogy összeesküvésüket felfedezték, meg akarták akadályozni a király menekülését. Berontottak szobájába és vak dühvel meggyilkolták egy embert, akit ott találtak. Nem a király volt, hanem gróf Ribadeo, aki saját élete árán mentette meg királyát. Ennek az önfeláldozásnak emlékére a spanyol királyok minden évben azt a kabátot küldik herceg Ribado utódának ajándékkul, amely a királyon az Vizkereszt ünnepén rajt volt.

— **Vilma királynő a jégen.** A hollandok fiatal királynője nem büszke. A mellett, hogy kitűnően lovagol és gyalogol, rendkívül szeret korcsolyázni is, s ezzel kapcsolatosan tűnik ki, hogy nem büszke. Miből megtudja, hogy azokon a csatornákon, amelyek a székelyek körül nagyszámban vannak, jó

pálya klnálkodik, a legközelebbi környezetéből való két ural és két hőlgygyel korcsolyázni megy. Parasztluk az ő leányzóikkal, halászok, akik fapicóikra fűzik föl a korcsolyát, iringálnak körülötte és csak nem is sejtik, ki van közöttük. Illedelmesen köszöntgetik az uri társaságot:

— Szerencsés jó napot! . . .
S csak egyiknek-másiknak tűnik fel a fiatal uri hölgy és arra itt-ott mondják:

— Ejnye be ismerős! . . .
De mire jobban megnézhetnék az ismerős alakot, az már messze siklott az alatt. Órák hosszat is eltart az ilyen korcsolyázás.

— **A peticiós özvegy.** Lindsay kentuckyi szenátor meg van áldva humorral és el szokott beszélni. Legutóbb ezt beszélte el.

— Nemrégiben odahaza Kentuckyban egy csinos kis hölgy jött hozzám, kissé öreg, de még mindig szemrevaló özvegy és átadott nekem több anti-Roberts-peticiót (Roberts, Utah állam képviselője, akit kizártak a képviselőházából, mert mint mormonnak, három felesége volt), hogy irjam alá azokat a peticiókat. Egy aláírás sem volt még rajta, nekem kellett volna az elsőnek lennem. Egész ünnepiesen felszólítottam, hogy ne gyűjtsön az ilyen peticiókhoz aláírásokat. Meglepetten nézett rám, s az okát kérdezte. Csak annyit mondtam neki, hogy a filippinókkal még eltarthat vagy tizenöt esztendőig a harc, s a filippinók golyói és mindenféle betegségek annyi áldozatot követelhetnek, hogy végül is nem marad elég házasulandó legény ember, ha a monogámia mellett maradunk meg. Borzalom elgondolni, micsoda állapot állana elő, ha annyi lány pártában maradna. Ugy látszik, nem értette meg a tréfát, mert nagyon elgondolkodott és egészen komolyan kijelentette, hogy a tanácsomat nagyon okosnak tartja. Azzal becsomagolta a peticiókat és biztosított, hogy nem fog aláírásokat gyűjteni.

— **Félkaru írrok.** Perollo olasz városkában érdekes ember él. A neve Dullari de Scandino s most huszonhárom esztendő. Fél karral született a világra, de azért tele van életkedvvel. Egyébként nagy hajlandóságot mutat a tudományokhoz, művészetekhez és az irodalomhoz. Műveltségénél és tehetségénél fogva kedvence a társaságnak. A zenéhez is ért, s nincs jótékony célú előadás, amelyben részt ne venne. Mivel Modenában a jogi doktorátust is letette, a perolloi törvényszéknek nagyon becses szolgálatokat tesz. A perolloi törvényszéknek különben, mint jegyző működik s mint ilyen is rendkívül pontosan teljesíti a kötelességét. Az egyik lábával ír és azt mondják, hogy nagyon szép az írása.

— **Az idegen nyelvek.** Hogy Franciaország sem zárkózik el az idegen nyelvek elől, azt legjobban bizonyítja az: Idegen Nyelveket Terjesztő Egyesület, amely Párisban fennáll. Ez az egyesület a minap tartotta közgyűlését a Sorbonne nagyertermében, ahol erre az alkalomra Leygues közoktatásügyi miniszteren kívül sok tudós, művész, politikus, hivatalnok és kereskedő jelent meg. Az egyesület főtitkára, Gaston Lemaire, felolvasta mult évi jelentését, amely szerint az egyesület szépen izmosodik, s tagjainak száma alapítása óta, amely 1891-ben történt, háromszézerre nőtt. Tavaly hatszáznegyvenegy új tagot vettek fel. A titkári jelentés után Lyon-Caen akadémikus, a jogi fakultás tanára az idegen nyelvek ismeretének fontosságáról tartott előadást és különösen az angol és német nyelvek fontosságát hangsúlyozta a jogi tanulmányokra vonatkozólag. Ez a két nyelv egyenesen nélkülözhetetlen a római jog és a jogtörténelem tanulmányozásában.

— Az idegen nyelvek tanulását — mondta többek között — nagyon korán kell megkezdeni, hogy a diákok, mihelyt az egyetemre lépnek, ezeknek a nyelveknek az ismeretével alaposan neki láthassanak tanulmányaiknak. De milyen kevesen tudják ezeket a nyelveket idején! Némi haladás azonban ezen a téren is mutatkozik már. 1876-ban az igazságügyminisztériumban a külföldi törvényekből egy könyvtárnak az alapját vetették meg, amelynek most már harminkétezer kötet van. Azonkívül az 1879-ben az összehasonlító történelem művelésére alapított társaság szintén sokat tesz, főképp évkönyvével. Mindez azonban még nem elég; a jogi fakultásokon előadásokat és tanfolyamokat kell tartani idegen nyelvekből, hogy mindaddig eljérjünk, ami ezen a téren szükséges.

— **Az arány.** Egy angol orvosi hetilap legutolsó száma kimutatást közöl az angol hadsereg transvaali veszteségeiről. A kimutatás szerint az angol halottak és sebesültek aránya Transvaalban ugyanaz, mint volt a németeké az 1870-iki háborúban, amikor is egy halott esetét 5-3 sebesültre. Ennek a háborúnak a veszteségei a régebbi híres háborúk veszteségeihez képest igen csekélyek. A lipcsei ütközetben például két sebesült esett egy halottra; az osztrákoknak Sadowanál három sebesültre esett egy halott, az oroszoknak pedig 1877-ben 2-1 sebesültre esett egy halott.

— **Patkányórák.** A Journal du Havre szerint a minap egy ház lebontásánál egy kutyanyagású patkány ugrott elő a romok közül. A patkány éppen egy csákányt tartó munkás felé szaladt, akinek sikerült az állatot agyonütnie. A hossza, orrától a farka végéig egy méter és kilenc centiméter volt.

Mire feltámadunk!

— Drámai epilogus három felvonásban. —

Irtá: IBSEN HENRIK.

Fordította: GODA GÉZA.

(Színpadokkal szemben készírt.)

Maja: (kihívó mosolygással.) Nos igen, fiatal koromban. Azt mondják, hogy számtalan sok modelled volt. Akkor, természetesen.

Rubek (változtalan hangon): Oh nem, kis Maja. Tulajdonképpen mindig csak egy, egyetlen egy modellem volt. Egyetlen egy — mindenhez, amit alkottam.

A felügyelő (aki elfordult s balra nézett): Igy, most legnagyobb sajnálatomra távoznom kell. Nem volna éppen kedvemre való, ha ezzel az uralral találkoznám. Különösen hölgyek előtt.

Rubek (színtelen balra néz): Ezt a vadászt gondolja ön? Ki ez?

A felügyelő: Ulfheim földbirtokos —

Rubek: Ugy, Ulfheim földbirtokos.

A felügyelő: A „medveölő.”

Rubek: Ezt ismerem.

A felügyelő: Ki ne ismerné?

Rubek: De csak úgy, — valahogy. Hát ez is az én betege lett már?

A felügyelő: Nem, csodálatosképpen, még mindig nem. Mindössze egyszer kerül ide hozzánk — amikor vadászni megy a hegyek közé (a szálló felé indul).

Ulfheim hangja (kivülről): No várjon hát egy percet. Az ördög vigye el, hát várjon egy kevésket. Miért szalad előlem?

A felügyelő (megáll): Nem szaladok, de hogy szaladok, Ulfheim ur.

(Ulfheim balról egy szolgál kíséretében jön. A szolgál egész farka vadász-kutyát vezet. Ulfheimon vadászruha van, lábán nagy vadászcsizma, fején tollas kalap. Sovány, magas, izmos alak, kusza hajjal, szakállal, hangja erős, külsőjéről nem lehet életkorát megítélni, de már nem fiatal.)

Ulfheim (A felügyelőre támad): Hát így kell fogadni a vendéget? Mi? Ugy szalad, mint a komondor — — Ördög ül a hátán?

A felügyelő (nyuzogtán, nem is felel Ulfheimnak): Hajóval jött Ulfheim ur?

Ulfheim (dörmögve): Nem is láttam hajót. Hát nem tudja, hogy kocsin járok mindig. (A szolgáljához): Viseld gondját a pajtasaidnak, Lars. De vigyázz, hogy éhesek ne maradjanak. Friss csontot nekik és ne legyen rajta tulságosan sok hus. Erted? Nyers legyen és párologjon rajta a vér. Aztán kapj be te is valamit. (Hozzá lépve): Ugy — most menj a pokolba.

A felügyelő: Addig talán tessék besétálni az ebédidőbe.

Ulfheim: Ide, ezek közé a félholt legyenek és emberek közé? Nem, — köszönöm alásan felügyelő ur.

A felügyelő: Amint tetszik.

Ulfheim: Hanem készítesse el az abrakomat, ugy mint rendesen. Sokat, hogy az embernek legyen harapni valója. És pálinkát sokat! Mondja meg a zsakácsnéjának, hogy majd megtépázom én vagy Lars, ha nem —

A felügyelő (közbevág): Tudjuk már a módját. (Rubekhez) Tanár ur is kíván valamit? Vagy talán ön, nagyságos asszony?

Rubek: Nem, köszönöm — én nem kérek semmit.

Maja: Én sem.

(A felügyelő el.)

Ulfheim: (Egy pillanatig nézheti Rubeket és

Maját, aztán kalapot emel.) Hej, az áldóját! Ugyan-csak uri társaságba verődött most a paraszt kutya. —

Rubek (felpillant): Hogy gondolja ezt Ulfheim ur?

Ulfheim: (szelidebben és udvariasabban.) Nemde, Rubek szobrász urhoz van szorencsém?

Rubek: (bólint.) Együtt voltunk egyptársor társaságban. Mult ősszel, mikor ide fent voltam.

Ulfheim: Igen, évekket ezeltőt. Akkor még az ön neve sem volt olyan ismeretes, mint most. Aztán akkor még ilyen magam fajta kopott medvevadász is oda férközhetett magához.

Rubek: (mosolygva.) Most sem harapok én.

Maja: (érdeklődéssel nézi Ulfheimot.) Ön csakugyan, valóságos medvevadász?

Ulfheim (a mellékszálhoz ül): Medvére megyek legzivesebben. Különbön mindegy nekem, csak vad legyen. Akár sas, akár farkas, akár asszonyi állat, akár rénszarvas. Csak friss legyen, aztán legyen benne vér, élet. (Vadászkulacsából iszik egyet.)

Maja (egyre nézi): De legzivesebben medvére vadászik?

Ulfheim: Arra. Olyan pompásan használhatja az ember a kését, mikor meg van vszorulva. (Mosolyog.) Kemény anyaggal vesződünk, mi ketten asszonyom — én, meg a férje. Ó a márványt uyuzza. Én meg a göröcsösen vonagló medveidegeket. És aztán mind a ketten legyözük az anyagot. Urrá leszünk folette. Nem nyugszunk addig, míg az akaratos anyagot le nem tiporuk.

Rubek (elmélyedve mormog maga elé): Nem is olyan helytelen, amit mond.

Ulfheim: No igen, a kő is tudja, hogy miért ellenkezik. Meg van halva s semmiképpen sem akarja, hogy kalapáccsal ébresszék fel. Tisztára ugy van, mint a medve, ha felverik a barlangjában.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az Osztrák-Magyar Bank. A jegybank állása 1900. január hó 7-ikén a következő volt: Bankjegyforgalom 1.415.938.000 K. (—42.026.000 K.); ércértékkészlet 1.049.628.000 K. (+31.271.000 K.); váltótára 444.797.000 K. (—42.810.000 K.); lombard-üzlet: 75.882.000 K. (—542.000 K.); adómentes bankjegytartalék: 53.770.000 K. Ez az első kimutatás, a jegybank főtanácsa ma ülést tartott, amelyen a vezérigazgató jelentésében konstatació, hogy a bank már január első hetében jelentékenyen megerősödött eszközökkel rendelkezett, és hogy a bank állása nagyon kielégítő. A főtanács a jelentést tudomásul vette és helyeselte azt a felfogást, mely szerint a nemzetközi viszonyokra való tekintettel a kamattal megváltoztatása ez idő szerint korai volna. Előterjesztették a főtanács ülésén az 1899-ik év mérlegét is, amely szerint a múlt évről fizetendő egész osztalék 51 forint, vagyis 8-5 százalékos részvényenként. E szerint az 1899. év második felére szóló szelvényre 36 forint jut. A két kormány nyereségrésze az 1899. évi jövedelemből 1.337.037-60 forint, a bank által fizetendő jegyadó pedig 81.125-39 forint.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara ma délután Lánycy Leo elnökkel ülést tartott.

Az elnök mindenekelőtt bejelentette, hogy a kereskedelmi miniszter értesítette a kamarát, hogy a munkaközvetítő intézetet nemokára élebe fogja lépíteni. A kamara az intézet vezetésébe Hüttl Tivadart (alelnök), Császár Jenőt, budai Goldberger Bertholdot, Légyárdy Károlyt (alelnök), Eisele Józsefet és Madary Gábort küldte ki.

Beterjeszté után az elnök a kamara 1899. évi tevékenységéről szóló jelentést.

Kohn Gábor meglepődéssel látja, hogy az elnökség leikiismeretesen teljesítette kötelességét, de van a jelentésnek egy nagy háza. Nincsenek felmelve benne azok a kérések, melyeket a kormány s az egyes szakmákra nem teljesítettek. Hibául rója fel, hogy a kamarának fölfelé nincsen kellő tekintélye.

Lánycy Leo elnök kijelenti, hogy a felszólaló a kamara évi jelentését összetéveszti a közigazgatási viszonyokról szóló jelentésével. Abban kizárólag csak a kamara évi tevékenységéről lehet beszámolni, az utóbbiban, amely évente vasok közt jelenik meg, a kamara el szokta mondani kérelmet, panaszait, kívánásait. Nem osztja a felszólaló ama nézetét, hogy a kormány ellenséges indulattal viseltetnék a kamarával szemben, sőt ellenkezőleg, nem egyszer adta jelét jóindulatának.

A válasz tudomásul vétele után a kamara a jelentést elfogadta.

A kereskedelmi miniszter leiratban értesíti a kamarát, hogy a kereskedők és iparosok, akik utazókat külföldre is küldik, eliatják ugyan őket utalván, de iparigazolvánnyal nem, s e mulasztással akadályoknak, esetleg büntetéseknek teszik ki őket. A kamara erre a körülményre most felhívja az ér-

deklét köröket arra, hogy ilyen igazolványok a belügyminisztérium utalvóosztályában kaphatók.

A kereskedelmi miniszter a sok panasz folytán, hogy a kincstári és közhatalosok szállításokkal foglalkozó kereskedőknek és iparosoknak követeléseik érvényesítésére huzamosabb ideig kell várakozniuk, valamennyi törvényhatósághoz körrendeletet intézett, hogy az iparosok számláit mindenkor soron kívül intézzék el. A teljes ülés ez intézkedést örömmel vette tudomásul.

Ugyancsak a kereskedelmi miniszter felhívja a figyelmet a törvényhatóságok mellett létrehozott ipartanácsokra, amelyeknek véleményét nem igen veszik igénybe az érdekeltek. A kamara elnökségének erre vonatkozó nézete az, hogy az érdekeltek eddig mindig az illetékes kamarához fordultak tanácsért s jobb, ha ezentul is odafordulnak s nem az ipartanácsokhoz, amely meglehetősen primitív és fölösleges intézmény. A teljes ülés az elnökség nézetéhez csatlakozott.

Ezután a kamara állandó szakbizottságaiban — az elnökség indítványához képest — az eddigi tagokat választották meg újból.

Rechnitz Béla kamarai tag hosszabb megokolás után azt javasolja, hogy minden hazánkban készülő gyártmányt lássák el magyar gyártmány felirattal; küldjön ki a kamara e tárgyban egy bizottságot, mely a javaslattal foglalkozzék s kérje meg egyúttal a testvérekamaráknak véleményét is ebben a tekintetben. Az indítványozó ettől a javaslattól várja a magyar ipar fellendülését. A javaslattal a kamara ma nem foglalkozott.

A kereskedelmi miniszter felhívására a kamara tüzetes tanulmány tárgyává tette azt a kérdést, hogy az ipartestületek mért nem fejtenék ki hatályosabb tevékenységet a szövetkezetek létesítése, az iparosok szakképzése és a munkaközvetítés terén. A bajok orvoslására a kamara azt javasolja, hogy adjanak a szövetkezetek céljaira nagyobb állami segítséget, szervezzenek az iparosok sorában központi szakközvetítő, mely az ipartestületeket az iparfejlesztés és szakképzés sokoldalú feladatainak felkutatása és megoldása felé terelje. A teljes ülés a javaslatot elfogadta.

A kereskedelmi miniszter utalással arra, hogy több oldalról különféle felterjesztések érkeztek hozzá a vasúti munkaszünetre vonatkozó szabályoknak megváltoztatása iránt, kérdi a kamarát, szükségesnek tartja-e tényleg a változtatást, s mily irányban. A kamara azt javasolja, hogy a jelenlegi rossz állapot mellett nem tanácsos a keresetre való alkalmat korlátozni. Kívánatosnak tartja, ha az üzleti záróra egységesen déli 12 órában állapíthatók meg. A teljes ülés a javaslatot hozzájárult.

Hazai iparok kiállítása. Hegedűs Sándorné, a kereskedelmi miniszter neje penditete meg azt az eszmét, hogy a magyar ipari specialitásokból időleges kiállítást rendezzenek. Gelléri Mór már el is készítette az erre vonatkozó tervezetet, amely szerint a kiállítás a városligeti iparcsernyben 1900. május 12-iktől 28-ikáig lesz. A kiállítás felügyelő-bizottsága hölgyekből áll, kiknek elnöke Hegedűs Sándorné. A kiállítást a vidék nagyobb városaiban is be akarják mutatni.

A Magyar Gazdaszövetség közgyűlése. Tegnap délután tartotta a Magyar Gazdaszövetség ez évi közgyűlését gróf Károlyi Sándor elnöklété alatt. Az

elnök megnyitójában rámutat arra, hogy mily mértékben létesültek a gazdaszövetség működésével hitel-fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, nemkülönben magtárak, borértékesítő szövetkezetek. Biztosítási szövetkezet alakulása nagy részben szintén a szövetség érdeme. Az évi jelentést Bernát István terjesztette be. Ezután Kódoányi Antal a gazdaszövetség országos szervezéséről tartott előadást, amelynek kapcsán betervezte az alakítandó gazdaszövetség alap-szabálytervezetét is. Gróf Zselénky Róbert az adó-reformról értekezett, amelyhez György Endre, Löhrer Andor, Blaskovich Ferenc és Bujánovich Sándor szólottak hozzá. Mérey Lajos a magyar föld idegen kézbe című tartott érdekes felolvasást. Az elnök zárószava után a választmányt egészítette ki a közgyűlés.

A kisipar fejlesztése. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter a kisipar fejlesztése érdekében modern gépekkel akarja felszerelni a kisiparosokat. Ilyen gépek tanulmányozására Wolf Sándor gépészmérnököt és Magyarics Agoston kir. iparfelügyelőt Németszágba, Svájcba és Csehországba küldte a miniszter.

Ipari varrógépek kiállítása. A technológiai iparmuzeumban most a legmodernebb szerkezetű ipari varrógépek vannak kiállítva. Ezeket a gépeket amelyek cipészeknek, nyergeseknek, szíjgyártóknak, bőrdobozóknak, kalaposoknak, szabóknak és fehérvarróintézeteknek valók, március végeig minden szerdán és csütörtökön este 7 órától 9-ig üzemben mutatják be. A bemutatásokra az érdekelteket iparosok megfelelően előkészített munkadarabokat hozhatnak, amelyek díjmentesen varrnak meg, úgy hogy a gépek kezelését is megismerhetik.

Expresszvonatok Bécs és Budapest közt. A párisi világkiállítás tartama alatt Bécs és Páris közt mindkét irányban Salzburg, Innsbruck, Bucho, Zürich és Baselen át I. és II. osztályú kocsikkal közlekedő expresszvonatok fognak járni. A budapest-párisi összeköttetést közvetítő orient-expresszvonatok 1900. évi május hó 1-jétől naponként fognak ugyan Budapest és Bécs között közlekedni, de csak első osztályúval s így csak az utazó közönség tehetősebb része kap módot a közvetlen és így kényelmesebb utazásra. Abból a célból tehát, hogy az alsóbb kocsiosztályban utazó közönség részesülhessen a közvetlen utazás előnyeiben: a kereskedelmi miniszter megengedte, hogy a m. kir. államvasutak igazgatósága ugyancsak 1900. május elsejétől további intézkedésig hetenként egyszer szükséglet szerinti külön vonatokat indíthasson Marchegg és Budapest közt. Ily módon az osztrák cs. kir. államvasutak által bevezetendő expresszvonat hetenként egyszer folytatást kap Budapestig, illetve Budapestről. Az új különvonatnak Vác, Párkány-Nánán, Érsek-Ujvárot, Tótmegyeret, Galántát és Pozsonyban lesz tartózkodása. Közlekedésének napját későbbben állapítják meg.

A magyar királyi államvasutak mult év szeptember havában 9.854.757 forintot vettek be, míg az 1898. évi szeptember hóban 9.861.484 forint volt a bevétel, tehát alig valamivel több. Ez összegből 249 millió forint a személy, 6.700.000 forint pedig az áru-forgalomra esik. Az év eleje óta szeptember végéig pedig az összes bevételek a következők voltak: A

Öreg asszony nem vén asszony.

— REGÉNY. —

Irtá: GEROLAMO ROVETTA.

— Ne törődjél ezzel, jobban értek ehhez, mint te, — volt a válasz.

Eliza Prandino karját fogadta el, aki örömeiben annyira magánkülvül volt, hogy Yamagatával és Potapow-val franciául kezdett beszélni és a terrasse végén levő terembe vezette őket, ahol egy zongorista örült módon kalimpált.

— Szeretsz? — kérdezte Prandino bizalmasan Elizától.

— Jaj, de unalmas vagyok! Egész nap nem tudsz egyébről beszélni!

Eliza nem is maradt tovább a teremben, hanem visszasietett a hátramaradt társasághoz.

Valamennyien körülfigyelték az őrnagyot és rábeszélést, hogy maradjon itt és töltse a Lidón az estét, mert valami gála-szerenád lesz a Canale Grande-n. De az őrnagy állhatatosan megmaradt az akaratánál. Prandino szíve hevesen dobogott. Attól félt, hogy az őrnagy a sok beszédre hallgatva, ott marad.

— Bátorság! Bátorság! Hölgyekkel szemben engedékenynek kell lenni! — folytatta a kiállhatatlan Cécilia grófné közbe telérakva zsebeit cukorral Gegio számára! — Nem utazhatnék a reggeli vonattal, a ma esti helyett?

— De kérlek Cécilia, ne légy oly állhatatos és ne kínozd az őrnagy urat. Tudod jól, hogy az őrnagy ur nem szabad! Bizonyára hivatalos elfoglaltsága miatt akar távozni!... Tehát ne legyünk indiskrétek! — Elénken mondta a szavakat Eliza és kissé gyonosan mosolygott hozzá.

— Oh, ami a szolgálatot illeti, — felelte az őrnagy, fel sem nézve Elizára, — szabadságon vagyok. Az időmmel tehát tetszésem szerint rendelkezhetem.

— Akkor hát maradjon! szakította félbe azonnal Cécilia.

Az őrnagy nem felelt, Prandinónak a lélegzete is elállt.

— Ugyan őrnagy ur, csak legyünk őszinték! Valami motoszkál a fejében! Jöjjön csak, nyújtsa a karját és mondja el nekem, hogy mi bántja. Hátha könnyű szerrrel ki lehet egyenliteni a dolgokat. Mit szólna ehhez, lovag ur?

— Ah! Halál ellen nincsen orvosság!

E szavak után Yamagata sóhajta nézett Elizára, Potapow persze nevetni kezdett.

Del Mantico odanyújtotta a karját a grófnéknak és fel-alá kezdtek sétálni a terracedon.

Prandino, aki látta, milyen izgatottan gesztikulál az őrnagy, titkon megfigyelte minden mozdulatát.

— Egészen fölöslegesnek tartom, — szölt kissé bizonytalan hangon Elizához, — mindenképpen szükségesnek tartom, hogy Cécilia grófnő mindenáron maradjon a karját birni az őrnagyot... Aztán meg nem is férünk el valamennyien egy gondolóban és akkor a társaságnak meg kellene oszlnia, tette hozzá, hogy a hangulatot kikémlélje.

A grófné, ki nagyon szórakozottan látszott, nem felelt. Yamagata és Potapow pedig boosinatot kértek, hogy nem élvezhetik az oly kellemesnek ígérkező szerenádót a társasággal, miután már előbb Lentz heregnő meghívását fogadták el, amely őket erre ez estére kötelezi.

A mi kis legényünk izgatottsága nőttön-nőtt. Az a bizalmas beszélgetés Del Manticoval mintha sohasem akarna véget érni. Már alig állta tovább, de nem mert egy hangot sem szólani, mikor egyszerre csak mellette termett Cécilia grófné és a fülebe sugta, hogy menjen fizetni és fizesse ki az ő és Eliza számláját is. Prandino szaladt a pincérhez.

— Eriprando gróf!... Várjon csak!... Gróf!... Hallja! — Eriprando gróf!...

Prandino szolgálatkészen visszasietett.

— Remélem, tudja, hogy Gegioért nem kell

fizetni? Csak ne kezdje megint a régi dolgait és ügytelenségeit!...

Mialatt Prandino számlájukat kifizette és gyorsan megolvasta a tőkéjét, úgy találta, hogy hét lírája hiányzik és sehogysem tudott emlékezni, hogy mire adta ki a hiányzó összeget. A hölgyek most a lovasut megállóhelyéhez igyekeztek. Prandino utolérte őket. Nagyon sietett és egészen izgatott volt, mert félt, hogy nem kaphatja meg a legjobb helyet: azt, amely Eliza mellett volt.

Eliza Gegiót az anyjához küldte és így Prandino büszkén és diadalmasan elfoglalhatta helyét Eliza oldalán. Csak ne lett volna az a két fulánk: a hiányzó hét líra és a vele szemközt ülő őrnagy, aki különösen sokkal békésebb hangulatban látszott lenni, mióta Céciliával beszélgetett, egész boldognak érezte volna most magát. És nemcsak a lovasut volt boldog Prandino, hanem a gőzhajón is, amelyen Velencebe tértek vissza.

— Hideg van! — kiáltott fel Ramolini, alig hogy a hajó a parttól elmozdult, cilinderét egészen lehuzta a fulére, a felöltője gallérját is felhajította, és fázosan huzta össze magát.

A tenger felé az ég átlátszó és tiszta volt, míg a másik oldalon, Velence felé, nehéz sötét felhők tornyosultak, melyek lenn a hegység felé vörvörös csíkokkal voltak beszegeve. Ezenközben lassanként leereszkedett az est és míg a laguna szigetecskéi mint valami sötét, néma fantomok emelkedtek ki a tengerből, Velence élénken és tündöklőve ragyogott széles, megvilágított partjaival.

— Lovag ur, mit gondol, kapunk-e még esőt ma este?

— Hm, szölt Ramolini körül nézve, hm!

— Oh! Madame la comtesse!... Oh! — La belle vue!... kiáltott fel lelkesülten Yamagata, Elizának Velencét mutatva.

(Folytatása következik.)

légszárított vidéki — korona, városi 4 darabos 40.—40.50 korona, 3 darabos 41.—41.50 korona, füstölt 46.—46.50 korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség — korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 20.—20.25 korona, 85 darabos 28.—28.50 korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.25—13.50 korona, 100 darabos 19.25—19.50 korona, 85 darabos 27.—27.25 korona. Szilvaiz: szlavóniai 18.50—19.—korona, szerbiai 16.—17.—korona azonnali való szállításra.

A bécsi gabonátözsde.

Bécs. január 9. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.)

Jegyzetek: Tavasi buza 7.89. Tavasi rozs 6.79. Tengeri május—juniusra 5.21—5.22 Tavasi zab 5.31—5.32. Repce augusztus—szeptemberre 11.50—11.90 korona.

A bécsi értéktözsde.

A mai előtözsden ismét lanyhább volt az irányzat, a forgalom korlátolt.

A déli tőzsde eleinte csendes, az irányzat javult s a déli tőzsde zárata szilárd.

A zárlat tartott, berlini magándiskontó 4/4 százalék.

Bécs, január 9. (Magyar értéktözsde.) 4% aranyjárdék 97.65. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 137.20. Magyar vasúti kölcsön ezüstben 99.10. Magyar keleti vasúti állami kötvény 99.20. Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 125.—. Rimamurányi vasműrészvény 385.—. Magyar koronajárdék 94.85. 4%-os Magyar földterh. kötvény 93.80. Magyar hitelbank részvény 188.—. Magyar nyerevény kölcsön sorsjegye 160.25. Kassa-óderbergi vasúti részvény 90.50. Magyar kereskedelmi bank 278.—.

Bécs, január 9. (Osztrák értéktözsde.) 4% papírbárdék 98.75. 4%-os osztrák aranyjárdék 97.65. 1860-iki sorsjegye 137.—. Osztrák hitelsorsjegye 393.—. Angol-osztrák bank 124.50. Bécsi bankgyűlés 135.50. Osztrák-magyar bank 130.10. Déli vasút 2575.—. Dunagőzhajzási részvény 72.90. Dohányrészvény 136.50. Császári és királyi arany 11.44. Német bankváltók 118.20. 4% ezüst járdék 98.65. Osztrák koronajárdék 99.—. 1834-iki sorsjegye 200.50. Osztrák hitelintézeti részvény 232.80. Unionbank 154.—. Osztrák Länderbank 115.50. Osztrák-magyar államvasút 123.60. Elbavölgyi vasút 123.25. Alpesi bányarészvény 272.50. 20 frankos arany 19.20. Londoni váltóár 242.45. Bécsi Tramway 142.75. Az irányzat szilárd.

Bécs, január 9. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 232.80 Magyar hitelrészvény 185.75. Angol-Osztrák bank 124.75 Union bank 135.25. Länderbank 154.—, bankgyűlés 115.25, osztrák-magyar államvasút részvény 132.70, északnyugati vasút részv. 25.80, elbavölgyi vasút 123.50, dunagőzhajzás részv. 118.25, alpesi bányarészvény 272.25, májusi járdék 98.25. osztrák koronajárdék —, magyar aranyj. —, magyar koronajárdék 94.85, német birodalmi márká készpénz 125.25 ultimóra —, török sorsjegyek 118.50, rimamurányi vasút 835.75 déli vasút —, dohányrészvény —, Napoleon d'or 19.20, Lombard —.

Külföldi értéktözsdek.

Berlin, január 9. (Tőzsdei tudósítás.) Megnyitáskor a tőzsde tartózkodó volt nevezetesebb árfolyamváltozások nélkül, csak kohó- és kőszénbánya részvények voltak határozottan szilárdak. Később a koronabeszéd kedvezően hatott az irányzatra. A vasúti hálózat bejelentett fejlesztése és a tervezett esatorna építések az ipárterékek piacán élénkítették a vételkedvet, mire ezeknek az értékeknek az árfolyama emelkedtek. Erre a többi értékpapír irányzata is javult. A járadékok közül a spanyolok Párisra szilárdak. A bankimutatást kedvezően fogadták. Magánleszámitolási kamatláb 4%.

Berlin, január 9. (Zárlat.) 4% papírbárdék —, 4% osztrák aranyjárdék 99.—, Elbavölgyi vasút —, Magyar koronajárdék 94.50. Osztrák-magyar államvasút 136.25. Kassa-óderbergi vasút —, Bécsi váltóár 84.45. Magyar vasúti beruházási kölcsön 101.—, Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 191.90. Általános villamosági Edison 253.50. Gelsenkircheni 190.40. Laurakohó 253.60. 4% ezüstjárdék 98.—, 4% magyar aranyjárdék 98.—, Osztrák hitelrészvény 232.75. Déli vasút 28.60. Károly Lajos vasút —, Orosz bankjegy 216.25. 4% új orosz kölcsön 93.10. Török dohányrészvény —, Olasz járdék —, Magyar hitelbank —, Dnyamit Trust 155.10. Harpeni 202.15. Az irányzat szilárd.

Hamburg, január 9. (Zárlat.) 4% ezüstjárdék 97.90. 1860. sorsjegye 141.25. Déli vasút 28.50. 4% osztrák aranyjárdék 99.50. Osztrák hitelrészvény 233.—, Osztrák-magyar államvasút 136.—, Olasz járdék 93.60. 4% magyar aranyjárdék 97.60. Az irányzat szilárdult.

Frankfurt, január 9. (Zárlat.) 4% papírbárdék —, 4% osztrák aranyjárdék 99.15. Magyar korona-járdék 94.55. Osztrák-magyar bank 131.80. Déli vasút 28.60. Elbavölgyi vasút 125.—, Londoni váltóár 204.92. Bécsi bankgyűlés 136.50. Villamos részvény 144.50. 3% osztrák aranyjárdék 98.70. 4% ezüstjárdék 98.05. 4% magyar aranyjárdék 98.—, Osztrák hitelrészvény 232.70. Osztrák-magyar államvasút 135.70. Eszaknyug. vasút 115.—. Bécsi váltóár 84.45. Párisi váltóár 81.20. Unionbank 154.—. Alpesi bányarészvény 270.50. Az irányzat szilárd.

Páris, január 9. (Zárlat.) 3% francia járdék 99.85. Olasz járdék 92.55. Osztrák-magyar államvasút —, Francia törleszt. járdék 99.85. 4% magyar aranyjárdék 97.30. Török dohányrészvény 282.—, Osztrák Länderbank —, 3% francia járdék 102.90. Osztrák földhitelintézeti részvény —, Déli vasút —, 4% osztrák aranyjárdék —, Ottománbank 564.—, Párisi bankrészvény 1082. Alpesi bányarészvény —, Az irányzat szilárd.

Budapest-köbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Január 9. A sertésüzlet irányzata csendes.

A) **Hízott sertések ára:** I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 82—83 fillérig. Öreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — krajcárig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 85—88—fillérig. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 84—85 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 82—84 fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — krajcárig. Közép (páronként 220—280 kilogramm súlyban) — krajcárig. — Könnyű (páronként 220 kilogramm terjedő súlyban) — krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. — Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) fillérig. — Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — IV. Romániai eredeti (Steinh.) Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — Könnyű (páronként 260 kilo-

gramm terjedő súlyban) — krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 83—85 fillérig. — Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 82—83 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 80—82—fillérig.

Sertésleltézm 1900. jan. hó 7. napján volt készlet 24265 darab, 1900. január hó 8. napján felhajtott 115 darab, 1900. évi január 8. napján elszállított 773 darab, 1900. január hó 9. napjára maradt készletben 23606 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Január 9. —

Kinevezések. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter dr. Samassa Aurél ügyvédjelöltet fizetés nélküli miniszteri segédfoglalmazóvá; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Kamiss Béla okleveles tanítót a somberekai állami elemi népiskolához rendes tanítóná, Lukassiovits Mariska okleveles tanítónót a nagy-bocskói állami elemi népiskolához tanítónővé, Welsch János okleveles tanítót a partosi állami elemi népiskolához tanítónővé nevezte ki. — A m. kir. posta, távírda és távbeszélő elnök-gazdátja, Kis Ferencet és Merti Lajost, a budapesti posta- és távírdatiszkepző tanfolyam végzett hallgatóit, ideiglenes minőségű posta- és távírdagyakornokokká; — a temesvári kir. ítélőtábla elnöke Csicszer Imre kolozsvári lakos, végzett joghallgatót, a temesvári kir. ítélőtábla kerületébe díjaz joggyakornokká; — a segesvári m. kir. pénzügyigazgatóság Sonea Agoston hajtóvali jegyző-gyakornokot az erzsébetvárosi adóhivatalhoz ideiglenes minőségű díjazs gyakornokká; — a temesvári kir. főügyész Baán Lajos temesvári kir. ügyészségi irnokot a temesvári kir. főügyészséghez irodatiszté, Kladek László cs. és kir. altisztet irnokká; — a pozsonyi kir. főügyész, a vezetése alatt álló kir. főügyészséghez irodatiszté Andrássy Endre balassagyarmati kir. törvényszéki irnokot nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Eperjesy József szászujfői állami elemi iskolai tanítót a nagy-loncai állami elemi iskolához jelen minőségében, a pozsonyi kir. főügyész vezetése alatti főügyészségnél rendszerezett irnok állásra saját kérelme folytán Berecz Kálmán berezsácsi kir. ügyészségi irnokot áthelyezte.

Ügyvédi kamarák. A nagyvárad kir. ügyvédi kamara Barbócz Gábor komádi lakos ügyvédet saját kérelmére kitörölte, Dr. Vinkler Lajos margittai lakos ügyvédet felvette. — Az egri ügyvédi kamara Csuka Ignác jász-árokszállási ügyvédet önkéntes lemondása következtében, az ügyvédek lajstromából törölte.

Pályázatok. Adótisztai állás a beszercebányai pénzügyigazgatóságnál két hét alatt. Végrehajtott állás a veszprémi pénzügyigazgatóságnál 500 frt fizetésű 180 frt lakpénz, 14 nap alatt Hivataliszolgai állás a budapesti díj- és illetékszabási hivatalnál február 3-ig.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. —

Budapest, január 9.

A légnomai eloszlása nem sokat változott. Az országos és a biscoyai maximumok, valamint a földközi tengeri depresszió megtartották helyzetüket és csak az intenzívebb lett atlanti depresszió jött közelebb a kontinenshez. Az idő európaszerte nyugtalan, csapadékos és szeles. A hőmérsékleti változások jelentéktelenek. Hazánkban az idő sok helyütt, de főleg az ország délnyugati felében csapadékos, szeles; a hőmérséklet a fagyponthoz közel van. **Küldés:** Borus, szeles és hűvösebb idő várható havazással, vagy havas esővel.

PALAIS ROYAL

ORLAI SÁNDOR

Budapest,

Koronaherceg-utca 8. sz.

hamis gyémántok, párisi legyezők és china-ezüst árak

Nélkülözhetetlen! minden városi, községi s adóhivatal és jegyzőknek.

Állami adókvetési táblázatok

koronaértékben.

Megrendelhető:

Vidor Ede m. kir. állami végrehajtónál Budapest, IV., Magyar-utca 28. sz. a.

Lobmayer János Ferenc és társa

bornagykereskedés alapított 1872. évben.

Budapest, V. ker., Károly-körút 18. sz.

Előkelő családok bevásárlási forrása. Elismert régi bor, cognac, pezsgő, rum és tea kereskedések árutuk és ajánljuk elismert birnveti francia pezsgők budapesti raktárát.

Henriot & Co. pezsgőgyárosok és udvari szállítók. Reims.

Radicalis gyógyulást nyújt Ideg- és nemi betegségek ellen

Dr. Mitzger-féle intézet

mintaszerű gyógytermeiben alkalmazott korszakalkotó „Kataphoresis gyógymód”.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után is fizethető.

HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI INTÉZET NYITVA

Budapest, VI. ker., Teréz-körút 44. I. emelet d. e. 9—1-ig, d. u. 2—7-ig. Levelekre díjmentesen válaszolunk. Prospectus franco.

Titkos betegségek szakorvosa

gyanánt, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyulást óhajtó szenvedőknek, 20 éves kórházi és magánorvosi tapasztalatainál fogva legjobban ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.

egyetem-orvostudor gyógyít férfiaknál és nőknél foglalkozással zavart nélküli mindennemű bármily régi keltét

Nemi betegségeket

ugymint hűgyesfolyást, hólyag és vizelet/bajokat, bujácóros sebeket, syphilist, ünfertőzésből eredő idegbajokat, a legmagasabb börtömbetegségeket és szépségárbákat, továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat

meglehető biztos eredményre gyorsan a legújabb módon.

Rendelő-intézet: Budapest, VII., Kerepesi-ut. 14. sz. I. e.

Rendelés: délelőtt 10—1-ig, délután 3—8-ig. Külön be- és kijárat. Mérsékelt díjazás. Levelekre rögtönzi válasz.

Titkos betegségek

gyógyítására e specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalata alapján.

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: hűgyesfolyást, hólyagbajokat, bujácóros sebeket, syphilist, ennek következményeit, mákacs börtömbajokat és az ünfertőzésből támadó idegbetegségeket.

Meglehető eredményre férfiú gyengeségénél (impotentia) ugy fiatal, mint öregben egyeneknél. Biztos siker folytán a honorarium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kiváonatra gyógykezerek.

Lakas: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dohány-utca sarok, I. emelet). Bejárati a leposónál. Külön váróterem. Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szerda, 1900. évi január hó 10-én.

Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. évi január hó 10-én.

Délután 3 órakor ifjúsági előadás.

Tudós nők.

Vigjáték 5 felvonásban. Irta Molière.

Személyek:

Chrysale	Szigeti	Henriette	Vizvári M.
Phylaminte	Helvey	Ariste	Egressy J.
Armande	Nagy Ib.	Belise	Rákosi J.

Este:

Félemberek.

Színmű 3 felvonásban. Irta Malonyay Dező.

Személyek:

Kun Béla	Ivánfi	Radó	Császár J.
Blanka	Alszei	Ormány	Náday
Ilona	Ligeti	Braun	Mihályfi
Hoevayné	Márkus	Kende	Zitai
Gedeon	Bercsényi	Szobaleány	Batizalvy

VÁR-SZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. évi január hó 10-én.

Zárva.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. évi január hó 10-én.

Szecesszió.

Statikus korpék 5 felvonásban. Irta Lavedan. Fordította Ambrus Zoltán.

Személyek:

Gostardné	Hunyady	Bobette	Lánczy
Paul Gostard	Fenyvessi	Riquiqui	Boros F.
Labosse	Hegedüs	Gambe	Gyöző
Labosséné	Mátráin	Rendörbirtos	Gyöngyi
Alice	Vársányi	Jacob	Bárdi
Buranty	Tapolczai	Róza	Munkácsi

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. évi január hó 10-én.

Előszór:

Kadétkisasszony.

Operette 3 felvonásban. Irta Pásztor Árpád. Zenéjét szerzte Mader Raoul.

Személyek:

Williamson	Németh	Daisy	Happy	Csatai
Lucy, leánya	Küry	Dr. Black	Tollagi	
Billy	Szirmai	Dr. Slack	Ujvári	
Lella Ullah	Bárdy	Dr. Frig	Delli	
Robertson	Raskó	Dr. Brig	Parányi	
Watkins	Kovács	John, portás	Hortobágyi	

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. évi január hó 10-én.

Az asszonyregement.

Látványos, zenés bohóság 3 felv. Irta: Reiner Ferenc, zenéjét szerzte: Rosenzweig Vilmos. (Rendezte: a szerző, karnagy: Hamvas Béla.)

Személyek:

Szerencsy	Rózsahegy	Boriska	Fenyvessi
Eszaky	Margó	Annuska	Hóben
Mariska	Gombaszögi	Mandi Manó	Sziklai
Juliiska	Horváth	Rézi	Láng Etel

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kerepesi-ut 21.

Szerda, 1900. évi január hó 10-én.

Transvaal.

Irta György Aladár. — Hopp Ferenc és Newton eredeti felvételei után készült 35 vetített képpel.

Magyarország.

Irta Cholnoki Jenő egy. adjut. (3 rész 103 kép). 2 színpadi díszlet.

Finnország.

Tudományos előadás vetített képekkel. Irta Vikár B. Kezdeté 7 1/2 órakor.

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat

Téli Kiállítása

a városligeti új műcsarnokban

1900. december 15-től 1900. február 1-ig, nyitva d. e. 9-től este 8-ig.

Csütörtökön 6-tól 11-ig sétahangverseny villamos világítás mellett.

Buffet. ... Belépődíj egy korona; vasárnap d. u. 1 óratól 20 kr.

KÉPES levelező-lapok.

Magyar művészek újabb alkotásai után.

Finom fénynyomat. Hazai készítmény.

Baditz Ottó: Vagyok olyan legény mint te.

Bihari Sándor: Munka után.

Innocent Ferenc: Fátolytánc.

Karvaly József: Vásárfa.

Konek Ida: Havasi pásztorok.

Margitai Tihamér: Ronót Pál története.

Márk Lajos: Ezernyolcszázhuszban.

Márk Lajos: Terefera és Szerelmi dal.

Neogrady Antal: Vesztett boldogság.

Senyei Károly: Szökőkút, Kecsepásztor.

Szenes Fülöp: Kása nem étel.

Teles Ede: Enyelgés.

Tolnay Ákos: Diana és Enyelgés.

Vajda Zsigmond: Kedélyes bírák.

Vajda Zsigmond: Kedves író.

Neogrady Antal: Az erdő títka.

Nádlér Róbert: Alszik a baba.

Pechán József: Utolsó gyufa.

20 darab ára 1 forint bérmentes küldéssel.

Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában VIII. József-körút 18. szám

Magy. kir. államvasutak. Igazgatóság.

Hirdetmény.

Tehervonatoknál a személyszállításnak pénteki napokra való korlátozása.

A Brassó állomásról délután 2 óra 10 perckor induló és Agostonfalvára d. u. 4 óra 51 perckor érkező 581. sz. tehervonat, mely jelenleg naponta közlekedik személyszállítással, f. hó 15-ike után csakis a pénteki napokon fog személyeket szállítani.

Budapest, 1900. jan. 4.

Az igazgatóság.

Utánnyomás nem díjazatik.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Látványosság pár excellere!

Krüger-féle villamos csillagok

Great attraction! Great attraction!

Ma

Sister Maudes

angol énektercett, tükör és ernyő táncosnők!

Komikus boházati ujdonság.

Pensiön Schöller Alburtus és Bartram

amerikai jongleürök.

Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a nappali pénztárnál és Weisz A. nagy szivartöszdében IV., Károly-körút 26. szám.

Margit-Creme

legjobb a világon. Matása csodás. Pár nap alatt ifjúja és szépíti az arcot. — Előzetes: a szék az, szepít, májfoltot, pattanást, bőrtájt.

(Miteszer) és minden más bőrbajt. Nagy tégely 1 frt, kicsi 50 kr. Margit Hőgyöör 60 kr. Margit-stappan 36 krajcár, Margit-fogpép 50 krajcár. Margit arcvíz 50 kr. Készül és székül: FÖLDES K. gyógyszerész Aradon.

Főraktár: Turók József, Dr. Egger. Leó, gyógyszerész. Kapható minden gyógyszeriarban. Tőrvényesen védve.

Melyik sorsolási lapot járassam?

azt, a melyik a legtöbbet nyújtja. Mit nyújt a Hiteles Merkur?

1. A sorsjegy-tulajdonost nem érdekli pénzügyi cikkek helyett érdekes közleményeket tartalmaz.

2. Előzetes közösen 50 drb jósvi-sorsjegy nyerményeire játszanak ingyen. (a számokat a „Hiteles Merkur” közli), az esetleges nyerményt az előzetesek kapják.

3. A „Hiteles Merkur” nagy elterjedtségénél fogva a legtöbbet nyújthatja és ezért a legelőbb és legmegbízhatóbb sorsolási lap.

Mutatványszámot küldünk.

a Hiteles Merkur

Cím: Budapest, Ferenciek-tere 6.

Egész évre csak 1 forint.

FOLIES CAPRICE

Eredeti!! Ma Ujdonság!!

Der Aushilfsгарçon

énekes boházati Leitner H-től. Zenéje Knoch A-tól.

10 órakor Előzőleg 10 órakor

Szenzációs ujdonság!

Egy karambol okai.

Eredeti magyar boházati, a vasuti életből. Irta egy forgalmista.

„Ein Chamer“

Továbbá:

NANDAR

francia excentrique-duo.

Erkély incognito páholyok.

Kitünő konyha és italok. — Mérsékelt árak.

A Kőbányai Királysörfőző Góliát Maláta-Kávéja

a legtáplálóbb.

Ugyanazon malátából készül, amelyből a hírneves Góliát Malátasör,

melyet Dr. Korányi és Dr. Kéty budapesti, és Dr. Benedict bécsi egyetemi tanár urak ajánlásai dicsérnek és gyengeségeknél mindenki sikerrel használ.

A Góliát Maláta-Kávé

minden más kávépótléknál jobb, táplálóbb és egészségesebb; megrendelhető:

LANDAUER IGNÁC és FIAI

budapesti nagykereskedő cég vezérképviselőnél

Kicsinyben kapható minden fűszerkereskedésben.

A Góliát Malátasör

megrendelhető: a Kőbányai Királysörfőző r.-t. gyári irodájában Kőbányán és városi irodájában Budapesten, VII., Kertész-utca 30

Házasulandók figyelmébe

a m. kir. fémjelző hivatal által próbával ellátott ék szerek, nevezetesen brilliánt fülbevalók a legfinomabb kivitelben, gyönyörű gyűrűk és brocheok valamint karkötők a leginomabb valódi drágakövekkel ellátva, finom és nagyon jó uri és női órák nagyon szép művi aranyláncokkal, megrendelhető

Schönwald Imre arany és ezüst árak gyárában Pécsen, — Rendelkezésre választék küldemények 30000 forint.

Az Athenaeum kézi lexikona

a tudományok enciklopédiája, különös tekintettel Magyarországra, 96 térkép műmellettel, számos színyomatu képpel és egynéhány száz illusztrációval, két vastkos 1904 oldalmi; ötletbe köve.

Bolti ára 16 frt.

Ezen mindenkire nélkülözhetlen kézi lexikonon ezen hirdetés beküldésénél csakis olvasóinknak szállítjuk

6 forintért.

Megrendelésekintézőndők a Budapesti Napló kiadóhivatalába.

Éppen most jelent meg

A magyar színművészet

Szerkesztette:

B. Virágh Géza.

Előszóval ellátta:

Rákosi Jenő.

Gyönyörű díszmű 250 képpel.

A legjelesebb írók cikkeivel és az összes színészek és színésznők önéletrajzával.

A karácsonyi könyvpiac legremekesebb és legérdekesebb ujdonsága.

Ára díszes vászonkötésben 5 frt.

Megrendelhető: a szerkesztőnél, az „Ország-Világ” szerkesztőségében, Budapest, V., Hold-u. 7., továbbá a Budapesti Napló kiadóhivatalában, és valamennyi budapesti könyvkereskedésben.

Sneidig egyenruhákat
készít
BLUM SÁNDOR
Budapest,
Váci-utca 12. szám.

Minden szó egyszeri beiktatása petit betűkkel 2 kr. Címmelettel hirdetésekről külön 30 kr. kincstári bélyegdíj jár.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetőkre díjazatosan ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadóhivattal mindig közölni kell.

A PRÓ HIRDETÉSEK

ELŐFIZETÉSEK

felvételnek a BUDAPESTI NAPLÓ részére

a kiadóhivatalban József-körút 18.

valamint a következő adomány-töredékek:

Breuer nővérek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sark.

Nemesek-felől töredék Pe-105-tér.

Benda Józsefné, Andrásy-ut 54.

Schwartz hirdetői iroda Marokkói-utca 2.

Soprányi V. donány-nagy-töredék, Kerepesi-ut 1.

Deutsch Miksáné, Andrásy-ut 35.

Szántó Mór töredékében Kecskeméti-utca 14.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Nehezemre esik már hosszú nékülözésed és szeretnék kirajzolni repülni. De tudom, hogy az most lehetetlen, látom is ezért szemrehányó tekintetedet és megnyugozom. Azt hittem, gyorsabban meg majd és da-óra nagybecsű jóakaratának, még nincs egész eredmény. De ő jóval biztat és türelmemre mit, elfogya intézni ügyünket legteljesebben mindháromunk megegyezésére. Csókol kis feleséged. 5545

Nősülni hájzt 25 éves ír. fakeskedő, ki évente 1500 frtot keres. Megfelelő hozományval rendelkező hálygon rókoni kéretnek, teljes címmel ellátott leveleket (diskreció biztosítva) „Fakeskedő” jelgélvel a kiadóba intézni. 5505

Drága kis anyám. Ezer köszönetet kívánok soraidért, melyekben több ugyan a szomorúság, mint a vigasztaló szó, de mégis jól estek, mert azt a hitet keltették fel bennem, hogy nem felejtetted el szeretsz. Imádságodnak csakugyan volt foganatja, mert már annyira vagyok, hogy hétfőn az utcára is kimehetek. Szenvedéseim az enyhítetted, hogy szüntelen veled foglalkoztam. Kérded, hogy szeretlek-e? Erre csak a kőltő sorai-va válaszolhatok már: „Szentegyház keblem be-veje, oltár a képed, kit szer-rotnek, ha tőgedet nem szeretnék”. Borzasztó volt 9 hónapig át téllent reményesügr nékül élni. En tanácsotlanul viszo-nyaid, körülményeid nem ismerve fájdalmas ténle-sségre voltam kárhoztva, nehogy boldogságunk jö-vojét valami haszontalan-ssággal kockáztatnak te-geyem ki. Neked alkalma-azt hiszem máskor is lett volna egy-két sort írni, csak nem ülnek folyton a nyakadon, nem vagy örök-ké ellenséggel körülveve. A jövőre nézve egyéb te-endőnk nem lehet, mint találkozni, a találkozás módját eszed te ki, én kész vagyok mindenkor minderre. Válaszodat vá-rom addig nem írok, mil-lyőzör csókol kisapád SV. NG. LL. 5446

Okl. izr. tanító, ki a héberben is jártas, gyenge tehetséű gyer-meket sikerrel oktat, még néhány szabad órá-val rendelkezik. Szives megkereséseket „Tanító 30.” jelgélre kiadóhiva-1-ba kérek. 2718

Fővárosi lakás.

A főváros egyik legked-vebb utcájában álló palotában fővárosi lakás (29 lakosztály és négy lóra istálló) kiadó. Bővebbet megtudhatni Akadémia-utca 10. szám alatt leve-lygyvédi irodában. 5544

Igen esinos

fiatal, sorsüldözött uri leányknak melyik nemes-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-1513-1514-1515-1516-1517-1518-1519-1520-1521-1522-1523-1524-1525-1526-1527-1528-1529-1530-1531-1532-1533-1534-1535-1536-1537-1538-1539-1540-1541-1542-1543-1544-1545-1546-1547-1548-1549-1550-1551-1552-1553-1554-1555-1556-1557-1558-1559-1560-1561-1562-1563-1564-1565-1566-1567-1568-1569-1570-1571-1572-1573-1574-1575-1576-1577-1578-1579-1580-1581-1582-1583-1584-1585-1586-1587-1588-1589-1590-1591-1592-1593-1594-1595-1596-1597-1598-1599-1600-1601-1602-1603-1604-1605-1606-1607-1608-1609-1610-1611-1612-1613-1614-1615-1616-1617-1618-1619-1620-1621-1622-1623-1624-1625-1626-1627-1628-1629-1630-1631-1632-1633-1634-1635-1636-1637-1638-1639-1640-1641-1642-1643-1644-1645-1646-1647-1648-1649-1650-1651-1652-1653-1654-1655-1656-1657-1658-1659-1660-1661-1662-1663-1664-1665-1666-1667-1668-1669-1670-1671-1672-1673-1674-1675-1676-1677-1678-1679-1680-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1687-1688-1689-1690-1691-1692-1693-1694-1695-1696-1697-1698-1699-1700-1701-1702-1703-1704-1705-1706-1707-1708-1709-1710-1711-1712-1713-1714-1715-1716-1717-1718-1719-1720-1721-1722-1723-1724-1725-1726-1727-1728-1729-1730-1731-1732-1733-1734-1735-1736-1737-1738-1739-1740-1741-1742-1743-1744-1745-1746-1747-1748-1749-1750-1751-1752-1753-1754-1755-1756-1757-1758-1759-1760-1761-1762-1763-1764-1765-1766-1767-1768-1769-1770-1771-1772-1773-1774-1775-1776-1777-1778-1779-1780-1781-1782-1783-1784-1785-1786-1787-1788-1789-1790-1791-1792-1793-1794-1795-1796-1797-1798-1799-1800-1801-1802-1803-1804-1805-1806-1807-1808-1809-1810-1811-1812-1813-1814-1815-1816-1817-1818-1819-1820-1821-1822-1823-1824-1825-1826-1827-1828-1829-1830-1831-1832-1833-1834-1835-1836-1837-1838-1839-1840-1841-1842-1843-1844-1845-1846-1847-1848-1849-1850-1851-1852-1853-1854-1855-1856-1857-1858-1859-1860-1861-1862-1863-1864-1865-1866-1867-1868-1869-1870-1871-1872-1873-1874-1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2248-2249-2250-2251-2252-2253-2254-2255-2256-2257-2258-2259-2260-2261-2262-2263-2264-2265-2266-2267-2268-2269-2270-2271-2272-2273-2274-2275-2276-2277-2278-2279-228